

Vlada političara ili stručnjaka?

Nedavno je dr. Neven Šimac, poznati pravnik i politolog iz Pariza koji u Češkoj, Poljskoj i Litvi djeluje na prilagodbi tih država za ulazak u Europsku uniju, održao predavanje o europskim načelima javne uprave. Pitanje je važno jer bez dobre javne uprave, utemeljene na suvremenoj organizaciji i načelima postupanja, nema stranih ulaganja, a ona su u nas uvjet gospodarskog razvitka i izlaska iz krize uvjetovane tranzicijom, posljedicama rata i dosadašnjim propustima.

Vlast je dužna provoditi politički program kojim je pobijedila na izborima i stoga Vladu ne trebaju predstavljati ministri-stručnjaci već političari. Ministar odgovara za provedbu politike, a potrebno je da ga okružuju vrsni stručnjaci koji će mu za rješenje problema podastrijeti različite mogućnosti. Stručnjaci mogu podleći svom profesionalnom znanju i zanemariti politički pravac zacrtan strategijom za koju su se građani opredijelili na izborima i time ih iznevjeriti. Stoga je stručnjačka vlada dobrodošla samo u iznimnim stanjima, kad se država nalazi u velikim poteškoćama, smatra Šimac.

U državama razvijene demokracije neprestano se provode promjene u organizaciji uprave kako bi ona bila što djelotvornija, a u Hrvatskoj, kao i u drugim tranzicijskim zemljama, reformi javne uprave pristupa se tek povremeno, nedovoljno sveobuhvatno, bez jake inicijative i s otporom zbog straha od promjena, što je loše nasljeđe iz ranijeg komunističkog poretka. Nova organizacija, novi kadrovi, nova sredstva - sve je to neophodno jer uprava može biti jaka poluga, ali i kočnica razvitka.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Utvrđivanje dnevnog reda	3
- Aktualno prijepodne	4
- Govor predsjednika Republike Poljske Aleksandra Kwasniewskog u Hrvatskom saboru tijekom službenog posjeta Republici Hrvatskoj	14
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju okvirnog Sporazuma između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke koji uređuje aktivnosti EIB-a u Republici Hrvatskoj	16
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o suradnji u predaji i prihvatu osoba kojih je boravak protuzakonit s aneksom o provedbi Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o suradnji u predaji i prihvatu osoba kojih je boravak protuzakonit	17
- Prijedlog zakona o privatizaciji; Model privatizacije državnog portfelja	17
- Prijedlog zakona o dopunama Carinskog zakona	26
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju kazne zatvora	28
- Prijedlog zakona o dopuni Zakona o područjima i sjedištima sudova	29
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoj reviziji	30
- Konačni prijedlog zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije	31
- Prijedlog odluke o izboru predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske	55

PRIKAZ RADA:

12. SJEDNICE HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 25., 26., 27. TRAVNJA TE 2., 3., 4. SVIBNJA 2001.

Utvrđivanje dnevnog reda

Pozdravom zastupnicima i Vladi Republike Hrvatske predsjednik **Zlatko Tomčić** otvorio je 12. sjednicu Hrvatskog sabora. Pošto je utvrdio da nitko nema primjedbi na zapisnik s desete sjednice, naveo je zakone za koje je zatraženo da budu doneseni hitnim postupkom te je zamolio zastupnike da se o tome izjasne.

Primjedbu je u ime Kluba zastupnika HSS-a iznio **Luka Trconić (HSS)**. Smatra da bi dva zakona trebala ići u redovnu proceduru. To su, kaže, Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o športu te Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o referendumu i drugim oblicima osobnog sudjelovanja u obavljanju državne vlasti i lokalne samouprave. Kao razlog naveo je nužnost studioznijeg pristupa kako bi se došlo do što boljih pravnih rješenja glede navedene problematike.

Zastupnici su tada većinom glasova prihvatili iznesene primjedbe, te su jednoglasno podržali prijedlog da ostali zakoni, za koje je to zatraženo, budu doneseni hitnim postupkom.

Kako pisanih primjedaba na dnevni red nije bilo, predsjednik **Zlatko Tomčić** ustvrdio je da je dnevni red usvojen.

Prijedlog dnevnog reda:

- Konačni prijedlog zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije (predlagatelj: Vlada RH);
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoj reviziji (predlagatelj: Vlada RH);
- Prijedlog zakona o privatizaciji; Model privatizacije državnog portfelja (predlagatelj: Vlada RH);
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o obnovi i razvoju Grada Vukovara (predlagatelj: Vlada RH);

- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o područjima posebne državne skrbi (predlagatelj: Vlada RH);
- Prijedlog zakona o dopunama Carinskog zakona (predlagatelj: Vlada RH);
- Prijedlog zakona o carinskoj službi (predlagatelj: Vlada RH);
- Prijedlog zakona o uvjetima za obavljanje poslova zastupanja u carinskom postupku (predlagatelj: Vlada RH);
- Prijedlog odluke o izboru predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske (predlagatelj: Vlada RH);
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju okvirnog Sporazuma između Republike Hrvatske i Europske investicijske banke koji uređuje aktivnosti EIB-a u Republici Hrvatskoj (predlagatelj: Vlada RH);
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o suradnji u predaji i prihvatu osoba kojih je boravak protuzakonit s aneksom o provedbi sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o suradnji u predaji i prihvatu osoba kojih je boravak protuzakonit (predlagatelj: Vlada RH);
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o športu (predlagatelj: Odbor za obitelj, mladež i šport);
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona (predlagatelj: Klub zastupnika HSLŠ-a);
- Prijedlog zakona o dopuni Zakona o područjima i sjedištima sudova (predlagatelj: Vlada RH);
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju kazne zatvora (predlagatelj: Vlada RH);
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Obiteljskog zakona (predlagatelj: Vlada RH);
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o veterinarstvu (predlagatelj: Vlada RH);
- Konačni prijedlog zakona o izmjenama Zakona o posebnom porezu na naftne derivate (predlagatelj: Klub zastupnika HSS-a);

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o referendumu i drugim oblicima osobnog sudjelovanja u obavljanju državne vlasti i lokalne samouprave (predlagatelj: zastupnik Vladimir Šeks);
- Izvješće Vlade Republike Hrvatske o aktualnoj sigurnosnoj situaciji (predlagatelj: Vlada RH);
- Aktualno stanje, poremećena sigurnost građana i njihove imovine u Hrvatskoj, a posebice u Zagrebu (predlagatelj: zastupnik dr. Anto Kovačević);
- Prijedlog odluke o donošenju prostornog plana Nacionalnog parka "Brijuni";
- Statut Agencije za nadzor mirovinskih fondova i osiguranja - potvrđivanje;
- Prijedlog za osnivanje istražnog povjerenstva zbog prodaje i izvoza pšenice roda 1999. godine, te otkupa, cijene, prodaje i izvoza pšenice roda 2000. godine (predlagatelji: desetina zastupnika Hrvatskog sabora);
- Godišnje izvješće o provedbi plana razminiranja i utrošenim sredstvima za 2000. godinu;
- Godišnje izvješće o radu uprave za inspeksijske poslove Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja za 2000. godinu;
- Izbori, imenovanja i razrješenja;

Dopuna dnevnog reda

- Prijedlog zakona o energiji (predlagatelj: Vlada RH);
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o elektroprivredi (predlagatelj: Vlada RH);
- Prijedlog zakona o regulaciji energetske usluga (predlagatelj: Vlada RH);
- Prijedlog zakona o tržištu električne energije (predlagatelj: Vlada RH);
- Prijedlog zakona o tržištu nafte i naftnih derivata (predlagatelj: Vlada RH);
- Prijedlog zakona o tržištu plina (predlagatelj: Vlada RH);
- Konačni prijedlog zakona o Državnom odvjetništvu (predlagatelj: Vlada RH);

Za riječ se tada javio **Ivo Lončar (nezavisni)**. Zamolio je da se rasprava o oformljavanju Istražnog povjerenstva za tzv. pšeničnu aferu održi tijekom jutra kada je u sabornici prisutno mnogo više zastupnika, a ujedno će, kaže, i javnost biti bolje obaviještena o navedenoj problematici, budući da HRT prenosi sjednice samo ujutro. Osvrnuo se tada na iskaz gospodina Trconića koji je izrekao na Predsjedništvu Sabora 10. travnja ove godine. Tvrdi kako je tada rečeno da Ivo Lončar vrijeđa HSS i njegove zastupnike, a o tome su, kaže, pisale i novine. Takve stvari su neistina i ne volim da se šire, dodao je zastupnik.

Tijekom zasjedanja 12. sjednice Hrvatskog sabora predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić** izvijestio je zastupnike o tome da će se i ove godine 15. svibnja obilježiti kao spomen-dan posvećen žrtvama na Bleiburgu i Križnom putu. Obilježavanje će početi 13. svibnja u nedjelju u 12 sati govorom izaslanika predsjednika Hrvatskog sabora nakon kojeg će se služiti sveta misa te položiti vijenci uz spomenik na Bleiburškom polju, naglasio je gospodin Tomčić.

Tada ga je predsjednik **Zlatko Tomčić** prekinuo uz obrazloženje da zastupnik zlorabi Poslovnik.

Ivo Lončar je potom u više navrata govorio, svaki puta istaknuvši kako mu je pravo na to zajamčeno Poslovníkom.

Zlatko Tomčić, predsjednik Sabora nije popustio te je gospodinu Lončaru izrekao opomenu dodavši kako zastupnik ima pravo tražiti zaštitu svojih prava putem Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav.

Opomenu ne prihvaćam, odgovorio je **Ivo Lončar**, te zahvalio predsjedniku na demonstraciji sile.

M.S.

AKTUALNI PRIJEPODNEV DNE

U žiži interesa zastupnika na "Aktualnom prijepodnevu" bili su aktualni gospodarski i socijalni problemi, napose poticajne mjere za smanjenje nezaposlenosti, kretanje mirovine, itd. Zanimalo ih je, među ostalim, što će se poduzeti da bi se spriječio novi udar na standard zbog poskupljenja naftnih derivata, hoće li uslijediti rekonstrukcija Vlade te njeno stajalište o prilikama u BiH. Na većinu postavljenih zastupničkih pitanja (38) odgovorio je premijer Račan, a pomagali su mu i resorni ministri te njihovi zamjenici.

Osnivanje Agrobanke

Damir Jurić (SBHS) podsjetio je na to da se već mjesecima u javnosti govori o mogućnosti utemeljenja Agrobanke u Hrvatskoj, odnosno neke vrste poljoprivrednog HBOR-a, čije bi sjedište trebalo biti u Osijeku.

Zanimalo ga je kada bi ta banka mogla biti osnovana i je li predviđena u planovima Vlade.

Tomislav Ledić, zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva pojasnio je da Zakonom o poljoprivredi, koji će uskoro doći pred zastupnike u drugo čitanje, nije predviđena posebna financijska institucija za provođenje ekonomske politike u sektoru poljoprivrede.

Sanacija ceste Županja-Gunja

Marijan Maršić (HSS) upitao je što resorno Ministarstvo namjerava poduzeti i do kada, za normalizaciju prometa na dionici državne ceste D214 od Županje do Gunje, koja prolazi kroz Bošnjake i Posavske Podgajce, u dužini od 28,9 km. Napomenuo je da na toj dionici dnevno prođe oko 150 kamiona (stotinjak iz Hrvatske u Republiku

Srpsku i do 50 iz obrnutog smjera). Navedena vozila - kaže - još više oštećuju tu dotrajalu dionicu jer voze znatno većom brzinom od dozvoljene, te onečišćuju okoliš, a za njeno korištenje ne plaćaju nikakvu naknadu. Po riječima zastupnika sanacija te ceste trebala je biti završena do kraja listopada prošle godine, a sredstva za tu namjenu nisu osigurana ni Državnim proračunom za 2001. godinu. Doduše, granični prijelaz u Gunji planira se osposobiti za bolji prihvat kamiona izgradnjom odgovarajućeg terminala, ali treba riješiti pitanje prolaza kamiona te kontrole i pratnje opasnih tereta (nedavno se na toj cesti prevrnuo kamion cisterna s propan-butan plinom, srećom, bez posljedica).

Odgovarajući na to pitanje **mr. Alojz Tušek**, ministar pomorstva, prometa i veza, konstatirao je da navedenu cestu treba u potpunosti

rekonstruirati, budući da se radi o staroj, kamenoj cesti na nasipu, pa klasično "peglanje" ne dolazi u obzir. Po njegovim riječima Programom uređenja pograničnih cesta planirano je za tu namjenu oko 35 mln. kuna u sljedećih nekoliko godina, plus pola milijarde kuna za rekonstrukciju ceste nižeg reda, samo još nije poznata dinamika. Budući da to nije jedina cesta ovog tipa gdje se mijenjaju prometni pravci, slični problemi pojaviti će se i na pograničnim pravcima prema SR Jugoslaviji te prema Bosni i Hercegovini, zaključio je ministar.

U svom ponovnom javljanju zastupnik je upitao postoji li mogućnost preusmjerenja vozila na neki drugi granični prijelaz (npr. Orašje) dok se ta cesta ne sanira. Budući da je međunarodnim ugovorima Gunja definirana kao granični prijelaz prema Republici Srpskoj, ostalu infrastrukturu treba prilagoditi tome, rekao je **mr. Tušek**.

Poskupljenje naftnih derivata; porodiljne naknade

Jadranka Kosor (HDZ) interesiralo je koje će mjere poduzeti Vlada da spriječi novi udar na standard zbog stopostotnog poskupljenja nafte u posljednjih godinu dana i lančanog poskupljenja ostalih proizvoda i usluga (već je poskupio prijevoz, poskupljuje kruh, voće i povrće, itd.) U obrazloženju svog pitanja napomenula je da će uz današnju nezaposlenost sve manji broj obitelji, osobito onih s malom djecom, moći pokrivati minimalne troškove mjesečne obiteljske potrošačke košarice, čija je cijena i prije poskupljenja benzina za više od 1.500,00 kuna premašivala prosječnu plaću u Hrvatskoj. Sve to, kaže, treba sagledati i u kontekstu novog rasta nezaposlenosti, budući da je ministar financija u Europskoj banci najavio da će iz vojske i policije biti otpušteno oko 10 tisuća ljudi.

Premijer **Ivica Račan** je odgovorio da Vlada više ne kontrolira cijene naftnih derivata, ali zato ima na raspolaganju dovoljno instrumenata da ne dozvoli divljanje cijena. Obećao je da će zastupnici biti upoznati s rezultatima analize o tome koliko su stvarno poskupjeli naftni derivati koja će uskoro biti završena (primjerice, dizel je u godinu dana poskupio samo 26 posto).

U svom ponovnom javljanju **Jadranka Kosor** je podsjetila na činjenicu da je prije godinu dana litra benzina koštala oko 4 kune a sada stoji blizu 8 kuna. Zanimalo ju je i što će Vlada poduzeti da se poboljša položaj obitelji s malom djecom, budući da je upravo istekao rok u kojem je, prema zaključku Sabora od 19. ožujka, trebala preispitati i po potrebi predložiti izmjene i dopune postojećih zakona ili novi Zakon o porodiljnim naknadama.

Premijer je informirao zastupnike da će Vlada uskoro izaći pred Sabor s prijedlogom koji ide za tim da se skрати rok u kojem bi roditelji imale pravo na roditeljske naknade ali u većem iznosu od sadašnjeg.

Sporna izjava haške tužiteljice Carle del Ponte

Zašto Vlada nije javno reagirala i odbacila tvrdnje glavne tužiteljice Međunarodnog tribunala u Haagu, Carle Del Ponte, da je protiv bivšeg hrvatskog predsjednika Franje Tuđmana pripremana optužnica zbog odgovornosti za ratne zločine, upitala je premijera **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**.

Ivica Račan je rekao da Vlada ne namjerava komentirati privatne izjave pojedinaca. Ponovio je stajalište Vlade da je Hrvatska bila izložena velikosrpskoj agresiji i da je vodila obrambeni rat te da ponašanje pojedinih aktera u našoj novijoj povijesti treba prepustiti povijesti.

Zastupnica je napomenula da se ne radi o privatnom mišljenju haške tužiteljice, već o izjavi objavljenoj u novinama (u okviru intervjua što ga je objavio sarajevski tjednik "Dan"). Kako reče, očekivala je da će premijer podnijeti zahtjev Vijeću sigurnosti za smjenu gospođe Carle Del Ponte, budući da je Deklaracijom o Domovinskom ratu Zastupnički dom Hrvatskog državnog sabora obvezao sve građane i društvene institucije, ali i dužnosnike i državna tijela, da štite temeljne vrijednosti i dostojanstvo Domovinskog rata. U ovom slučaju trebali ste štititi dignitet velikana hrvatske države i naroda, prvog predsjednika Republike Hrvatske koji je bio predvodnik u obrani svoje Domovine, naglasila je zastupnica. Konstatiravši da "premijeru nije lako voditi vlastiti narod po tuđim zapovijedima", zamolila ga je da "prestane demontirati hrvatsku državu".

Nakon upozorenja predsjednika Hrvatskog sabora **Zlatka Tomčića**, da su to preteške optužbe, **Ivica Račan** je izjavio da ne želi komentirati uvredljive riječi zastupnice niti odgovarati na njene insinuvacije Vladi, na koje nema pravo. Različite ocjene o ponašanju pojedinih povijesnih aktera i na ovom prostoru sastavni su dio demokracije, no ova Vlada nema potrebu dokazivati vlastitom narodu da je rat kojega smo vodili bio obrambeni, zaključio je.

Sprema li se centralizacija sustava

Jadranka Katarinčić - Škrlić (HLSL) zanimalo je kakvu to centralizaciju vodoopskrbnog sustava sprema Vlada i s kojom svrhom. Naime, prema izjavama ministra Čačića Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo, na zahtjev Vlade, priprema prijedlog centralizacije svih izvora vode i magistralnih cjevovoda koji bi ušli u upravljački sklop Hrvatskih voda. Zbog toga Istrom kruže priče o tome da se sprema nacionalizacije četiriju vodovoda koje su Istrani godinama stvarali, te da će polovina zaposlenih u tim poduzećima ostati bez posla. Zbog toga je, kaže, istarski sindikat sazvao skup načelnika i gradonačelnika istarskih općina i gradova, na koji su pozvani i župani, direktori vodovoda i saborski zastupnici.

Premijer **Račan** je izjavio da prvi put čuje za to i da Vlada ništa ne planira u tom smislu. U slučaju da se nešto planira u Ministarstvu zastupnica će dobiti pismeni odgovor na svoje pitanje.

Ukidanje dodatka na mirovinu

Damir Kajin (IDS) osvrnuo se na intervju s ministrom rada i socijalne skrbi objavljen u "Vjesniku", pod naslovom "Više ne možemo preuzeti nikakvu obvezu vraćanja duga umirovljenicima". Naime, u tom je intervjuu ministar, među ostalim, rekao da će krajem 2002. godine prestati primjena zakona temeljem kojeg se umirovljenicima isplaćuje dodatak na mirovinu od 100 kuna plus 6 posto. Napomenuo je, također, da priželjkuje da se u međuvremenu pokrene gospodarski razvoj odnosno stvore pretpostavke za povišenje mirovina kako se ukidanje tog dodatka ne bi osjetilo. Pitanje zastupnika je glasilo: "Može li Vlada RH odnosno resorno

Ministarstvo preuzeti jamstvo da početkom 2003. godine neće doći do smanjenja mirovina.

Po riječima **Davorca Vidovića**, ministra rada i socijalne skrbi, pitanje povrata duga umirovljenicima, odnosno uklanjanje razlika nastalih temeljem odluka bivše Vlade, riješeno je primjenom modela dogovorenog s umirovljeničkim udrugama. Za tu namjenu izdvojiti će se u deseto-godišnjem razdoblju 23 mlrd. kuna plus 7,5 mlrd. temeljem ovog malog zakona. Navedena sredstva isplaćuju se umirovljenicima u vidu povećanih mirovina (670 tisuća umirovljenika dobiva 20 posto veće mirovine od dosadašnjih). Drugo je pitanje, kaže, kojim će tempom mirovine rasti po nekim drugim osnovama. Dakako, osnovni preduvjet za to je poboljšanje ukupne gospodarske situacije, što bi omogućilo njihovo usklađivanje s rastom plaća i troškova života (udio prosječne starosne mirovine, bez dodatka, u prosječnoj plaći iznosi svega 44 posto). Kako reče, teško je prognozirati što će se dogoditi 2003. godine i jamčiti da neće doći do pada mirovina. Sigurno je, međutim, da će Vlada učiniti sve da se prestanak isplate spomenutog dodatka ne osjeti kao i stvarni pad mirovine.

U svom ponovnom javljanju **Damir Kajin** je ustvrdio da će se s 1. siječnja 2003. mirovine zasigurno smanjiti za 100 kuna plus 6 posto, ako u međuvremenu ne dođe do bitnih korekcija koje će limitirati ovaj stand by aranžman s MMF-om. Zatražio je da se taj aranžman predoči i zastupnicima koji jedini nemaju uvida u taj dokument.

Dr. Goran Granić, potpredsjednik Vlade, rekao je da Vlada ne može preuzeti tu obvezu. To može samo Hrvatski sabor koji će odlučivati i o Proračunu i o zakonu. Ocijenio je da se spomenuta pitanja u ovom trenutku iniciraju samo u svrhu predizborne kampanje. Opovrgnuvši njegovu tvrdnju **Damir Kajin** je primijetio da bi u tom slučaju svakako pitao zašto ne dolazi do korekcije minimalnih mirovina od 1.474 kune koje su određene još 1. srpnja prošle godine.

Kada rješenja za gospodarske i socijalne probleme

Kako i kada Vlada namjerava riješiti narasle gospodarske i socijalne probleme, posebno veliku

nezaposlenost, napose mladih ljudi po završetku školovanja, upitao je **dr. Ivić Pašalić (HDZ)**. U obrazloženju svog pitanja spomenuo je rezultate jedne ankete provedene u veljači ove godine, prema kojima 55 posto anketiranih građana i njihovih obitelji živi isto kao i prije 3. siječnja 2000. godine, 35 posto ih je odgovorio da živi lošije, a svega 10 posto tvrdi da živi bolje. Odgovori anketiranih pokazali su (jednako kao i istraživanje provedeno krajem 1999. godine) da je nezaposlenost i otvaranje novih radnih mjesta u Hrvatskoj tema broj jedan koja zasjenjuje sve ostale probleme a na drugom su mjestu mjere za poboljšanje stanja u gospodarstvu. Istodobno analitičari Europske banke za obnovu i razvoj predviđaju niži rast bruto društvenog proizvoda u Hrvatskoj u odnosu na prosjek regije (svega 3 posto, dok za Jugoslaviju predviđaju rast od 8 posto) te daljnji pad stranih investicija u odnosu na prošlu godinu.

Po riječima premijera **Račana** svi potezi Vlade usmjereni su na rješavanje razvojnih problema, kako bi se kroz to smanjila nezaposlenost. Budući da su ti problemi kumulirani godinama, oni se ne mogu riješiti preko noći. Izrazio je uvjerenje da će se pozitivni rezultati u rješavanju pitanja nezaposlenosti pokazati do kraja godine. Napomenuo je da Vlada priprema i neke dodatne mjere u tu svrhu, ali ni u kom slučaju neće primijeniti "recept" bivše Vlade koja je 1999. godine smanjivala broj nezaposlenih slanjem velikog broja ljudi u mirovinu.

U nastavku je informirao zastupnike da su predstavnici Svjetske banke pozitivno ocijenili rezultate koje je Hrvatska postigla u savladavanju gospodarske krize i osposobljavanju hrvatskog gospodarstva za razvoj. Oni smatraju da je projekcija hrvatske Vlade o rastu BDP-a od 4 posto realna. Na nama je da to dokažemo i da demantiramo pesimističku procjenu Europske banke za obnovu i razvoj, kaže premijer.

Zastupnik nije bio zadovoljan ovim odgovorom. Napomenuo je da se iz njega ne vidi nikakva vizija ni nada koja bi mogla ohrabriti blizu 400 tisuća nezaposlenih, kojima bi se, prema izjavi ministra Crkvenca, uskoro trebalo pridružiti još 10 tisuća ljudi.

Premijer **Račan** nije želio komentirati političku ocjenu zastupnika, već

je ustvrdio da Vlada uspješno radi težak posao koji im je ostavila bivša vlast, te da tijekom ove godine očekuje obrat u trendovima, a do kraja godine i rezultate. Bivša Vlada vam je ostavila 340 tisuća nezaposlenih, a sad ih je već evidentirano 400 tisuća, primijetio je zastupnik. Premijer ga je korigirao podatkom da je u veljači 2000. godine naslijeđeno 355 tisuća nezaposlenih, s tim da je prethodno velik broj ljudi umirovljen, na što je zastupnik uzvratio da se pozvao na dokument Hrvatske gospodarske komore o tekućim gospodarskim kretanjima.

Reguliranje veterinarskog nadzora

Dr. Vilim Herman (HSL) konstatirao je da je Hrvatska jedna od rijetkih država koje se mogu pohvaliti time da na njihovu području nije registriran sindrom kravljevog ludila. Tome su dobrim dijelom pridonijele ozbiljne veterinarske kontrole prilikom utovara, pretovara i istovara stoke i mesa koje su, očito, na razini europskih standarda. Međutim, neke najave iz Ministarstva poljoprivrede upućuju na zaključak da bi te kontrole mogle popustiti, zbog čega bi moglo doći u pitanje i nacionalno zdravlje. Naime, po ocjeni zastupnika, ne bi bilo djelotvorno da se veterinarski nadzor regulira podzakonskim aktom, s obzirom na činjenicu da prijetite i brojne druge stočne bolesti (npr. šap, slinavka i dr.).

Odgovarajući na pitanje zastupnika, **Tomislav Ledić**, zamjenik ministra poljoprivrede i šumarstva, napomenuo je da će u saborsku proceduru uskoro biti upućen Prijedlog novog zakona o veterinarstvu te da nema govora o smanjenju aktivnosti Veterinarske službe i inspekcije na sprječavanju svih vrsta stočnih bolesti. Naprotiv, aktualna situacija u Europi nalaže poduzimanje još rigoroznijih mjera na tom planu. Na inzistiranje zastupnika obećao je da će se Ministarstvo i pismeno očitovati na njegovo pitanje.

Stav Vlade glede ponašanja međunarodne zajednice u BiH

Dr. Antu Kovačevića (HKDU) zanimao je stav premijera i Vlade prema akciji "dinamit na Hercegovачku banku" kojom se, kako reče, ugrožava gospodarska supstanca razvoja hrvatskog naroda u Bosni i

Hercegovini.

Po riječima predsjednika Vlade **Ivice Račana** takvim akcijama nitko ne može biti zadovoljan, a zašto je došlo do toga i tko je sve tome pridonio to je već složenije pitanje. Ponovio je ono što je rekao i u razgovoru s gospodinom Wolfgangom Petrischem i s drugim predstavnicima međunarodne zajednice u Bosni i Hercegovini - da borbu s kriminalom treba odvojiti od potrebe rješavanja otvorenih političkih problema koji postoje u BiH. Na tome hrvatska Vlada i dalje inzistira, a to znači da valja osigurati ravnopravnost sva tri naroda u BiH. To, dakako, podrazumijeva donošenje odgovarajućeg izbornog zakona te izmjene na liniji odluka Ustavnog suda BiH, pa i promjene ustava pojedinih entiteta, uključujući i Republiku Srpsku. Doprinos takvom rješavanju problema moraju dati i političke i nacionalne snage u BiH, ali i Međunarodna zajednica, kaže Račan. Izrazio je uvjerenje da, umjesto konfrontacije i radikalizacije situacije koja ne može donijeti nikakvo dobro, u ovom trenutku u BiH teče drugačiji, konstruktivniji proces. U tom pogledu je, kaže, politika Vlade vrlo transparentna i angažirana. Naime, svjesna toga da je za Hrvatsku izuzetno važna stabilnost BiH, Vlada želi pridonijeti tom cilju koliko god može (brojnim razgovorima radnog karaktera), a da to ne bude kvalificirano uplitanjem u stvari druge zemlje.

Nezadovoljan premijerovim odgovorom **dr. Anto Kovačević** je napomenuo da je smijenjeni gospodin Šeničnjak izjavio da premijer Račan i ministar Lučin znaju tko je vrh mafije u Hrvatskoj, ali da ne postoji politička volja da se obračunaju s organiziranim kriminalom. Što se, pak, tiče međunarodne zajednice, zastupnik drži da Vlada nema jasan stav glede politike prema Bosni i Hercegovini. Izrazio je bojazan da su Hrvati BiH prepušteni međunarodnoj zajednici, Muslimanima i Srbima. Naime, međunarodna zajednica je prekršila i Ustav BiH i Daytonski sporazum te stvorila izborna pravila prema kojima bi Srbi i Muslimani trebali birati hrvatske predstavnike.

Nesporan je interes demokratskih snaga i demokratske vlasti u Hrvatskoj da se pomogne ostvarenju ravnopravnosti hrvatskog s ostalim narodima u BiH, napomenuo je premijer Račan. Ustvrdio je da su njihova nastojanja na toj liniji, za

razliku od onih koji misle da će pomoći bombastičnim i ekstremnim izjavama. Kad se već govori o kriminalu, moramo se zapitati, primjerice, u što su potrošena sredstva koja je Hrvatska poslala kao pomoć BiH, budući da ima snažnih indicija da su nenamjenski korištena, tvrdi Račan. Obećao je zastupnicima da će ih informirati o tome. **Dr. Anto Kovačević** je prosvjedovao da njegove izjave nisu ekstremne već utemeljene, i ponovno citirao tvrdnju gospodina Šeničnjaka.

Obračunavanje povišica mirovina

Mr. Željko Glavan (HSL) upitao je ministra rada i socijalne skrbi kada će umirovljenici kojima mirovine još nisu preračunate po Zakonu o povećanju mirovina početi dobivati mirovine po novom. Naime, riječ je o oko 70 do 90 tisuća umirovljenika s minimalnim mirovinama koji su dobivali zaštitni dodatak i kojima po zakonu treba preračunati mirovinsku osnovicu. Ako im tako izračunata mirovina premaši iznos koji su dobivali ranije sa zaštitnim dodatkom, trebaju dobivati tu povećanu mirovinu. Međutim, u podružnicama Mirovinskog fonda uvjeravaju ih da na to nemaju pravo (u riječkoj podružnici rekli su im da je u tijeku kompjuterska obrada). Zastupnika zanima koliko ima takvih slučajeva. Ujedno je apelirao na ministra da svojim autoritetom intervenira da se to pitanje što prije riješi.

Davorko Vidović, ministar rada i socijalne skrbi, obećao je zastupniku da će dobiti precizne podatke sa stanjem na dan 25. travnja, naglasivši da će svaka kuna razlike umirovljenicima biti isplaćena. Pojasnio je da novi zakon više ne predviđa institut zaštitnog dodatka, ali da se cenzus od 1.093,00 kune još uvijek koristi kao mjera za utvrđivanje nekih drugih oblika socijalne pomoći. Po njegovim riječima preostalo je još svega nekoliko tisuća umirovljenika kojima nisu obračunate povišice po Zakonu o povećanju mirovina (obrada se obavlja ručno). Na kraju je izrazio uvjerenje da će taj posao biti okončan do kraja mjeseca.

Gradnja trafostanica na varaždinskom području

U uvodu svog zastupničkog pitanja **dr. Ivan Čehok (HSL)** je napomenuo da su Varaždinci, uz ne male muke,

uspjeli preokrenuti trend rasta nezaposlenosti, tako da su prošli mjesec registrirali povećanje zaposlenosti za 0,3 posto. Nažalost, Vlada im u tome nije mnogo pomogla. Spomenuo je da su trenutno tri investitora zainteresirana za otvaranje novih kapaciteta u kojima bi se za godinu dana moglo zaposliti tisuću ljudi, ali da nema ni jedne nove trafostanice koja bi mogla prihvatiti te kapacitete. Naime, Varaždin je posve zagašen u pogledu strujnih kapaciteta, što je kočnica daljnjeg razvoja industrije. A HEP, umjesto da investira u svoj razvoj, kupuje stanove ili daje kredite uz kamatu od 2 posto, prigovorio je zastupnik.

Po riječima potpredsjednika Vlade **Slavka Linića**, planovima za ovu godinu predviđeno je da će javna trgovačka društva ukupno realizirati ulaganja u iznosu većem od 10 mlrd. kuna. Pritom su jasno definirani programi svakoga od njih, pa i program ulaganja u trgovačka društva Hrvatska elektroprivreda. Što se, pak, tiče planova razvoja HEP-a nema nikakvog zaostatka u ulaganjima, a neistinite informacije u medijima oko podjele stambenih kredita u menadžmentu ne želi komentirati.

Potaknut pitanjem zastupnika Linić je pojasnio da je najveći problem uvođenje posebnih tarifa za velike potrošače, odnosno pronalaženje načina za prebacivanje dijela tih troškova na ostale potrošače. Vlada je, kaže, prošle godine učinila prvi korak, odobrivši poskupljenje struje za građanstvo, a smanjujući cijenu trgovačkim društvima. Drugim riječima, Vlada nastoji olakšati uvjete privređivanja gospodarstvu, smanjujući cijenu energetike.

U svom ponovnom javljanju **dr. Čehok** je podsjetio da je prošlo već godinu i pol dana otkako je imenovana nova uprava HEP-a te da se već šest mjeseci najavljuju velika ulaganja javnih tvrtki u razvoj. Međutim, strani i domaći investitori nemaju vremena toliko čekati, tako da bi se moglo dogoditi da ulože novac u Mađarskoj, Češkoj i dr. Kako reče, Varaždinci ne traže ništa drugo nego da HEP, u okviru svoga razvitka, na tom području počne graditi nove trafostanice (nije ih gradio nekoliko godina). Ako su komunalne tvrtke u vlasništvu grada Varaždina mogle odmah reagirati i osigurati sve priključke, nema razloga da to ne učini i HEP. Uostalom, time zapravo ulaže u infrastrukturu a ionako će u

cijeni struje dobiti povrat uloženi sredstava.

Dr. Goran Granić, zamjenik premijera, primijetio je da pojedine stvari nema pravo napraviti ni uprava HEP-a, napose kad je riječ o materijalnim sredstvima i stvaranju bilo kakvih privilegija. Po njegovim riječima pitanje participacije u priključku struje riješeno je u svim zemljama na principu tržišne ekonomije kao obveza. U ovom slučaju radi se o iznosu od oko 2 mln. DEM koji bi trebao platiti potrošač.

Povezivanje Dalmacije sa Zagrebom

Vesna Podlipec (SDP) negodovala je zbog toga što je, prema izjavama Splitsko-dalmatinskog župana dr. Branimira Lukšića na nedavno održanoj konferenciji za tisak u Splitu, svojim programom izgradnje cesta u Hrvatskoj cestovni pravac Zagreb - Split Vlada stavila na 7. mjesto prioriteta. Razlog njenu negodovanju je činjenica da je u svim raspravama u Saboru ovaj cestovni pravac spominjan kao prioritetan i to u prvom redu zbog razvoja turizma na otocima i na obali, ali i zbog povezivanja Dalmacije s ostalim dijelom Hrvatske i Europom.

Po riječima **Venka Čurlina**, zamjenika ministra javnih radova, obnove i graditeljstva, Programom gradnje i održavanja javnih cesta u Hrvatskoj za razdoblje 2001. - 2004. cestovni pravac Zagreb - Dalmacija je visoko rangiran, o čemu svjedoči činjenica da je za izgradnju ceste Zagreb - Split predviđeno više od 40 posto ukupnih sredstava (kreditnih te izvornih prihoda poduzeća Hrvatske autoceste). Vidljivo je, nadalje, da je programom do 2004. godine predviđena realizacija dionice Zadar - Sv. Rok u cijelosti, a uređenjem dijela ceste od Sv. Roka prema Udbini, odnosno Plitvicama, osigurat će se puno kvalitetnija veza Dalmacije sa Zagrebom. Do 2006. godine predviđa se i realizacija autoceste od Bosiljeva do Svetog Roka, u punom profilu, što bi također trebalo značajno poboljšati povezivanje tih krajeva.

Osiguranje novčanih pošiljki

Što poduzima policija da se spriječe u zadnje vrijeme učestali oružani napadi na novčane pošiljke, banke i pošte, upitao je **mr. Marin Jurjević (SDP)**. Zanimalo ga je i dokle se stiglo

s istragom oko famozne pljačke poštanskog kombija blizu Splita, u Vranjici.

Ministar unutarnjih poslova, **Šime Lučić**, konstatirao je da su od početka ove godine doista sve češći prepadi na novčane pošiljke (4) i napadi u poštanske urede (6). Od ukupno 10 slučajeva policija je otkrila počinitelje 5 prepada a nađen je i novac (među njima je i ovaj slučaj u Splitu). Svugdje u svijetu, kaže, te pošiljke osiguravaju zaštitarske kuće čije usluge osigurate i brojne banke u Hrvatskoj. Hrvatske pošte uvode video nadzor pojedinih ureda, ali će neminovno morati osigurati i pratnju novčanih pošiljki.

S tim u svezi ministar je informirao zastupnike da će MUP do kraja ove godine uputiti u saborsku proceduru novi Zakon o zaštitarskim kućama. Navedeni propis obvezat će sve subjekte koji posluju s novcem da sami osiguraju zaštitu novčanih pošiljki.

Prava Hrvata u Vukovaru

U uvodu svog zastupničkog pitanja **Ivo Lončar (nezavisni)** konstatirao je da je gospodarsko, socijalno, političko i moralno stanje u Hrvatskoj katastrofalno, što se posebice osjeća na području Vukovarsko - srijemske županije (povratka nema, a obnova slabo napreduje). To je potkrijepio podatkom da je u svim državnim tvrtkama na tom području zaposleno manje od 10 posto Hrvata, a šefuju im oni koji su do jučer pljačkali, palili, ubijali i srušili Vukovar (i to još uz dodatak na plaću od 50 posto). Po riječima zastupnika Vukovarci apeliraju na premijera da zamoli svoje inozemne sponzore da im se osiguraju barem ona prava koja su imali u komunističkoj Jugoslaviji kad su bili građani drugog reda.

Neke stvari su toliko apsurdne da ih ne moram ni demantirati, rekao je predsjednik Vlade **Ivica Račan**. Daka, problem povratka je veoma složen, ali Vlada poduzima sve što može u skladu s raspoloživim sredstvima, tako da se pokazuju i rezultati. U posljednjih nekoliko tjedana napravljeni su i neki novi potezi, kako bi obnova svih kuća bila okončana do kraja iduće godine.

Napomenuvši da ne želi odgovarati na objede o stranim mentorima Račan je naglasio da Vlada odgovara narodu te da će svoju odgovornost i samostalnost pokazati onime što radi.

Nezadovoljan tim odgovorom **Ivo Lončar** je citirao riječi lorda Robertsona koji je svojedobno, prilikom boravka na KOsovu, rekao: "Hvala Hrvatskoj što je okrenula leđa svojoj prošlosti". Zanima ga, kaže, odnosi li se to na razdoblje od 45. do 90. ili od 90. do danas.

Što se tiče mene osobno i hrvatske Vlade, demokratska Hrvatska okreće leđa i jednoj i drugoj prošlosti, odnosno onome što je u toj prošlosti bilo loše, izjavio je **Ivica Račan**.

Poticajne mjere za smanjenje nezaposlenosti

Po riječima **dr. Petra Turčinovića (IDS)** nezaposlenost je u Hrvatskoj faktor nestabilnosti broj jedan. Naime, prema podacima Zavoda za zapošljavanje iz veljače, registrirano je 10 posto više nezaposlenih nego u siječnju prošle godine, od čega više od 53 posto čine žene, a 27 posto oni koji prvi puta traže zaposlenje. Rast nezaposlenosti prati i porast svih indikatora nemoralnog, nelegalnog i samodestruktivnog ponašanja (konflikti, otuđenje, rad na crno, obiteljsko nasilje, rastave, pad nataliteta, samoubojstva). Budući da Vlada dosad nije predložila koherentan i precizan model rješavanja tog problema upitao je premijera: Možete li preuzeti odgovornost i informirati javnost s kojim brojkama će Vlada potaknuti zapošljavanje u Hrvatskoj u ovoj godini i za koliko će se smanjiti nezaposlenost do kraja godine?

Po riječima premijera **Račana** hrvatska Vlada poduzima mjere u skladu sa svojim programom i uvjeren je da će se rezultati u bitci protiv nezaposlenosti pokazati do kraja ove godine (u protivnom će snositi odgovornost za neostvarivanje tog programa). Spomenuo je, među ostalim, da su od Svjetske banke dobivene ne samo pozitivne ocjene nego i jamstvo da će u roku od dva mjeseca Hrvatskoj biti odobren kredit u iznosu od 200 mln. dolara za programe malog i srednjeg poduzetništva. Prema tome, ključni je problem odabrati kvalitetne i perspektivne programe u koje bi se uložila ta sredstva. Imat ćemo na raspolaganju i 80 mln. dolara za restrukturiranje u najvećim poduzećima odnosno trgovačkim društvima radi njihove efikasnije prilagodbe tržišnoj ekonomiji (ti

programi trebali bi pripomoći i rješavanju socijalnih problema).

Premijer je na kraju naglasio da se bitka za zapošljavanje mora voditi u različitim sferama (od obrazovanja, do investicija i adekvatnijih programa) budući da se struktura nezaposlenih sve manje poklapa s potražnjom na tržištu rada. Zbog toga su, kaže, sve učestaliji zahtjevi za uvozom radne snage koja se ne može naći na našim zavodima za zapošljavanje.

Zastupnik je bio samo djelomično zadovoljan odgovorom. Smatra da se zbog nezavidne sudbine 388 tisuća nezaposlenih i nesretnih građana i njihovih obitelji Vlada mora obvezati precizno utvrđenim ciljevima i brojkama. Premijer **Račan** je izjavio da Vlada čvrsto stoji na preuzetim obvezama utvrđenim projekcijom trogodišnjeg Proračuna i kad je riječ o porastu zapošljavanja.

Korištenje vojnih objekata

Pitanje **Dine Debeljuha (IDS)** bilo je adresirano Ministarstvu obrane. Zanimalo ga je zašto nema odgovora na zahtjev Grada Pule i Županije Istarske koji su zatražili da se vojni objekti, koji iz dana u dan sve više propadaju, daju na raspolaganje gradovima za gospodarske projekte.

Zlatko Gareljčić, zamjenik ministra obrane informirao je zastupnike da je u skladu s konceptom strategije nacionalne sigurnosti definiran točan broj objekata i nekretnina potrebnih u obrambenom sustavu, odnosno oružanim snagama i Ministarstvu obrane. Izdvojeno je oko stotinjak objekata i nekretnina spremnih za "otpuštanje". Kada Ministarstvo dostavi taj prijedlog, kompletiran elaboratom o vlasničkim, odnosno imovinskopravnim odnosima, mogućoj prenamjeni i dr. Vladinom povjerenstvu za upravljanje nekretninama ti će objekti i nekretnine prijeći u ingerenciju Vlade odnosno spomenutog Povjerenstva. Ono će odlučiti hoće li neki od njih biti ustupljeni jedinicama lokalne samouprave i pod kojim uvjetima, nekim drugim ministarstvima ili institucijama, ili će biti dati u koncesiju, prodani, itd. S obzirom na stanje sredenosti dokumenata, teško je reći koliko bi taj postupak mogao trajati, kaže Gareljčić. Spomenuo je da su određeni objekti u Daruvaru, Zadru, Šibeniku, itd. već dodijeljeni jedinicama lokalne samouprave a konkretniji odgovor o tome kako stoji stvar s objektima i

nekretninama u Puli zastupnik može dobiti u pisanom obliku u roku od 15 dana.

Ne postoje tajni ugovori između Vlade RH i međunarodne zajednice

Postoje li neki dodatni ugovori, za koje hrvatska javnost ne zna, između Vlade RH i međunarodne zajednice, osim onih generalnih i potpisanih na summitu u Zagrebu iz studenoga 2000., na osnovi kojih bi se mogli protumačiti sadašnji loši stavovi hrvatske Vlade u odnosu na progone Hrvata u BiH, glasilo je pitanje **Ante Belje (HDZ)**.

U obrazloženju svog pitanja zastupnik je ustvrdio da su Hrvati u BiH izloženi najernjim progonima staljinističkog tipa koje provode institucije međunarodne zajednice (negiraju im se sva demokratska, nacionalna i ljudska prava). Po njegovu mišljenju i Zaključcima Hrvatskog sabora iz ožujka ove godine, za koje su glasovali svi nazočni zastupnici šestorke i DC-a, također im se negiraju legitimna demokratska prava. U prilog tome citirao je točku 2. Zaključaka u kojoj stoji da "Zastupnički dom Hrvatskog sabora izražava duboko neslaganje i žaljenje što je Hrvatski narodni sabor BiH donio Odluku o uspostavi privremene hrvatske samouprave te da sve nastale probleme trebaju rješavati u okviru Daytonskog mirovnog sporazuma i institucija državnog ustrojstva (u koje im se nije dozvolilo da uđu, unatoč izbornim rezultatima od 90 posto). Premijer **Račan** je kategorički ustvrdio da ne postoje nikakvi ugovori između hrvatske Vlade i nekoga u inozemstvu o politici Hrvatske prema susjednoj BiH (to su obične insinucije). Mi ne kreiramo politiku Hrvata u BiH, ali ni ekstremistički pojedinci u BiH ne mogu kreirati politiku hrvatske Vlade, zaključio je.

Ante Beljo dodatno je rekao da je činjenica da se o događajima u BiH na središnjem dnevniku HTV-a nije dala prilika dužnosnicima iz Hrvatskoga narodnog sabora koje je izabrao hrvatski narod da se oglašeni su bili primljeni u hrvatskoj Vladi. Pitao je hoće li gosp. Petrisch, koji se, kaže, na najgdniji način izjašnjavao o Hrvatima u BiH, naći dokaze u dokumentima koje je uzeo pod SFOR-ovim tenkovima iz Hercegovacke

banke ili u onome što će naći u toj banci.

Premijer **Ivica Račan** u dopunskom odgovoru rekao je da nema namjeru komentirati zastupnikovo mišljenje no odgovorno želi reći da hrvatska Vlada ima dnevno kontakte s mnogim ljudima u BiH u naporu da pomogne, pridonese rješavanju otvorenih političkih pitanja u korist nacionalnih interesa hrvatskoga naroda u BiH. Istaknuo je također da se neće ovdje iz Zagreba ocjenjivati što je s kriminalom u BiH i tko je odgovoran a tko nije jer to je stvar nadležnih institucija BiH. - Ali istražiti ćemo ono gdje mislimo da moramo položiti račun što je sa sredstvima koja je Hrvatska uputila kao pomoć BiH za koje postoje indicije da su zloupotrijebljena. Vrata u hrvatskoj Vladi otvorena su svim ljudima dobre volje neovisno o njihovoj političkoj orijentaciji a i idućih dana slijedi dosta razgovora sve u naporu da se trend konfrontacije u BiH okrene u trend suradnje u rješavanju otvorenih političkih pitanja, rekao je premijer.

Ante Beljo ispravio je navod premijera i rekao da to nisu ni u kojem slučaju krugovi koji su izabrani od naroda te da treba poštivati demokratsku volju naroda i izborne rezultate.

Nastavak radova kod Velikog Pažuta

Željko Pavlic (HSL) pitao je ministra zaštite okoliša hoće li odobriti nastavak gradnje prokopa kroz Veliki Pažut, zoološki rezervat (ušće Mure u Dravu), što bi moglo nepovratno uništiti postojeće bogatstvo i raznovrsnost biljnih i životinjskih vrsta. To je posljednje ovako ušćevano ušće u Europi a bilo je ugroženo još pri gradnji HE Novo Virje.

Ministar zaštite okoliša i prostornog uređenja **Božo Kovačević** odgovorio je da će ta gradnja biti odobrena ako budu poštivani uvjeti zaštite prirode a u suprotnom bit će zaustavljena a investitori i izvođači kažnjeni.

Za HE Novo Virje je rekao da je njena moguća lokacija definirana usvojenom Nacionalnom strategijom prostornog uređenja i da Ministarstvo ne može mijenjati odluke Sabora. No nužno je poštovati međunarodne potpisane konvencije a jedna od njih (SPO) definira načine postupanja u

slučaju da neki zahvat ima prekogranični utjecaj na okoliš. U ovom slučaju primjenu tog mehanizma zatražio je mađarski ministar okoliša i zajednička stručna grupa izaći će na teren, naglasio je ministar.

Željka Pavlica je dodatno zanimalo hoće li Ministarstvo u zaštiti ovog područja ići korak dalje i izjasniti se prije nastavka radova na što je ministar **Božo Kovačević** izjavio da je Ministarstvo u studenome 2000., želeći popraviti bezuvjetnu dozvolu iz 1998., propisalo da to bude u skladu sa zakonom i uvjetima zaštite prirode.

Istra i buduća regionalna podjela

Lucija Debeljuh (SDP) je zatražila da zamjenik ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave odgovori cijeloj istarskoj i hrvatskoj javnosti, a u cilju smirivanja javnosti, imaju li ocjene o priključenju Istre Primorsko-goranskoj županiji uporište u budućem regionalnom uređenju Hrvatske. Rekla je da su ovih dana u Istri učestali napadi na Vladu da ništa ne čini za Istru osim što se predviđa to priključenje.

Zamjenik ministra **Ranko Marijan** odgovorio je da su to izjave koje nemaju uporišta ni u teoriji niti u praksi Ministarstva a ni Vlade RH. Jasno je i prema Ustavu i zakonima da Hrvatska njeguje i razvija regionalne specifičnosti i različitosti i to je trend i u Europi no nitko normalan ne razmišlja da radi nasilje nad regionalnim različitostima i spaja stvari koje se ne mogu spojiti, naglasio je.

Medijska blokada u RH o Hercegovačkoj banci?

Krunoslav Kordić (HDZ) ustvrdio da je u Hrvatskoj o drugoj provali u Hercegovačku banku u Mostaru, obavljenoj po Petrishevom nalogu, došlo do svojevrsne medijske blokade (prvenstveno onih pod kontrolom Vlade) i prva su saznanja došla nakon Petrisheve konferencije za tisak). Pitao je premijera postoje li neki službeni ugovori između Vlade RH i predstavnika međunarodne zajednice u BiH o pitanju medija ili se radi o nepisanom kodeksu ponašanja i tko je u Vladi RH zadužen za njegovo provođenje.

Dodao je da zna da već dugo postoji medijska blokada u BiH koja poprma staljinističke razmjere ali da je teško povjerovati da Petrisch može uvesti embargo na informacije u Hrvatskoj.

Predsjednik Vlade **Ivica Račan** skrenuo je najprije zastupniku pažnju na to da je on predsjednik Vlade RH a ne BiH a što se tiče insinuacije o nekakvom sporazumu oko informacija iz BiH odgovorio je da su svi bili dobro informirani putem medija Hrvatske o tome što se dogodilo u BiH i Mostaru. No, druga je stvar što se pojedincima ne sviđa svaka izjava koja je tim povodom data i čula se i putem medija Hrvatske. Nije pravo da se traži cenzura u tom smislu, kazao je.

O povratu neizgrađenog zemljišta bivšim vlasnicima

Marko Baričević (HSL) pitao je kako će se vratiti bivšim vlasnicima neizgrađeno građevinsko zemljište koje je još u bivšoj državi kupovano, točnije oduzimano uz sramotno niske cijene. Te površine su premašivale potrebe novih vlasnika tako da je zemljište ostalo neizgrađeno i zapušteno.

Potpredsjednik Vlade RH **Slavko Linić** odgovarajući na pitanje rekao je da se povijest ne ispravlja. Zakonom o pretvorbi trgovačkih društava jasno je definirano da je zemljište temeljni dio kapitala društvenog poduzeća koji ulazi u pretvorbu a da se nacionalizirano zemljište kao dio dioničkog kapitala ne privatizira. Jasno je, dakle, utvrđeno da se nema pravo na povrat zemljišta već pravo na dionice a bilo kakvo mijenjanje u tom dijelu Zakona je nemoguće jer su njegove odredbe provedene a dioničari su različiti.

Bivši vlasnici tih zemljišta postat će samo vlasnici dionica u tim trgovačkim društvima a za utjehu se može reći, dodao je, da je nominalna vrijednost tih dionica porasla i iznosi 30 posto vrijednosti nominalnog kapitala, rekao je.

Marko Baričević dodatno je naglasio da se radi o građevinskom neizgrađenom i zapuštenom zemljištu uglavnom u zonama centra a koje ne postoji ni u papirima trgovačkih društava. Stoga bi se nepravda prema bivšim vlasnicima mogla ispraviti vraćanjem tog zemljišta jer nije korišteno za namjenu za koju je oduzeto.

Potpredsjednik Vlade **Slavko Linić** ponovio je svoj prvotni odgovor te dodao da kad se govori o građevinskom zemljištu koje nije dio trgovačkog društva već općine, grada,

ono se po presudi vraćaju privatnim vlasnicima jer nisu privedena svrsi, rekao je.

O rekonstrukciji Vlade

Dr. Ljerka Mintas-Hodak (HDZ) pitala je predsjednika Vlade jesu li najave u javnosti o ozbiljnijoj rekonstrukciji Vlade i njegov stav ili je to dio predizbornih obećanja i promidžbe. Ako doista namjerava promijeniti sastav Vlade hrvatska javnost ima pravo saznati s kojim to resorima nije zadovoljan i kad će nastupiti promjene i hoće li one ovisiti o dogovoru i pristanku šefova stranaka čiji su ministri u Vladi ili isključivo o premijerovoj procjeni.

Predsjednik Vlade **Ivica Račan** složio se da je štošta što se ovih dana govori dio predizborne kampanje i promidžbe pa i moguća rekonstrukcija Vlade. Stoga on ne želi komentirati različite ocjene i priželjkivanja u vezi s tim a u ovom trenutku želi reći, kazao je, da se može i mora poboljšati rad Vlade, napraviti daljnja racionalizacija i zato želi to važno pitanje bez predizborne retorike pa će rasprava o tome biti odmah nakon izbora.

Dr. Ljerka Mintas-Hodak nije bila potpuno zadovoljna odgovorom jer je, veli, uvjeren da je premijer već duže vremena svjestan određenih nedostataka u radu Vlade a nije pristupio rekonstrukciji. Ovakve najave puštene u javnost ne pridonose ni stabilnosti Vlade niti snalaženju svijeta koji želi investirati u Hrvatsku, rekla je zaključujući da to ovisi o dogovoru šesterke a ne o premijerovom izboru kvalitetnih ljudi.

Premijer **Ivica Račan** potvrdio je da postoji precizan dogovor vladajuće šesterke kojeg će se pridržavati ne samo pri sastavljanju već i rekonstrukciji Vlade. Licitiranje oko te rekonstrukcije ne pomaže ni Vladi niti interesima Hrvatske u inozemstvu no Vlada to nije nametnula kao dominantnu medijsku temu već je nametnuta iz raznih strana pa i iz same vladajuće koalicije, kazao je.

Kada dionica koridora 10 Ivankovo-Vinkovci-Tovarnik

Želimir Janjić (HSL) pitao je kada će se nastaviti modernizacija dijela željezničkog prometnog pravca koridora 10 (Salzburg, Ljubljana, Zagreb, Beograd, Skoplje, Solun) od

Ivankova do Tovarnika. Za tu modernizaciju (do Ivankova je moderniziran) odobreni su međunarodni krediti a Vlada je najavila visoka ulaganja u javnom sektoru pa se nastavak ovih radova u Vukovarsko-srijemskoj županiji očekuje kao velika prilika za gospodarstvo i žitelje kojih je velik broj nezaposlen. Jesu li možda ta očekivanja nerealna i preuranjena pitao je.

Ministar pomorstva, prometa i veza mr. **Alojz Tušek** podsjetio je da je o koridoru 10 potpisao sporazum zajedno s ostalih šest ministara prometa u Solunu i da taj koridor obuhvaća i cestovni dio. Željezničkom dijelu cilj je skratiti putovanje teretnih vlakova sa 70 na 40 sati između krajnjih točaka a glavni su problem formalnosti na pojedinim graničnim prijelazima. Što se tiče infrastrukture na čitavom tom koridoru kao država dobro stojimo i to je zapravo najkvalitetnija pruga u Hrvatskoj, posebno do Ivankova. Nedostaje još dio ispred Vinkovaca prema Tovarniku i granici sa SRJ. Na cestovnom pravcu važan je dogodine dovršetak autoputa od Slavenskog Broda do Županje (od Županje do Lipovca do 2003. - tri godine) jer je, među ostalim, to i vrlo kvalitetan izvor stranih sredstava jer se plaća tranzit.

Korištenje pojedinih dijelova s pruge višeg reda za prugu nižeg reda uobičajena je praksa, rekao je ministar komentirajući upozorenje zastupnika da bi se stari građevinski materijal te pragovi, tračnice, mogao koristiti za obnovu lokalnih pruga. Za prugu Vinkovci-Osijek zatraženo je razminiranje te trase među prioritetima, a poslije će se vidjeti, kazao je ministar.

Optužnica protiv Mladića u Hrvatskoj?

Romano Meštrović (SDP) je pitao hoće li aktualna vlast podignuti optužnicu i procesuirati Ratka Mladića i slične zločince koji su počinili zločine na području zadarske regije. Notorna je činjenica da je za vrijeme velikosrpske agresije Ratko Mladić počinio brojne zločine na tom području, u Škabrnji i drugdje, a bivša vlast, na zaprepaštenje zastupnika, kaže, nije (koliko mu je poznato) to procesuirala ni podigla optužnicu pa se ispredaju razne priče da je to bio dogovor.

Zamjenik ministra pravosuđa **Ranko Marijan** najprije je odgovorio da je znano da je hrvatski vitalni interes procesuirati sve osobe za koje postoji osnovana sumnja da su počinile ratne zločine na području Republike Hrvatske. Pri samom vrhu te zločinačke piramide je i Ratko Mladić i ne samo za zločine u zadarskom zaleđu. Na tragu te neosporne činjenice sasvim je izvjesno da će pravosudna tijela RH procesuirati i ovo djelo i može se očekivati da će se u Hrvatskoj u ne tako dalekoj budućnosti dogoditi suđenje Ratku Mladiću, i ne samo njemu, pred hrvatskim pravosudnim tijelima po hrvatskom zakonu i to u njihovoj nazočnosti. Hrvatski su zatvori i pravosudna tijela spremni, kazao je zamjenik ministra.

Tko nudi nagodbu Kutli?

Ivo Baica (HDZ) pozvao se na navod odvjetnika A. Nobila u "Slobodnoj Dalmaciji" od 12. 4. 2001. "Kutli je nudena nagodba, utopi Pašalića, ideš van" i pitao premijera da li mu je poznato tko je od državnih dužnosnika vršio te nezakonite i nemoralne ucjene.

Premijer **Ivica Račan** odgovorio je da mu to nije poznato a da jest, bilo bi osuđeno kao nedopušteno.

Ivo Baica nije bio zadovoljan odgovorom i zamolio je premijera da pokrene istragu i da se utvrdi tko je to radio (zastupnik će dobiti eventualno pisani odgovor).

Loša "Plitvička magistrala" i za turističku sezonu

Za ovu su godinu osigurana sredstva za popravak cestovne mreže pa i državne ceste D1, no svjedoci smo da se na njoj ništa ne radi, a posebno je loše stanje na dionici Knin - Gračac pa hoćemo li i turističku sezonu tako dočekati ili u samom tijeku turističke sezone dodatno stvarati gužve njenim popravkom, pitao je **Ivica Tafra (HDZ)**.

Ministar pomorstva, prometa i veza mr. **Alojz Tušek** odgovorio je da se za državnu cestu D1 ili "Plitvičku magistralu" već lani mnogo uložilo u pripremu za turističku sezonu i dobar dio te ceste je nanovo asfaltiran. To će se nastaviti i ove godine a posebno dio od Malovana prema Pađanama. Politika Vlade prema toj cesti je vrlo pozitivna i za sve radove, od otkupa zemljišta, projekata i konkretnih radova planirana su i ovu godinu

velika sredstva iz proračuna, a zadatak je Ministarstva da do 2003. godine cijelu cestu D1 stavi u funkciju na razini brze ceste i da se sagradi spojnica između Udbine i tunela Sv. Rok, kako bi taj tunel odmah po završetku bio u funkciji ne čekajući autoput od Bosiljeva.

Za vrijeme turističke sezone neće se na toj cesti raditi i sve što treba za 2001. napraviti će se do sezone i nakon nje što ovisi o vremenskim prilikama koje su tu dosta nepovoljne, rekao je, među ostalim, ministar.

O prodaji hrvatske obale

Dubravka Šuica (HDZ) pitala je zašto Vlada zagovara koncept prodaje hrvatske obale prema kojem hrvatska država neće moći ni na koji način odlučivati o budućnosti tih najvrednijih površina obale te što će biti sa zemljištem koje nije ušlo u vlasnički portfelj turističkih objekata i ne služi redovitoj uporabi objekta. Radi se o zemljištu koje tvrtka ima na korištenje i trebalo bi ga dati u najam i koncesiju a renta bi mogla biti stalan izvor prihoda lokalne uprave i države. Prema predloženom zakonu o privatizaciji turističke bi tvrtke postale privremeni vlasnici tih atraktivnih zemljišta do privatizacije i bila bi prava šteta da postanu vlasništvo stranaca, rekla je, među ostalim.

Premijer **Ivica Račan** odbio je optužbu o rasprodaji hrvatske obale te naglasio da je obala zakonski zaštićena a priprema se i poseban zakon o zemljištima u kampovima. Uputio je zastupnicu na sudjelovanje u raspravi o zakonu o privatizaciji a Vlada će pažljivo razmotriti sve prijedloge. **Dubravka Šuica** rekla je da joj je jasno da je obala zaštićena Zakonom o pomorskom dobru ali da se radi o širem kompleksu zemljišta (okućnice hotelskih objekata) i da ne želimo imati ograđene plaže te da premijer nije odgovorio koji stav Vlada zagovara o zemljištu u zaleđu. Premijer **Ivica Račan** ponovio je da će Vlada razmotriti argumente iz rasprave o zakonu o privatizaciji i oštro zauzeti stav na pravcu privatizacije ali i zaštite obalnog pojasa i onemogućavanja da plaže budu pregrađene.

S kime iz BiH Vlada razgovara?

Milan Kovač (HDZ) pitao je li točno da će premijer primiti gospodu

Zubaka, Šimića, Brkića, ljude koji su, kaže, u tijela Federacije BiH izabrani nelegitimno i nelegalno. Zastupnik se pozvao i na premijerove odgovore da je Vlada transparentna i otvorena za sve dobronamjernike koji žele sudjelovati u rješavanju tog problema no da premijer nije imao vremena da primi njih, šest zastupnika Hrvatskoga sabora iz XI. izborne jedinice koji kao dio tog naroda znaju što se događa u BiH.

Predsjednik Vlade **Ivica Račan** rekao je da je riječ o izabranim organima vlasti BiH i predstavničkim tijelima no da zastupnik zna da Vlada zagovara drugačija izborna pravila i misli da do toga može doći suradnjom a ne sukobima. U Vladi razgovaramo s mnogima, nastavio je premijer. - Razgovarat ćemo i sa spomenutom gospodom ako se jave i sve to u naporu iznalaženja rješenja, a ako inimizirate i sa vama je moguće razgovarati, rekao je skrećući pažnju da je Vlada imala dosta prilika razgovarati s ljudima koji potpuno dijele, kako pretpostavlja po onome što govore javno, poglede zastupnika na situaciju i BiH.

Milan Kovač odgovorio je da je premijer rekao pravu istinu da s mnogima razgovara, ali ne i s onima koje je izabrao hrvatski narod u BiH. Prigovorio je i da premijer ne može znati kakvi su njegovi pogledi na stanje u BiH a on da prenosi stav da su ovi predstavnici nelegitimni i nelegalni i da bi to trebalo biti mjerilo kako se ponašati i s kim razgovarati.

Premijer **Ivica Račan** odgovorio je da ukoliko zastupnik inzistira na razgovoru javno izjavljuje da do razgovora može doći usprkos što neki od njih u taj razgovor ne ulaze sasvim korektno jer u isto vrijeme izjavljuju da "oni služe stranim interesima".

Tržišni uvjeti za internet usluge

Dr. Zdenko Franić (SDP) pitao je razmišlja li Vlada o ukidanju HT Hinet-ovog monopola i dovođenja ostalih davatelja internet usluga u ravnopravan položaj.

Uvođenjem tržišnih odnosa smanjile bi se cijene internet usluga i omogućilo neovisno internet povezivanje sa svijetom a time i kakvoća usluga, rekao je zastupnik. Podsjećajući na nedavni ozbiljan napad na HT Hinet zastupnik je rekao da je on pokazao da je najveći problem domaće mreže uz cijene spajanje na među-

narodni dio interneta samo putem HT-ovog središnjeg čvora.

Potpredsjednik Vlade i zamjenik predsjednika **dr. Goran Granić** odgovorio je da je Vlada odlučna uvesti tržište po pravilima iz zapadnoeuropskih zemalja te da će predložiti zakon koji mijenja poziciju regulatora i njegove poslove na omogućavanju funkcioniranja tržišta prema spomenutim pravilima. Vlada također želi potpuno liberalizirati tržište i u pogledu izlaska prema van i drugih mogućih operatera kako fiksne tako i GSM mreže i sve će to biti u jednom vremenski određenom programu i usklađeno s našim obvezama prema WTO, kazao je.

Dodatni odgovor dao je ministar **mr. Alojz Tušek** rekavši da se mora razlikovati razina HT infrastrukture i internet providere gdje ne postoji monopol HT-a i gdje postoje ostali provideri koji putem iste infrastrukture obavljaju svoju djelatnost. Nedavni hakerski napad odnosio se isključivo na Hinet-ov server a svi ostali su imali svoj normalne internet kontakte sa svijetom i unutar Hrvatske. Softverski dio koji povezuje mrežu bio je netaknut a Hinet-ov server je bio zagašen ovim glupim hakerskim porukama, objasnio je ministar.

Zaustaviti odlazak mladih stručnjaka

Joško Kontić (HSL) pitao je premijera namjerava li Vlada RH donijeti jasne, konkretne i učinkovite mjere za zaustavljanje odlaska mladih i školovanih ljudi iz Hrvatske, a godišnje je to oko njih 15.000.

Radi se o visoko profitabilnoj izvoznoj djelatnosti odnosno "odljevu mozgova" u čemu je Hrvatska, nažalost, pri samom vrhu. Procjene pokazuju da za zemlju imigracije čista dobit za jednog školovanog stručnjaka je 75.000 američkih dolara pa se može zaključiti da je Hrvatska u prošlom desetljeću, kad ju je napustilo oko 150.000 mladih, školovanih ljudi, dotirala razvijene zemlje svijeta sa više od 10 milijardi dolara, naglasio je zastupnik.

Premijer **Ivica Račan** odgovorio je da se počinje bilježiti drugačiji odnos prema visokoobrazovanim mladim, sposobnim i talentiranim stručnjacima. Izgleda da i multinacionalne kompanije počinju na njih računati i postaje im jasno da im se više isplati

koristiti visokoobrazovanog radnika u Hrvatskoj nego ga dovesti izvana. Među nezaposlenima je svega 6,5 posto visoko obrazovanih i srećom, u toj kategoriji se ne bilježi povećanje nezaposlenih, rekao je premijer. Vjeruje da će se nastaviti trend zadržavanja stručnjaka, jer sada se već o tome može govoriti, u koje je Hrvatska uložila velika sredstva. Zainteresirani smo da se oni ovdje zadrže i otvore mogućnosti njihovog zapošljavanja i kroz strana ulaganja i Vlada će to potpomoći svim mogućim mjerama, rekao je.

Joško Kontić rekao je da ga je ovaj odgovor obradovao i da će Vlada imati njegovu punu podršku kao zastupnika u svim tim projektima i programima jer nema bolje borbe za hrvatsku budućnost od borbe za mladost, kazao je.

O ostavci predsjednika Nadzornog odbora INE Slavka Linića

Dorica Nikolić (HSL) pitala je hoće li Slavko Linić kao predsjednik Nadzornog odbora INE podnijeti ostavku jer je gospođa Vesna Balenović, voditeljica u Uredu člana Uprave dr. Željka Vrbanovića, dobila izvanredni otkaz prije unutarnje kontrole.

Zastupnica je opširno obrazložila svoje pitanje rekavši, među ostalim, da je u obrazloženju izvanrednog otkaza ugovora toj djelatnici navedeno da je povrijedila poslovnu tajnu i učinila štetu INI, a u očitovanju sindikata se kaže da nije bilo nikakve povrede.

Potpredsjednik Vlade **Slavko Linić** odgovorio je da nije osoba koja daje ostavke jer ima preveliko iskustvo u upravljanju sustavima a da kao predsjednik Nadzornog odbora uvijek nastoji naći vremena da saslušati radnike. Temeljem navedene prijave provedena je opsežna istraga, dati su pisani dokumenti o radu unutarnje kontrole i sve utvrđene nepravilnosti se raspravljaju i temeljem njih podnose se zahtjevi za istragu MUP-a i istražne radnje su u toku. Ako mislite da je trebalo nešto drugo učiniti, da budem policajac i sudac onda vam moram reći da moje iskustvo pokazuje da se time ne trebam baviti, rekao je, među ostalim. Primijetio je da se, u vezi s Vladinom željom da se privatizira dobar dio trgovačkih društava, sve više javlja

zelenih, plavih, bijelih knjiga, lažnih informacija i podataka i svatko si dopušta da uništava hrvatsku imovinu i lažnim dezinformacijama se pokušava srušiti vrijednost portfelja RH i nanijeti štetu građanima. Kod INE to je posebno bilo prisutno u dijelu privatizacije vezan za Croscio i šteti se međunarodnim pregovorima koje vodi hrvatska Vlada i dio Uprave INE. To treba energično suzbiti i možda je to razlog da je Uprava INE vrlo energična s djelatnicima koji iznose podatke, rekao je, među ostalim.

Dorica Nikolić dodatno je pitala kako je moguće da ta osoba dobiva izvanredan otkaz, s kojim nije upoznat ni predsjednik Uprave INE, prije završene istrage.

Slavko Linić zamolio je zastupnicu da pokuša shvatiti da će on kao predsjednik Nadzornog odbora raspravljati samo o odgovornosti Uprave za vođenje poslova, a **Dorica Nikolić** u ponovnom javljanju naglasila je da nadziranje lošeg poslovanja obavlja Nadzorni odbor.

Predsjedatelj i predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić** upozorio je da bi bilo loše da se u Saboru raspravlja o pojedinačnim slučajevima dioničkih društava te predložio da Vlada pripremi detaljnu informaciju o ovom slučaju u suradnji s Upravom INE.

Neutemeljeni napuci o zaštitnoj kamati

Ivan Šuker (HDZ) pitao je tko ima pravo davati naputke o zaštitnoj kamati koji nisu utemeljeni, objavljeni i službeno dokumentirani. Objasnio je da je prvi put otkada postoji nova hrvatska država iz Ministarstva financija, Porezna uprava, Središnji ured, napisan letak o zaštitnoj kamati za 2000. prema kojem nakon izračuna ispada da zaštitna kamata za 2000. godinu nije 11,09 nego 15,18 posto. Na takav su način poduzetnici Hrvatske koji imaju temeljni kapital oštećeni jer im je na izmišljeni postotak rasta proizvođačkih cijena (5,8 posto) umjetno podignuta porezna osnovica, rekao je zastupnik potanko to obrazlažući izračunom.

Premijer **Ivica Račan** odgovorio je da je važno o tome dobiti pisani odgovor Ministarstva financija, dok je **Ivan Šuker** objasnio da je pokušao u kontaktima s ministrom i zamje-

nikom ministra financija upozoriti na ovu situaciju a da je pitanje postavio zato što su obrtnici već podnijeli porezne prijave ali s različitim zaštitnim kamatama pa tko će vršiti ispravke završnih računa. Premijer **Ivica Račan** odgovorno je ustvrdio da će se provjeriti ovi navodi a ukoliko je riječ o grešci bit će sankcija i ispraviti će se ono što nije pravilno obračunato.

Kada suđenje za ratne zločine počinjene 1991. na području Karlovačke županije

Dr. Miroslav Furdek (HSS) pitao je u ime obitelji poginulih te stanovnika Karlovačke županije kada će početi suđenja (ako nisu) JNA i četnicima za počinjene ratne zločine tijekom Domovinskog rata 1991. na području Karlovačke županije. Prilikom proboja 4. i 5. studenoga 1991. JNA i srpskih rezervista iz vojarne Logorište preko područja Belajske poljice i Belaj u pravcu sela Malići te su postrojbe ubile tridesetak civila, rekao je, među ostalim zastupnik dodajući da je istražni postupak završen još 1992. i predmet predan pravosudnim organima koji su 1996. počeli s radom no od tada ništa dalje.

Odgovarajući na pitanje zamjenik ministra pravosuđa **Ranko Marijan** pretpostavio je da je zastupniku suzdržano da Ministarstvo pravosuđa nema i ne može imati evidenciju o svim predmetima koji su u tijeku odnosno o postupcima koji bi se trebali provesti. Ponovio je da je vitalni interes izgradnja pravne države da svi zločinci dođu pred sud pravde, hrvatska pravosudna tijela, a oni za koje se utvrdi da su počinitelji kaznenih djela, poglavito za ratni zločin, osuđeni i kažnjeni, rekao je. U vezi s ovim konkretnim pitanjem obvezao se istražiti u kojoj se fazi nalazi taj predmet.

Redovitim korisnicima smanjiti naknadu za autoceste

Ivan Jarnjak (HDZ) ponovio je svoje pitanje na koji način olakšati i smanjiti troškove prijevoza ljudima koji dnevno koriste autoceste. Rekao je da je dosad na to pitanje dobio dva različita odgovora. Dnevno tisuće ljudi koriste autoceste u različitim pravcima radi posla a troškovi za naknadu korištenja autoceste mjesečno se kreću od 500 do 900 kuna pa bi tim ljudima trebalo izaći na neki

način u susret (mogućnost paušalne naknade), rekao je, među ostalim, zastupnik. Naglasio je da su upravo zbog tih troškova autoceste prazne a koriste se pomoćne.

Premijer **Ivica Račan** rekao je da nije istina da se ništa nije pokušalo napraviti a "zapelo" je u tom što se od Vlade traži da nadoknadi moguću štetu koje bi zbog smanjenih cijena imalo trgovačko društvo koje naplaćuje cestarinu. Pregovara se i dalje, rekao je. **Ivan Jarnjak** je odgovorio da štete nema jer da nema niti vožnje autocestom te apelirao da se nešto učini.

U hotelskom kompleksu "Baško polje" nitko neće ostati bez posla

Drago Krpina (HDZ) u ime mještana Baške vode pitao je potpredsjednika Vlade i zamjenika predsjednika dr. Granića na koji će se način oduprijeti neodgovornom politikantstvu i spriječiti da 238 njegovih sumještana izgubi radna mjesta.

Objasnio je da su to radnici Hotelskog kompleksa "Baško polje" koji je u vlasništvo Ministarstva obrane i donedavno je pružao uobičajene turističke usluge i poslovao pozitivno a zaposlenicima omogućavao egzistenciju. No, 1. veljače 2001. Ministarstvo obrane je zabranilo tom kompleksu turističku djelatnost i time je 238 radnika zapravo ostalo bez posla i oni sada očajnički traži od Vlade i Ministarstva da im se omogući rad ili da se taj kompleks privatizira i tima sačuvaju njihova radna mjesta. Vlada i Ministarstvo oglušili su se na sve radničke zahtjeve što je čudno u ovo vrijeme katastrofalnog porasta nezaposlenosti, rekao je zastupnik. Prema njegovim informacijama ta zabrana rada dogodila se na traženje lokalnih dužnosnika SDP-a a radnici su uvjereni, kazao je, da je tome uzrok međustranačko podmetanje SDP-a i HSL-a odnosno podvaljivanje zamjenika ministra obrane Gareljića SDP-ovca iz Makarske HSL-a u odnosno zamjeniku predsjednika Vlade Graniću.

Potpredsjednik i zamjenik predsjednika Vlade dr. **Goran Granić** odgovorio je da je ova primjedba toliko zabavna da se on može samo nasmijati. Vlada je odlučila izuzeti sve hotele iz Ministarstva obrane i pretvoriti ih u normalne hotele koji posluju s turistima i odlučeno je da se pripremi koncept tog izdvajanja,

formiranje trgovačkog društva koji bi preuzeo tu aktivnost do razrade procesa privatizacije. Prema tome nitko neće ostati bez posla jer će se turistička djelatnost odvijati još bolje, bez pogodnosti prema bilo kome s otvorenošću za sve turiste, naglasio je dr. Granić.

No, u dodatnom javljanju **Drago Krpina** je naglasio da nije točna tvrdnja zamjenika premijera. On je ovih dana razgovarao s tim zaposlenicima i zbog ove zabrane turistički kapaciteti, ni jedna postelja, "Baškog polja" nisu prodani za predstojeću turističku sezonu pa niti ovih 238 ljudi neće imati što raditi ovog ljeta i to u vrijeme kad se očekuje dobra turistička sezona. Tom je zabranom počinjena nepopravljiva šteta a drugačiji status tog kompleksa trebao se urediti prošle jeseni kako bi se mogao pripremiti za turističku sezonu, kazao je zastupnik.

Dr. **Goran Granić** odgovorio je da će se o tome razgovarati u listopadu temeljem rezultata.

O "Ruđeru Boškoviću" i dionicama

Nevio Šetić (HDZ) rekao je da je hrvatska znanstvena javnost zabrinuta i upozorava, kao što je poznato iz hrvatskoga i američkog tiska, da je američka tvrtka Loharis dobro smišljenom medijskom kampanjom uz uporabu znanstvenog statusa hrvatskoga instituta "Ruđera Boškovića" u Zagrebu odnosno testiranjem na njemu svog uređaja za razmišljanje postigla golemo povećanje vrijednosti svojih dionica. Isto tako

neki hrvatski znanstvenici ostvarili su visok profit prodajom tih svojih dionica u pravo vrijeme jer je u međuvremenu naglo pala njihova cijena. Uredaj nije u uporabi, znanstvenici osporavaju rezultate, znanstveno sučeljavanje se nastavlja a cijeli slučaj istražuje FBI i previše je upitnika pa očito hrvatskoj znanosti prijete blamaža, naveo je zastupnik.

Pitao je ministra znanosti je li upoznat s tim uređajem za razmišljanje i testiranjem na "Ruđeru Boškoviću" te hoće li i koliko taj slučaj narušiti ugled "Ruđera Boškovića".

Ministar znanosti i tehnologije **Hrvoje Krajević** nije mogao precizno odgovoriti pa je najavio pisani odgovor. No **Nevio Šetić** dodatno je pitao jesu li ministri financija, pravosuđa, MUP-a upoznati s činjenicom da je taj stroj dopremljen na područje RH bez ikakvih carinskih provjera i dopuštenja te jesu li što poduzeli u vezi s tim. Zastupnik je dodao da je na prezentaciji tog stroja bila i supruga tadašnjeg američkog veleposlanika u Hrvatskoj L. Montgomery te da misli da su to ozbiljne stvari.

Zastupnik će na to dobiti pisani odgovor.

Zašto nema Zagreba u poticajnoj stanogradnji

Zašto nema Zagreba među gradovima koji su se uključili u program društveno poticajne stanogradnje i zašto kasni u određivanju lokacija odnosno gdje je problem, pitala je **Darinka Oreš (HSL)**.

Zamjenik ministra za javne radove, obnovu i graditeljstvo **Venko Ćurlin**

odgovorio je da je program raden za sve gradove u Hrvatskoj a da bi se realizirao mora postojati suradnja svih sudionika u izgradnji. U ovom slučaju potrebno je da Zagreb ispuni dva uvjeta - da postoji urbanistički čista lokacija u vlasništvu Grada i da ustupa tu lokaciju uz 400 DEM troškova po kvadratu, rekao je.

Strategija razvoja Hrvatske u izradi

Vladimira Šeksa (HDZ) zanimalo je kada će Vlada izaći s prijedlogom gospodarske i socijalne strategije odnosno razvitka koja treba dati odgovor na goruća pitanja (zapošljavanje) hrvatske sadašnjosti i budućnosti. Podsjetio je da je u potpisanoj ugovoru SDP-a i HSL-a sa Savezom samostalnih sindikata za pravednu Hrvatsku obveza (tadašnje oporbe) donošenja strategije ukupnog gospodarskoga i socijalnog razvitka s posebnim naglaskom na pokretanje razvitka i restrukturiranje gospodarstva i stimuliranje zapošljavanja na područjima od posebne državne skrbi. No sada se zakonom predlaže destimuliranje zapošljavanja, rekao je.

Premijer **Ivica Račan** je rekao da Vlada ima strategiju i sadržana je u Programu rada Vlade za mandatno razdoblje a uskoro će u javnu raspravu uputiti i strategiju razvoja Hrvatske koja je upravo u izradi.

Time je "aktualno prijepodne" bilo završeno.

M.Ko.; Đ.K.

GOVOR PREDSJEDNIKA REPUBLIKE POLJSKE ALEKSANDRA KWASNIEWSKOG U HRVATSKOM SABORU TIJEKOM SLUŽBENOG POSJETA REPUBLICI HRVATSKOJ

Poljska odlučeno podupire hrvatski put prema Europskoj uniji i NATO savezu

Tijekom službenog posjeta Republici Hrvatskoj predsjednik Republike Poljske **Aleksandar Kwasniewski** posjetio je Hrvatski sabor i zastupnicima se obratio govorom prijateljstva i podrške hrvatskom približavanju euroatlantskim integracijama. Donosimo ga u cijelosti.

"Poštovani članovi Predsjedništva Hrvatskog državnog sabora! Dame i gospodo zastupnici!

Moj posjet Hrvatskom državnom saboru je za mene počasna prigoda da se obratim predstavnicima hrvatskog naroda - u ime poljskog naroda. Duga i bogata tradicija kontakata naših dviju zemalja, etničko i jezično slavensko zajedništvo Poljaka i

Hrvata bili su snažna podloga na kojoj su se stoljećima stvarali osjećaji uzajamnog interesa, simpatija i naklonosti.

Simboličan izraz takvih osjećaja naći ćemo već u djelu velikog pjesnika Ivana Gundulića, čiji je ep "Osman" posvećen poljskom kralju Vladislavu IV. slavio pobjedu Poljaka nad Turcima. Uzajamne veze produbilo je

XIX. stoljeće obilježeno domoljubnom borbom naših naroda za slobodu, a ojačalo XX., kada su na početku II. svjetskog rata hrvatske obitelji iz Zagreba i pomorci iz Splita pomagali našim časnicima na njihovom putu iz logora za internirane u Madžarskoj i Rumunjskoj do poljskih jedinica na Zapadu. U godinama 1991 - 1992 Poljaci su transportima hrane i lijekova pomagali pogođenu ratom Hrvatsku. Gesta solidarnosti naših umjetnika bila je velika donacija njihovih djela Vukovarskom muzeju nakon potresne tragedije tog grada. Jednu od stranica našeg prijateljstva zapisali su također pripadnici Poljske vojske koji su u godinama 1992 - 1998 sudjelovali u mirovnim snagama Ujedinjenih naroda.

Ipak, bilo bi pogrešno misliti da se zajedništvo poljske i hrvatske sudbine stvaralo samo u najtežim trenucima. U doba mira tu potrebu uzajamnog zbližavanja ostvarivale su generacije znanstvenika i književnika, glazbenika, slikara i glumaca. Zahvaljujući golemom, požrtvovanom radu izdavača i prevodioca Julija Benešića dvadesetih i tridesetih godina prošlog stoljeća Poljaci su mogli saznati da se hrvatska književnost može uspoređivati s najznačajnijim djelima svjetske klasike. Skoro u potpunosti preveden opus Miroslava Krležu postao je kanon lektura poljskog intelektualca. Naši povjesničari umjetnosti još uvijek pronalaze nepoznate pejzaže Lovrana koje je slikao znameniti impresionist, Stanislaw Witkiewicz, kojem je ljepota vaših čempresa ublažavala patnje neizlječive bolesti. Nadaren skladatelj Ludomir Michal Rogowski umro je kao zaslužan građanin Dubrovnika u kojem je napisao svoja najbolja djela.

Današnje doba svaki dan ispisuje novu stranicu mnogostoljetne povijesti naših uzajamnih veza. Cijeneci te prijateljske veze želio bih ovdje, u Hrvatskom saboru, prenijeti srdačne pozdrave koje Poljska i Poljaci upućuju vama, dame i gospodo zastupnici i svim građanima bliske nam Hrvatske.

Dame i gospodo zastupnici!

Moj je sadašnji posjet izraz uvjerenja mog i mojih sugrađana o potrebi daljnjeg produblivanja i uspješnog razvijanja odnosa između Poljske i Hrvatske. Naše zemlje stoljećima uključene u krug zapadnoeuropske civilizacije i kulture, predstavljaju krajnje točke srednjoeuropske regije na njenim sjevernim i

južnim rubovima. Zajednička iskustva gradila su stoljećima identitet ove regije, a danas su također postala politička realnost. Poljska i Hrvatska imaju u njoj sličan položaj važnih, značajnih zemalja koje stabiliziraju stanje u svom okruženju.

Veliki proces prijelomnih promjena u europskim međunarodnim odnosima koji je počeo u zadnjoj deceniji prošlog stoljeća preoblikovao je iznova europsku političku zbilju. Danas se to vidi već sasvim jasno. Od Mediterana do Skandinavije i od Atlantika do Crnog Mora stvara se zajednica zemalja, ljudi i kultura, zajednica demokratskih vrijednosti i slobodnog tržišta. Jedinstvo Europe je velik izazov i najambiciozniji zadatak koji stoji pred današnjom generacijom Europljana. A kao neophodnost zajedničke europske sudbine taj je izazov neopoziv. Ukoliko Europa želi sebi osigurati stabilnu i sigurnu budućnost, bez potresa i podjela, ona se mora ujediniti.

Bilo bi pogrešno misliti da se zajedništvo poljske i hrvatske sudbine stvaralo samo u najtežim trenucima. U doba mira tu potrebu uzajamnog zbližavanja ostvarivale su generacije znanstvenika i književnika, glazbenika, slikara i glumaca.

Naše zemlje, smještene između Zapada i Istoka, s vlastitim teretom povijesnih iskustava, pridaju veliku važnost ostvarivanju ideje jedinstva. Poljska, koja je u proljeće 1989. godine započela demokratske promjene u našoj regiji, s zadovoljstvom je i simpatijama dočekala Hrvatsku među srednjoeuropskim pravnim i demokratskim državama koje grade civilno društvo i gospodarstvo na načelima slobodnog tržišta. Raduje nas da su promjene koje zadnjih godina doživljava vaša zemlja bile pažljivo i dobro namjerno prihvaćene od strane međunarodne zajednice. Izborena na ovoj zemlji sloboda od totalitarizma, ojačana prevladavanjem nacionalističkih opasnosti, veliki je uspjeh Hrvatske koji pruža šansu izgradnje blagostanja naroda tog dijela kontinenta.

S naklonošću promatramo proces približavanja Hrvatske članstvu u pojedinim međunarodnim institu-

cijama i organizacijama. Na taj se način proširuje platforma zajedničkih interesa, stvara se povoljna klima za gospodarske poduhvate. Poljska odlučno podupire hrvatski put prema Europskoj uniji i NATO savezu. Želimo Vašoj zemlji da što prije ostvari taj cilj, spremni smo također upoznati vas sa svojim iskustvima na koja smo jako ponosni. Prošli smo dugačak put od promjena započelih kod Okruglog stola 1989. godine. Poljska je danas zemlja stabilne demokracije i civilnog društva. Kada usporedimo današnje stanje s onim na početku tog puta, možemo govoriti i o gospodarskom uspjehu koji je rezultat dosljednih reformi i pokretanja poduzetničkog duha. Zajedno s aktivnošću inozemnih poduzetnika koji se nisu kolebali te investirali u Poljskoj preko 40 milijardi dolara, to je nama zadnjih godina donijelo visoku razinu gospodarskog rasta. Naravno, ne zaboravljam probleme. Zajedno s cijelim svijetom osjećamo opasnost dekonstrukture. Imamo još uvijek neriješene, ozbiljne socijalne probleme, u tome posebno je bolna visoka nezaposlenost. Ipak, vjerujemo čvrsto da ćemo prevladati te nedostatke.

Poštovani zastupnici!

Politički prijelom u Poljskoj dao je novu kvalitetu našoj međunarodnoj politici. Naš prvi interes usmjeravamo prema susjedima. Prijateljski odnosi sa susjednim zemljama i intenzivna regionalna suradnja su temeljna načela te politike. Jedan od važnih oblika ostvarivanja te politike je Višegradska skupina. Smatramo da bi nama interes Hrvatske za djelovanje Višegradske skupine i srednjoeuropski dijalog omogućio bolju pripremu za buduću suradnju u europskim strukturama.

Ne manju pozornost poklanja Poljska odnosima s Litvom, Latvijom i Estonijom. Posebnu pažnju usmjeravamo na Ukrajinu s kojom nas veže strateško partnerstvo. Predmet stalne brige su naši odnosi s Rusijom. Smatramo da bi napredak u regionalnoj suradnji država srednje i istočne Evrope dao šansu izgradnji velikog, perspektivnog prostora suradnje - od Baltika do Jadrana i Crnog mora.

Među poljskim stremljenjima već za najbližu budućnost je naše članstvo u Europskoj uniji. Kao članica Sjevernoatlantskog saveza već dvije godine nastojimo zauzeti u njemu takvu poziciju koja odgovara zemlji srednje

veličine. Smatramo da se NATO treba dosljedno pridržavati misije koju mu dodjeljuje povijest. To znači da treba težiti povećavanju euroatlantskog prostora sigurnosti, stabilnosti i demokracije.

Dragi prijatelji!

S radošću primjećujemo da Hrvatska, slično kao i Poljska, ima mnogo razloga za zadovoljstvo. Uspješno ste prošli na Balkanu bolan proces rastanka od komunizma. Zaslužuje priznanje proces demokratizacije države i društvenog života koji upravo traje. Danas je Hrvatska pravna država koja se gospodarski razvija, država koja poštuje prava manjina, zemlja koja samostalno gradi svoju budućnost. Molim Vas da primite i prenesete svojim sugrađanima izraze mog najdubljeg poštovanja i divljenja.

To poštovanje dijele sa mnom svi moji sunarodnjaci. Ono se izražava u bliskim i čestim kontaktima Poljaka i

Uvjereni smo da države naše regije povezane zajedničkim iskustvima, tradicijama i stremljenjima mogu igrati važnu ulogu u ujedinjenoj Europi. Mislim da danas imaju neponovljivu šansu da dadu tom dijelu Europe novu političku i gospodarsku dimenziju.

Hrvata i sve brojnijim prijateljstvima i boljem uzajamnom razumijevanju. To je za nas veliki izvor radosti, ali smatram da njegovu snagu možemo još više ojačati kroz intenziviranje uzajamne suradnje. Obje naše zemlje imaju ogroman potencijal. Mogu sebi uzajamno mnogo ponuditi. Mogu također pridonositi kreiranju što boljeg ozračja u susjedstvu. Možemo

zajedno tražiti rezerve našeg razvoja kroz podupiranje izgradnje suvremenih prometnica - autocesti, željeznica te infrastrukture i energetske linije. Možemo pridonijeti tome da vertikala od Baltika do Jadrana postane "jantarova cesta" XXI. stoljeća. Poljska i Hrvatska mogu biti centri mnogostrane razmjene iskustava i bliskih kontakata. Te adute mogu koristiti zajedno, za dobrobit svih, na europskoj i međunarodnoj areni.

Mi smo uvjereni da države naše regije povezane zajedničkim iskustvima, tradicijama i stremljenjima mogu igrati važnu ulogu u ujedinjenoj Europi. Mislim da danas imaju neponovljivu šansu da dadu tom dijelu Europe novu političku i gospodarsku dimenziju.

Neka naša europska budućnost postane izvor satisfakcije i dobrobiti naših naroda. To želim nama svima: Poljacima i Hrvatima - od svega srca."

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU OKVIRNOG SPORAZUMA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKE INVESTICIJSKE BANKE KOJI UREĐUJE AKTIVNOSTI EIB-A U REPUBLICI HRVATSKOJ

Većinom glasova Hrvatski sabor donio je predloženi Zakon koji će hrvatskim bankama i tvrtkama omogućiti pristup novim financijskim izvorima uz dobivanje financijskih sredstava po vrlo povoljnim uvjetima.

Okvirnim sporazumom Hrvatska priznaje EIB-u pravni položaj koji imaju i ostale međunarodne financijske institucije u Republici Hrvatskoj (Međunarodna banka za obnovu i razvoj, Europska investicijska banka, itd.). Bitno je naglasiti da se ovim sporazumom Hrvatskoj, hrvatskim tvrtkama i bankama omogućuje pristup novom financijskom izvoru, a ta sredstva daju se po izuzetno povoljnim uvjetima i u skladu s državnim prioritetima bilo na zahtjev Hrvatske kao zajmoprimca ili uz potvrdu da Hrvatska na određeni projekt u privatnom sektoru nema primjedbi. U skladu s politikom EU, EIB će temeljem ovog Okvirnog sporazuma u Hrvatskoj moći financirati, kao uostalom i u drugim državama srednje Europe, one projekte koji su ekonomski opravdani, tehnički i financijski izvedivi i u skladu sa strogim pravilima o zaštiti okoliša. EIB financira slijedeće projekte:

- promet i telekomunikacije, nacionalne prometnice, projekte koji povezuju susjedne zemlje ili zemlje članice EU,

- energetiku, uključujući investicije kojima je cilj štednja energije i osiguravanje dodatne opskrbe njome,

- industriju, agroindustriju, turizam i usluge koje utječu na proizvodni sektor, posebice zajednička ulaganja s partnerima iz EU i direktna ulaganja EU tvrtki,

- osigurava i globalne zajmove odnosno kreditne linije komercijalnim bankama za financiranje malih i srednjih projekata te

- zaštitu okoliša, iako svaki projekt mora biti u skladu s propisima za zaštitu, EIB financira i projekte kojima je glavni cilj sama zaštita okoliša.

U pripremi su već novi potencijalni projekti o čijem financiranju putem individualnih zajmova Vlada pregovara s EIB-om. To su zajmovi za program pojačanog održavanja i obnove ceste, sanaciju i obnovu distribucijske mreže HEP-a na područjima od posebne državne skrbi, izgradnju trafostanice Ernestinovo, unapređenje sigurnosnih mjera pri slijetanju u zračnu luku Pleso u uvjetima

smanjene vidljivosti, izgradnju novog putničkog terminala na zračnoj luci Pleso te za uspostavu novog sustava rasvjete u zračnim lukama u Puli, Rijeci, Zadru i Osijeku. Osim toga, postoji mogućnost sklapanja globalnih zajmova za poticanje malog i srednjeg poduzetništva, putem HBOR-a te komercijalnih banaka poput Privredne i Raiffeisen banke.

S obzirom na prirodu postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora, kojim država formalno izražava spremnost da bude vezana potpisanim međunarodnim ugovorom, kao i na činjenicu da se u ovoj fazi postupka u pravilu ne mogu vršiti izmjene ili dopune teksta međunarodnog ugovora, predlaže se da Zakon bude donesen hitnim postupkom.

Odbor za zakonodavstvo podržao je donošenje predloženog Zakona te podnio dva amandmana. Njima je stavak 2. članka 4. postao stavak 2 članka 3., jer je nomotehnički neprihvatljivo utvrđivanje bilo kakve odredbe nakon odredbe o stupanju zakona na snagu. Uz to, za ovaj Zakon nije relevantan dan njegova donošenja već dan objave u "Narodnim novinama". Amandmane je predlagatelj prihvatio.

M.S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE O SURADNJI U PREDAJI I PRIHVATU OSOBA KOJIH JE BORAVAK PROTUZAKONIT S ANEKSONOM O PROVEDBI SPORAZUMA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE HRVATSKE I VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE O SURADNJI U PREDAJI I PRIHVATU OSOBA KOJIH JE BORAVAK PROTUZAKONIT

Sporazumom između Vlade Republike Hrvatske i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o suradnji u predaji i prihvatu osoba kojih je boravak protuzakonit, potvrđuje se zajednička želja za uređenjem međusobne suradnje na ovom području. Ovaj Sporazum istovremeno predstavlja i element daljnjeg unapređenja i produbljiivanja međusobne suradnje. Njime se reguliraju sva pitanja neposredne suradnje u svezi s prihvatom vlastitih državljana, te stranaca koji ne ispunjavaju ili više ne ispunjavaju uvjete ulaska i boravka. Ujedno se utvrđuju i svi elementi bitni za prihvata osoba, a određuje se način međusobnih izvješćivanja, te rokovi i isprave na temelju kojih se osobe prihvaćaju. Sastavni dio ovog Sporazuma je i Aneks između dviju strana o suradnji u predaji i prihvatu osoba čiji je boravak protuzakonit, a razrađena je i odredba glede najave prihvata tih osoba.

S obzirom na prirodu postupka potvrđivanja međunarodnih ugovora, kojim država i formalno izražava spremnost da bude vezana već potpisanim međunarodnim ugovorom, kao i na činjenicu da se u ovoj fazi postupka u pravilu ne mogu vršiti izmjene ili dopune teksta međunarodnog ugovora (Sporazuma i

Aneksa o provedbi), predloženo je da se ovaj Prijedlog zakona raspravi i prihvati po hitnom postupku, objedinjavajući prvo i drugo čitanje. U predloženom zakonskom tekstu Sporazuma, osobito je važna odredba navedena u članku 5., kojom se utvrđuje da će "ugovorne strane prihvatiti bez posebnih formalnosti državljane trećih zemalja koji su na protuzakonit način prešli državnu granicu, u roku od tri dana od kada je utvrđeno da je osoba protuzakonito prešla državnu granicu." U Aneksu o provedbi Sporazuma utvrđuju se nadležna tijela za suradnju, te propisuju podaci koje treba utvrditi uoči najave prihvata.

O predloženom zakonskom tekstu raspravio je Odbor za zakonodavstvo, ističući da podupire njegovo donošenje i ne protivi se hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor je predložio amandman kojim se u članku 3., dodaje stavak 2. koji glasi: "Na dan stupanja na snagu ovoga Zakona, Sporazum iz članka 1. ovoga Zakona nije na snazi te će se podaci o njegovom stupanju na snagu objaviti u skladu sa člankom 30. stavkom 3., Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora, nakon njegova stupanja na snagu". Predloženo je i brisanje stavka 2. u članku 4., a u

obrazloženju se navodi da je predložena izmjena potrebna zbog razloga nomotehničke naravi.

Za raspravu se javio zastupnik **Vladimir Šeks (HDZ)** koji je upozorio da ilegalni prelasci u Republiku Hrvatsku, našoj državi donose značajne poteškoće i troškove. Zbog važnosti materije predložio je da se preciziraju odredbe navedene u članku 7., kojim se ugovorne strane obvezuju na prihvata državljana trećih zemalja. Upozorio je da bi trebalo preciznije i jasnije formulirati i odredbu u članku 4., kojom se utvrđuje stupanje na snagu rečenog zakona. Predstavnik predlagatelja i zamjenik ministra unutarnjih poslova, **Josip Vresk** očitovao se o podnesenim prigovorima i upozorio da izbjeglice imaju drugačiji status prihvata, odnosno povrata. Podsjetio je ujedno da Republika Hrvatska ima više ugovora kojima se obvezuje da prihvati i one strance koje mora ili bi imala pravo predati Bosni i Hercegovini, a to bez ratifikacije, odnosno potvrđivanja ovog Sporazuma nije moguće. Očitovao se ujedno i o amandmanima Odbora za zakonodavstvo, najavljujući da ih predlagatelj, Vlada Republike Hrvatske, prihvaća.

Predsjedavajući je utvrdio da će se o zakonskom prijedlogu glasovati naknadno, kas se za to ispune uvjeti.

V.Ž.

PRIJEDLOG ZAKONA O PRIVATIZACIJI; MODEL PRIVATIZACIJE DRŽAVNOG PORTFELJA

Više načina prodaje za objedinjen portfelj Fonda

Hrvatski je sabor nakon rasprave prihvatio 3. svibnja 2001. Prijedlog zakona o privatizaciji, predlagatelja Vlade Republike Hrvatske. Predloženim zakonom određuje se portfelj (imovina) Hrvatskoga fonda za privatizaciju koja će se privatizirati,

prodajom odnosno prijenosom bez naplate dionica, poslovnih udjela i prava, pod uvjetima i na način propisan ovim zakonom. Privatizacija društava u vlasništvu Republike Hrvatske: INA, Industrija nafte, HEP-a, Hrvatske pošte d.d., HŽ-a i Javno

poduzeće Hrvatske šume kao i društava nastalih njihovim restrukturiranjem uređuje se posebnim zakonima.

Uz predloženi zakon Hrvatski je sabor raspravljao i o Modelu

privatizacije državnog portfelja, istog predlagatelja.

O PRIJEDLOZIMA

ZAKONA O PRIVATIZACIJI TE...

Na dan 15. ožujka 1995. nakon okončanja pretvorbe u 2469 poduzeća prema Zakonu o pretvorbi društvenih poduzeća u portfelju Hrvatskog fonda za privatizaciju bilo je dionica i udjela u vrijednosti 23.533 milijarde kuna. U ožujku 1996. stupio je na snagu Zakon o privatizaciji koji je uredio način i uvjete privatizacije dionica i udjela koje je stekao Fond na temelju Zakona o pretvorbi te stvari i prava koje je stekao na temelju posebnih propisa. Zakon je uredio i privatizaciju pravnih osoba u vlasništvu RH propisujući da odluku o privatizaciji donosi Vlada Republike Hrvatske te određujući trgovačka društva i javna poduzeća koja će se privatizirati temeljem posebnih zakona. Sukladno tome provedena je privatizacija HT d.d.

Dosadašnja privatizacija bez pozitivnih utjecaja

S ekonomskog stajališta pretvorba i privatizacija nisu dosad postigle očekivan pozitivan utjecaj na kvantitativni i kvalitativni razvoj gospodarstva, stoji u Ocjeni stanja uz prijedlog zakona o privatizaciji. Usljed povećanja nezaposlenosti, realnog pada plaća u odnosu na rast troškova života, pada mirovine i zbog obezvrijeđenosti realne vrijednosti dionica, pao je interes građana za kupovinu dionica društava koja su u pretvorbi i privatizaciji.

S ekonomskog stajališta pretvorba i privatizacija nisu dosad postigle očekivan pozitivan utjecaj na kvantitativni i kvalitativni razvoj gospodarstva.

To su bili i razlozi raskida velikog dijela sklopljenih ugovora o prodaji dionica uz obročnu otplatu što je naročito izraženo kod tzv. popusnih ugovora. Od početka pretvorbe dionice s popustom na rok otplate od 5 godina upisalo je 599.116 dioničara i

sklopljen isti broj ugovora a raskinuto 214.863 originalna ugovora s malim dioničarima (na 5 godina). Zahtjev za prolongiranje ugovora Fondu je podnijelo 222.823 dioničara i s njima su potpisani aneksi ugovora od kojih je u međuvremenu raskinuto 123.043 zbog neplaćanja. Istovremeno je 161.430 ugovora preneseno na nove stjecatelje, navodi se, među ostalim. Od početka pretvorbe i privatizacije sklopljeno je 619.440 ugovora (rok otplate 5 i 20 godina) od čega je trenutno u otplati 107.011 pa je vidljivo da produljenje otplate nije značajniji poticaj za održavanje ugovora pa treba drugi pristup.

Jedan od uzroka obezvrijeđenja portfelja neprivatiziranih dionica je njegova disperzija na više imatelja (Hrvatski fond za privatizaciju, Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Zavod za zdravstveno osiguranje) što značajno otežava upravljanje razmrmljenim portfeljom RH a osobito raspolaganje dionicama i poslovnim udjelima. Stoga je HFP sklopio s ovim drugim imateljima ugovore o gospodarenju dionicama odnosno poslovnim udjelima.

Određuje se portfelj Fonda

Predloženim zakonom određuje se portfelj (imovina) Fonda koja će se privatizirati prodajom, odnosno prijenosom bez naplate dionica, poslovnih udjela stvari i prava. Portfelj Fonda bi činile dionice i poslovni udjeli, kojih su imatelji Hrvatski fond za privatizaciju (1852 trgovačka društva), Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje (u 386 društava nominalne vrijednosti 3.760 milijuna kuna; 51 društvo bez valjanih isprava o vlasništvu vrijednosti 88 milijuna kuna), Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (u 15 društava ukupne vrijednosti 231 milijun kuna), Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka (u 32 društva ukupne vrijednosti 1,58 milijardi kuna, a u portfelju DAB-a još 88 društava nominalne vrijednosti 3,71 milijardu kuna) i njihovu privatizaciju provodio bi Fond prema odredbama ovog zakona.

Još se ne raspolaže podacima o portfelju trgovačkih društava i javnih poduzeća u vlasništvu RH te ustanova čiji je osnivač RH kojim bi također, nakon sklapanja odgovarajućih ugo-

vora, raspolagao Hrvatski fond za privatizaciju. Portfelj Fonda čine i dionice te poslovni udjeli čiji je imatelj Republika Hrvatska te javna poduzeća u njenom vlasništvu. Privatizaciju društava u vlasništvu RH neće obavljati Fond već će, kao i prema važećem Zakonu odluku donositi Vlada RH.

Zakon propisuje sljedeće načine privatizacije dijela portfelja Fonda koji će se privatizirati odlukama Fonda: prodaja dionica i poslovnih udjela trgovačkih društava koji su preneseni Fondu po knjigovodstvenoj vrijednosti; prodaja dionica pod posebno povoljnim uvjetima zaposlenicima trgovačkog društva čije se dionice ili udjeli prodaju i to na način da Fond dionice prodaje samom dioničkom društvu koje je dužno dionice ponuditi barem pod jednakim ili pod povoljnijim uvjetima po kojima ih stječe od Fonda svojim zaposlenicima; prodaja dionica državljanima RH s popustom i uz obročnu otplatu (do 50.000 DEM i rok otplate dvije godine); prodaju dionica i poslovnih udjela, koji nisu prodani na prethodne načine, domaćim i stranim fizičkim i pravnim osobama pri čemu je moguća kod malih vrijednosti prodaja svih dionica ili poslovnih udjela za samo jednu kunu uz obvezu kupca da preuzme podmirivanje obveza društva (neplaćenih poreza i doprinosa, obveze prema dobavljačima, neisplaćenih plaća zaposlenicima itd.) te prodaja dionica neposrednom pogodbom preuzimatelju dioničkog društva.

Kupnjom dionica prema odredbama ovog zakona kupci stječu sva prava iz dionica pa i, za razliku od dosadašnjeg rješenja (neotplaćene dionice) pravo na udio u dobiti.

Zakon uređuje i druga pitanja, pa tako i, kako je na sjednici Hrvatskog sabora obrazložio ministar gospodarstva Goranko Fižulić, dovršetak konačne pretvorbe za pravne osobe koje to iz raznih razloga nisu provele (većina zbog objekata na pomorskom dobru). Sadrži i rješenja za imovinu koja nije bila predmet pretvorbe odnosno koja nije ušla u temeljni kapital društva te propisuje da Fond kod nadležnih organa pokrene postupak za određivanje zemljišta koje služi redovitoj uporabi zgrade kako bi se iz čestica nad kojima Fond ima pravo vlasništva izdvojili dijelovi koji su temeljem Zakona o vlasništvu pripali društvu koje je vlasnik takve građevine koja se nalazila na zemljištu koja

nije bila obuhvaćena pretvorbom. Fond će u posebnom postupku na zahtjev zainteresirane strane provesti postupak određivanja tehnološke cje-line i za eventualnu razliku zemljišta koje nije bilo obuhvaćeno pretvorbom i ne pripada tehnološkoj cjelini odrediti naknadu što će se propisati uredbom Vlade. Nakon okončanja tog postupka Fond može ostatak imovine prodati i dati u zakup, omogućiti korištenje temeljem koncesije s tim da pravo prvenstva ima trgovačko društvo koje je nekad ili sada koristi tu imovinu, rekao je ministar.

...O MODELU PRIVATIZACIJE DRŽAVNOG PORTFELJA

Katastrofalno stanje državnog portfelja

Ovaj opširan materijal popraćen brojnim grafičkim prikazima najprije daje osvrt na dosadašnje rezultate privatizacijske politike. Navodi se da u proteklom tranzicijskom desetljeću za razliku od najnaprednijih tranzicijskih zemalja Hrvatska nije u velikoj mjeri uspjela realizirati željene učinke privatizacijske politike pa je u drugo tranzicijsko desetljeće zakoračila s prilično velikim otklonom između stvarnih i namjeravanih rezultata. To je rezultiralo katastrofalnim stanjem državnog portfelja, nepovjerenjem građana i investicijske javnosti u proces privatizacije kao i ne malim socijalnim otporima budućim privatizacijskim projektima s tendencijom reprivatizacije uvjetovane zahtjevima socijalne sigurnosti.

Privatizacijsku politiku u tom razdoblju u bitnom obilježava nepostojanje političke volje koja bi rezultirala izradom cjelovite strategije privatizacije s jasnom naznakom ciljeva privatizacijskog procesa te rokove i tijeka njegove provedbe. Tu je bio i nedostatak svijesti o privatizaciji kao bitnom čimbeniku i katalizatoru ukupnog tranzicijskog procesa sa značajnim ekonomskim, socijalnim i političkim implikacijama.

Početni potez nove privatizacijske politike bio je precizna inventura stanja zatečenih društava u portfelju Fonda. Analiza je otkrila njegovo poražavajuće stanje - ukupni gubici od 6,2 milijarde kuna, dnevni gubici od 7,5 milijuna kuna, prezaduženost, insolventnost, zastarjelost, kadrovska neekipiranost.

U proteklom tranzicijskom desetljeću za razliku od najnaprednijih tranzicijskih zemalja Hrvatska nije u velikoj mjeri uspjela realizirati željene učinke privatizacijske politike pa je u drugo tranzicijsko desetljeće zakoračila s prilično velikim otklonom između stvarnih i namjeravanih rezultata. To je rezultiralo katastrofalnim stanjem državnog portfelja, nepovjerenjem građana i investicijske javnosti u proces privatizacije kao i ne malim socijalnim otporima budućim privatizacijskim projektima s tendencijom reprivatizacije uvjetovane zahtjevima socijalne sigurnosti.

U vrlo kratkom vremenu provedene su mjere konsolidacije portfelja kao pretpostavka svakoj strateški osmišljenoj privatizaciji pa je objedinjen portfelj svih "državnih" imatelja dionica i udjela čime je portfelj nominalno povećan za 8 milijardi kuna a taj postupak prijenosa i dalje traje. Formirane su koordinacije za provođenje strategije upravljanja državnim portfeljem, osiguran je potreban stupanj transparentnosti procesa konsolidacije portfelja, provedena je analiza svakog pojedinog društva i iniciran proces njihovog strukturalnog i financijskog restrukturiranja i druge mjere.

Strateški ciljevi u smislu daljnjih privatizacijskih procesa, kako se navodi, su porast sudjelovanja inozemnih osobito strateških investitora u procesu, proširenje preferencijalnog sudjelovanja domaćih građana u procesu i pravičnija redistribucija društvenog kapitala, povećanje proračunskih prihoda od privatizacije, liberalizacija i demopolizacija tržišta i, među ostalim, daljnje unapređenje tržišnog natjecanja.

Inicijalni portfelj od 2650 društava nastao u pretvorbi nominalne vrijednosti 86,4 milijarde kuna smanjen je u razdoblju bivše vlasti na 1850 društava nominalne vrijednosti 20,8

milijardi kuna. U svega šest mjeseci portfelj kojim upravlja Fond smanjen je na 1404 dionička društva u kojima je vrijednost državnog portfelja nominalno 26,6 milijardi kuna.

Portfelj kojim raspolaže HFP i koji je namijenjen privatizaciji čine 918 društava u kojima je udio države kao dioničara manji od 25 posto vrijednosti temeljnog kapitala, čija je nominalna vrijednost 2,3 milijarde kuna te 488 društava u kojima je državni portfelj veći od 25 posto vrijednosti temeljnog kapitala, čija je nominalna vrijednost 24,3 milijarde kuna.

Transparentnija privatizacija

U svrhu transparentnije, brže i kvalitetnije privatizacije predviđa se deset modela privatizacije. Među tim modelima su privatizacija podmirenjem kapitalnih izdataka ministarstava (sve se transakcije obavljaju na burzi a plaća se vaučerima koje su stekli izvođači radova u obnovi)- 547 trgovačkih društava ili 4,22 posto ukupnog temeljnog kapitala društava u portfelju; privatizacija dodjelom dionica bez naknade ovlaštenicima iz članka 11. Zakona o pretvorbi (invalidi i obitelji poginulih branitelja) - 509 trgovačkih društava ili 37,3 posto u državnom portfelju u vrijednosti 2,7 milijardi kuna; privatizacija dodjelom dionica bez naknade za oduzetu imovinu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, privatizacija primjenom tehnike javnog prikupljanja ponuda te privatizacija u stečaju. Prema tom potonjem modelu privatizira se 35 trgovačkih društava iz državnog portfelja - 2,57 posto društava u državnom portfelju raspoloživih za privatizaciju, odnosno portfelj vrijedan 891,8 milijuna kuna.

Tu je i privatizacija prodajom dionica s popustom zaposlenim i ranije zaposlenim (malo dioničarstvo) odnosno privatizacija 28 trgovačkih društava ili 2,05 posto društava u državnom portfelju raspoloživih za privatizaciju a u vrijednosti 2,7 milijardi kuna. Rok realizacije ovog modela je 2001. godina. Prema ESOP programu (radničko dioničarstvo) privatizira se 30 trgovačkih društava iz državnog portfelja ili 2,20 posto raspoloživih za privatizaciju u vrijednosti 815,5 milijuna kuna (rok - šest mjeseci od donošenja zakona).

Kod restrukturiranja dijela turističkog portfelja predloženim modelima privatizirat će se cjelokupni

državni portfelj, stoji u materijalu, a posebna pažnja posvetit će se trgovačkim društvima iz područja turizma. U portfelju se nalazi nekoliko velikih trgovačkih društava čija bi privatizacija značila monopolizaciju na čitavim destinacijama kao što su primjerice, Kvarnerski zaljev čija bi prodaja zbog glomaznosti bila upitna. Zato će se u takvim društvima prije privatizacije provesti postupak restrukturiranja do razine podjele na logične cjeline u svrhu djelotvornije privatizacije i stvaranja konkurencije na pojedinim područjima. Dodatni razlog za ovakav pristup je i ostvarenje proračunskih prihoda za što su šanse veće u slučajevima privatizacije manjih funkcionalnih cjelina (Liburnia, Riviera hoteli, Jadran Holding Crikvenica, Sunčani Hvar itd.)

U portfelju se trenutno nalazi nekoliko trgovačkih društava u posebnoj statusu a to su Croatia osiguranje d.d. Zagreb, ACI d.d. Opatija, Kapitalni fond i HMID, koji nisu uvršteni ni u jedan od predloženih modela, već će se privatizirati prema posebnim odlukama, stoji, među ostalim u predloženom materijalu.

Zaključuje se da prvi rezultati nove privatizacijske politike daju razloga za optimizam te ukazuju na dosljednost provođenja zacrtane politike povećanja udjela privatnog sektora u BDP-u kao pretpostavke gospodarskog oporavka u predstojećem tranzicijskom razdoblju.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje Prijedloga zakona o privatizaciji a na njegov tekst podnio je više načelnih i pojedinih primjedbi. Načelnim primjedbama ukazuje, među ostalim, na nužnost povezivanja s određenim rješenjima koja se odnose na reviziju pretvorbe i privatizacije te ocjenjuje potrebnim utvrditi je li polazište svake privatizacije stvarna vrijednost imovine a ne nominalna ili računovodstvena. Nužno je dopuniti odredbe rješenjima glede privatizacije građevinskog i poljoprivrednog zemljišta, naglašava Odbor. Upitnim

smatra rješenja prema kojima Vlada RH može ograničiti prodaju određenih udjela ili dionica nekog trgovačkog društva odnosno odrediti kome bi se prodali određenjem strateškog partnera, jer bi to trebalo biti isključivo pravo vlasnika dionica odnosno udjela.

Među primjedbama na pojedina rješenja nalazi se i ona da treba izmijeniti i doraditi odredbe koje se odnose na prava iz dionica na način da se razdvoje prava i obveze koji proistječu iz ugovora o kupnji dionica i od prava po osnovi vlasništva. Odbor predlaže i preispitati utvrđivanje povlastica i njihovo povećavanje, koje, imajući u vidu njihovu nominalnu vrijednost dovode do takvog odnosa u stjecanju dionica da se može govoriti o institutu darovanja. Nastavlja se s postojećim načinom mogućnosti kupnje dionica s popustom odnosno na obročnu otplatu i to u duljem razdoblju pa je opravdano razmotriti, smatra Odbor, mogućnost da se određenim osobama dionice daruju.

Određena rješenja Odbor drži neprihvatljivim, primjerice, ovaj zakon postaje (članak 39.) pravna osnova za pretvorbu a izričajem u istim odredbama je utvrđeno da je stupanjem na snagu ovog zakona pretvorba izvršena. Isto je i s rješenjem prema kojem odluku o likvidaciji pravne osobe ne bi donosio sud već Upravni odbor Fonda. Upitna su rješenja glede nominalnog iznosa temeljnog kapitala kao i određenje prema kojem, se imovinom smatraju i koncesije, jer treba biti razvidno da se radi o pravu gospodarskog iskorištavanja i upotrebe pomorskog i drugih javnih dobara.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu predložio je Hrvatskom saboru da prihvati Prijedlog zakona o privatizaciji i Model privatizacije. Članovi Odbora u raspravi su podržali potrebu donošenja novog zakona. Izneseno je i mišljenje da je predloženi zakon nedorečen i kontradiktoran te da nije jasno određeno u kojim će se slučajevima primjenjivati koji model privatizacije ni kriteriji za njihov odabir. Fondu su date velike ovlasti a da se ne traži odgovornost za poduzete radnje a ni podnošenje izvješća o radu Hrvatskome saboru, rečeno je, među ostalim. Odbor je predložio da se

zaduži Vlada RH da do izrade Konačnog prijedloga zakona pribavi mišljenje Gospodarsko-socijalnog vijeća.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskoga sabora rasprava je bila objedinjena za ove dvije točke dnevnog reda (o modelima privatizacije prikazani slajdovi), a uvodno obrazloženje za predloženi zakon dao je ministar gospodarstva **Goranko Fižulić**. Istaknuo je da predloženi zakon propisuje više načina prodaje te sadrži rješenja za imovinu koja nije bila predmet pretvorbe odnosno koja nije ušla u temeljni kapital društva.

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) prenijela je stajalište Odbora za zakonodavstvo o Prijedlogu zakona o privatizaciji, koji podupire njegovo donošenje.

Dosad poduzetim mjerama stvorene pretpostavke da se Hrvatska s donjeg ruba skupine tranzicijskih zemalja u kratko vrijeme kvalificira u vrh te skupine i da se eliminiraju zaostaci u tranzicijskom procesu te da se u konačnici poveća udio.

Predsjednik Hrvatskoga fonda za privatizaciju **Harvoje Vojković** govorio je uvodno o Modelu privatizacije državnog portfelja. Osnovna mjera koju ostvaruje Fond, a na temelju Vladine politike, je objedinjavanje odnosno konsolidacija cjelokupnog državnog portfelja. Tijekom ove i iduće godine Fond će privatizirati 38,8 posto temeljnog kapitala društava iz portfelja od ukupne vrijednosti 68 milijardi kuna. Naglasio je da su se dosad poduzetim mjerama stvorile pretpostavke da se Hrvatska s donjeg ruba skupine tranzicijskih zemalja u kratko vrijeme kvalificira u vrh te skupine i da se eliminiraju zaostaci u tranzicijskom procesu te da se u konačnici poveća udio privatnoga sektora u stvaranju društvenoga proizvoda. Odlične rezultate daje model privatizacije primjenom tehnike javne dražbe (predviđa se prodaja 484 društva ili 34,4 posto

ukupno raspoloživih za privatizaciju, rekao je, među ostalim.

Rasprava je zatim bila otvorena i najprije su riječ dobili predstavnici klubova zastupnika.

Ne predlaže se ništa novo

U ime Kluba zastupnika HDZ-a **Dario Vukić (HDZ)** naglasio je da se općim odredbama zakona ne definiraju ciljevi privatizacije (a ocjena tih ciljeva predviđa se zakonom o reviziji pretvorbe i privatizacije) te da u obrazloženju nema podataka o vrijednosti preostale imovine javnih poduzeća i društava, čija je vrijednost značajno veća od one imovine privatizirane u vrijeme HDZ-a. Naime, samo je manji dio nacionalnog bogatstva privatiziran, oko dvije trećine bivših društvenih poduzeća dok za glavninu imovine kao što je INA, HEP, Hrvatske šume itd. privatizacija tek predstoji. Kada je sadašnja vlast bila opozicija predlagala je podjelu imovine svim građanima RH vaučerima a danas ova vlast ima u portfelju znatno veće vrijednosti od 52,5 milijardi kuna, dosad privatiziranog bivšega društvenog kapitala i ne predlaže nikakvu vaučersku privatizaciju, upozorio je zastupnik. Prigovaralo se i modelu privatizacije a Prijedlog zakona ne sadrži ništa novo, bitno, u odnosu na rješenja iz starog Zakona i danas ta ista vlast predlaže modele istovjetne ranijima, dodao je.

Neprihvatljiv i nerealan, s obzirom na kupovnu moć građana, je rok otplate za kupnju dionica od dvije godine a neprihvatljiva je i odredba prema kojoj Upravni odbor Fonda može odlučiti o drugačijem raspolaganju imovinom (članak 19.) koju je stekao. Što se pod tim podrazumijeva i zar je to transparentnost u privatizaciji, primjedbe su ovog Kluba zastupnika. U vezi s predloženim materijalom Model privatizacije upozorio je da ne sadrži sve ono što je uvodno prezentirano, da vrvi brojčanim netočnostima te površnim i neutemeljenim ocjenama cijelog privatizacijskog procesa. Autori materijala mogli su se potruditi i iznijeti točne i cjelovite podatke i na njima temeljiti zaključke, prigovorio je zastupnik navodeći da se prema godišnjem izvješću međunarodnih institucija (Europska banka za obnovu i razvoj) za razdoblje do 3. siječnja 2000. godine Hrvatsku svrstavalo u red zemalja u naprednom

stadiju tranzicije zajedno sa Slovačkom, Mađarskom, Poljskom, Češkom i Estonijom. Dodao je i da Hrvatska sa oko 60 posto udjela privatnog sektora u BDP-u ima veći postotak privatiziranosti od Slovenije, koja nije imala rata i razaranja, rekao je, među ostalim zastupnik ukazujući na niz netočnih tvrdnji u materijalu.

Osvrćući se na predložene modele privatizacije zaključio je da se ne predlaže apsolutno ništa novo, osim privatizacije u stečaju. No nova privatizacijska politika u upravljanju portfeljom posebno se ogleda u gotovo nadnaravnim kapacitetima dužnosnika koji uspijevaju biti članovi i u pet i više nadzornih odbora, primjere, neki čelnici Fonda, pa njihova mjesečne naknade za takvo članstvo premašuju mjesečni iznos od 20.000 kuna, rekao je, među ostalim.

Birokratski propis

Damir Kajin (IDS) govorio je u ime Kluba zastupnika IDS-a i podsjetio da i sada u Saboru ima zastupnika (a i on je među njima) koji su za Zakon o privatizaciji iz 1996. govorili da će samo legalizirati i okončati pretvorbene procese koji Hrvatskoj nisu donijeli ništa dobro, nikakvo gospodarsko čudo već samo razočarenje, jad, poslovnu i socijalnu nesigurnost, kazao je.

Krajnje je nelogično i apsurdno da se građevinsko zemljište koje nije ušlo u pretvorbu turističkih društava ovim zakonom prepušta Fondu koji bi se trebao ugasiti krajem ove godine.

U vezi s ovim novim zakonom rekao je da ga se IDS pribojava. Bojimo se, kaže, ne sumnjajući u transparentnost privatizacije, da će zakon donijeti dosta štete i da je u nekim segmentima ravan onom iz 1996. godine. To je birokratski propis koji rješava trenutne političke i financijske probleme ove zemlje ali otvara tisuću drugih na koje u ovom času ne nudi odgovor. Nema previše simulacije o tome što će donijeti ovaj zakon, koji je možda na neki način i isforsiran. Ne daje odgovor kakav će nam biti BDP (neprihvatljivo je, po nekim izračunima, da nam treba 15 godina da dodemo tamo gdje je Slovenija danas).

Do kraja ove godine trebalo bi biti privatizirano čak 2300 poduzeća (ili udjeli u njima) u vrijednosti oko 24 milijarde kuna no, kaže zastupnik, ne razumije kako će se to izvesti s obzirom na to da se predviđaju strana ulaganja u iznosu do 700 milijuna američkih dolara. To svjedoči da državni portfelj sigurno neće biti privatiziran ("rasprodan") do kraja 2001. godine no i da se to dogodi to će dodatno utjecati na nezaposlenost jer svaka tvrtka koja će se privatizirati mora smanjiti troškove. Ulaganja i privatizacija ne idu zajedno jer nema stranog investitora koji će ući u jedno trgovačko društvo a da mu njegov udio nije unaprijed siguran i da se na njemu provodi pretvorba. Uz to, Hrvatska će kad tad morati preispitati politiku stečajeva (pikovi).

Krajnje je nelogično i apsurdno da se građevinsko zemljište koje nije ušlo u pretvorbu turističkih društava ovim zakonom prepušta Fondu koji bi se trebao ugasiti krajem ove godine, naglasio je zastupnik. Ako Vlada stvarno želi dencentralizaciju u što zastupnik ne sumnja, onda će svojim rješenjima omogućiti općinama i gradovima da postanu ponovno vlasnici tog zemljišta, kazao je. Tvrtke su dobile to zemljište uz simboličnu naknadu, općine u bivšem sustavu oduzimale su zemljište stvarnim vlasnicima a danas novoformirane općine moraju obeštećivati te vlasnike po realnim cijenama, naveo je, među ostalim zastupnik. Ako Fond nastavi ustupati to zemljište "novim" vlasnicima, pikovima, bankama itd. ta institucija će u očima mnogih u Istri izgubiti legitimitet. Najvredniji nacionalni resurs, smatra zastupnik, je 20 milijuna četvornih metara zemljišta uz obalu vrijednih oko 1,5 do 2 milijarde DEM koje nije ušlo u pretvorbu i treba ga vratiti općinama i gradovima. Zemljište ne treba prodavati već ga dati u dugogodišnji zakup ili koncesiju što dugoročno daje iste učinke kao prodaja.

Nadalje, dioničarstvo u Hrvatskoj je u cijelosti propalo i čak je 500.000 malih dioničara vratilo dionice i sada bi možda u tridesetak firmi, koje nisu prezađuzene i pred bankrotom, radnici iskazali želju za kupnju udjela u njima (Anita iz Vrsara, Laguna iz Novigrada itd.). Ova je Vlada, lijeva iz svom profilu, dobila glasove radnika no kao da zaboravlja te interese jer nigdje u svijetu se ne govori o ESOP-u ako ga ne prati poticajna porezna politika koja bi trebala omogućiti

radničko dioničarstvo i ako nije prilagođeno mirovinsko zakonodavstvo (ESOP je uveo jedan od najvećih konzervativaca poratne SAD R. Reagan), naveo je, među ostalim. Privatizacija se ne smije svesti na golu stihiju, što se može dogoditi ako se država treba "riješiti" svog cijelog portfelja do kraja godine, a znamo, kazao je, da MMF traži potpunu privatizaciju hrvatskih gospodarskih subjekata u što kraćem vremenu.

Potreban konsenzus

Ovoj demoraliziranoj zemlji potreban je konsenzus oko nekoliko bitnih pitanja, a u ovom času je to pitanje kako će se privatizacija u dogledno vrijeme provoditi, smatra ovaj Klub zastupnika. Ako ovaj zakon može pomoći (primjerice, neshvatljivo je da bužetski Cimos nije mogao preuzeti TPS iz Labina, investirati i preuzeti odgovornost za sve radnike i Hrvatska je u godinu dana izgubila 20 milijuna DEM) onda ga treba prihvatiti ali pod uvjetom da se promijeni i odnos prema ESOP programu i zemljištu. U protivnom, ovaj Klub zastupnika ga neće podržati, naglasio je zastupnik.

Ministar **Goranko Fižulić** objasnio je da se radi o zakonu o privatizaciji a ne o pretvorbi, koja je završena vjerojatno na loš način. Hrvatski fond za privatizaciju neće prestati djelovati 1. siječnja 2002. godine a ako će biti promijenjen o tome će odlučiti Hrvatski sabor, čije je i pravo da odlučuje o prodaji ili davanju u najam tog zemljišta i hoće li prihod od zemljišta biti prihod lokalnih vlasti ili središnjeg proračuna. MMF ne traži od Hrvatske nikakvu brzu privatizaciju, dodao je ministar naglasivši da Vlada provodi svoj program koji uključuje privatizaciju i koja se provodi temeljem mogućnosti na tržištu i temeljem potreba za boljim i djelotvornijim gospodarstvom.

Dr. **Zvonimir Sabati (HSS)** govorio je u ime Kluba zastupnika HSS-a i najprije se osvrnuo na obilježja hrvatskoga gospodarstva, koje je, kaže, kao i društvo u cjelini od stvaranja hrvatske države, prešlo dvije etape transformacije (borba za opstanak protiv agresije i tranzicija). Pretvorba i privatizacija koje je provodila bivša HDZ-ova vlast, imale su nesagledive posljedice na hrvatsko gospodarstvo, postale su izdvojeni ciljevi s devastiranjem, nezaposlenošću i stalno rastućim inozemnim

dugom kao posljedicama. Hrvatsko gospodarstvo jedino je tranzicijsko gospodarstvo koje u privatizacijskom procesu nije povećalo svoju opću djelotvornost, rekao je, među ostalim.

Predloženi zakon polazi od pretpostavke da će se samim pojednostavljenjem privatizacije i činom prijenosa državnog portfelja u privatno vlasništvo pod bilo kojim uvjetima moći riješiti svi problemi hrvatskoga gospodarstva. Svi najnoviji pokazatelji stanja u gospodarstvu ukazuju da su problemi ostali, da je nezaposlenost iznimno visoka i u stalnom porastu te da Vladine mjere još uvijek ne daju rezultate, kaže zastupnik.

Vlada - najveći poduzetnik

U HSS-u prevlada dojam da je Vlada izabrala malo preliberalnu ekonomsku politiku, kakva se sada rijetko koristi, a čiji je cilj da gospodarske probleme rješava slobodno tržište, nastavio je zastupnik dr. Sabati. Ne postoji gotovo ni jedno razvijeno gospodarstvo u kojem Vlada ne intervenira u ekonomsku strukturu pa bi posljedica izvlačenja države iz hrvatskoga gospodarstva moglo biti masovno ukidanje radnih mjesta. Odgađanjem nužnih reformi odlaže se i rješavanje glavnih gospodarskih problema. Potpuno je nerearno idealizirano očekivanje da će inozemne investicije otvarati nova radna mjesta u dogledno vrijeme. To može i dalje produbljivati ionako duboku privrednu recesiju, rekao je.

Da se država rehabilitira kao jedan od najvećih poduzetnika kojem je prvenstveni cilj zadržavanje postojećih radnih mjesta i postupna transformacija državnog portfelja (male i srednje tvrtke ubrzano privatizirati).

Zaključio je s prijedlogom HSS da se privatizacija velikih sustava zaustavi te da se država rehabilitira kao jedan od najvećih poduzetnika kojem je prvenstveni cilj zadržavanje postojećih radnih mjesta i postupna transformacija državnog portfelja (male i srednje tvrtke ubrzano privatizirati). Bili bismo zahvalni, rekao je na kraju, kad bi predlagatelj uvažio ove naše primjedbe i prijedloge i primijenio ih u drugom čitanju.

Dr. **Ivan Čehok (HSL)** govorio je u ime Kluba zastupnika HSL-a koji će podržati predloženi zakon. Riječ je o zakonu koji je na neki način, nakon svega onoga što se događalo u proteklih deset godina ("svi se u Hrvatskoj slažemo da je privatizacija Pandorina kutija svih zala do kojih smo došli i koje danas trpimo na svojim leđima") primorao Fond da doista raspolaže s portfeljom na otvoren i javnosti dostupan način i koji nakon svega ponovno govori o posebno povoljnim uvjetima prodaje dionica zaposlenicima i vraća nadu u budućnost i mogućnost malog dioničarstva uopće u Hrvatskoj.

Model privatizacije u okviru ESOP programa dobro je došla novina i bilo bi dobro što je moguće prije uvesti i bez prevelikih ograničenja, rekao je. Ovaj Klub zastupnika volio bi da od svih predloženih modela i načina nove privatizacijske politike najviše bude riječi o prodaji putem burze, naglasio je. Što se tiče zemljišta koje nije dosad ušlo u kapital tvrtki kao budućeg vlasnika ne treba preferirati ni lokalnu vlast (primjer Istarske banke u kojoj je predsjednik Nadzornog odbora bio gradonačelnik Pule, član IDS-a), jer nigdje ne stoji da će ona biti bolji gospodar od države, niti središnju vlast. Bilo bi dobro razraditi kriterije prema kojima će Fond raspolagati s nekretninama izuzetim iz prodaje (članak 29.) a s privatizacijom velikih javnih tvrtki, komunalnim, ići postupno, rekao je, među ostalim.

Ispravci navoda

Dr. **Petar Turčinović (IDS)** javio se radi ispravka prethodnog navoda da je lokalna vlast slab upravitelj te rekao da lokalna vlast nije upravljala Istarskom bankom niti je bila njen menadžer. Samo je pokušala spriječiti štetne posljedice za štetiše. Dr. **Ivan Čehok** odgovorio je da se zapravo nikad nije vidjelo što se zapravo događalo u Istarskoj banci no da su najveći kreditni transferi išli upravo Gradu Puli odnosno lokalnoj vlasti. U svjetlu te činjenice može se sumnjati u kojem je smislu lokalna samouprava u Istri bila na neki način kriva za ono što se događalo u toj Banci. **Ante Beljo** osvrnuo se na navod zastupnika Čehoka da je u zadnjih deset godina napravljeno mnogo nepravde u privatizaciji društvene imovine. No treba znati, rekao je, da jedan savršen model privatizacije još

nije nađen u svijetu a da su daleko veće nepravde napravljene u vrijeme kad se imovina oduzimala ljudima i nacionalizirala. Postupak koji je suprotan tome svakako povlači i određene nepravilnosti no kroz to (restrukturiranje bivšeg socijalističkog gospodarstva) se mora proći jer je privatno vlasništvo zapravo jedini model modernog budućeg gospodarstva.

Potrebna dorada zakona

U dužem izlaganju mr. **Mato Arlović (SDP)** prenio je stajališta Kluba zastupnika SDP-a koji ne dvoji da treba donijeti zakon i podržava ga. No kad bi se donosio ovako napisan zakon bolje bi bilo ne izglasati ga jer bi bio teško provediv. Naime, neke od njegovih odredbi nisu do kraja razrađene i ne zna se zapravo na što se odnose. Zato očekujemo da će predlagatelj do drugog čitanja bitno popraviti predloženi zakon posebno u izvedbenom dijelu, kazao je zastupnik te iznio brojne konkretne primjedbe na predložena rješenja. Tako nije jasno čega se to do 50 posto može prodati punoljetnim građanima RH uz popust (članak 14. - dionice, udjeli) kao ni odnos između prava raspolaganja i upravljanja portfeljom.

Zanimljivo je i da se umirovljenicima nije otvorila mogućnost da na izvjestan način po posebnim povlasticama (osim kao građani) steknu dionice s naslova mogućeg obeštećenja za neusklađene mirovine sukladno odluci Ustavnog suda, daljnja je primjedba zastupnika. Kao iznenađenje za struku smatra rješenje (članak 42.) da odluku o likvidaciji pravne osobe (članak 39.) donosi Fond koji vodi dio upravnog postupka. To je sudska odluka a ne odluka Fonda, upozorio je, iznoseći i ostale slične primjedbe kao upozorenje da na predloženom zakonu treba puno raditi u sadržajnom i nomotehničkom smislu.

Možemo razumjeti želju da zakon bude kratak, no ovaj zakon to ne može biti, a ponajmanje da se ovakvim zakonom ovlašćuje Fond da može donijeti, primjerice, pravila kojima će se urediti uvjeti prodaje, što su zapravo zakonske norme i ne vidimo razloga da se to ne unese s nekoliko odredaba u zakon. To bi povećalo razvidnost ne samo zakona već i cijelog postupka privatizacije, kazao je, među ostalim.

Zatim se prešlo na pojedinačnu raspravu.

Valja posvetiti pozornost restrukturiranju i poboljšanju menadžmenta

Zakon o privatizaciji i Model privatizacije državnog portfelja dva su zasebna materijala koji zahtijevaju puno dorade, smatra **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)**. Osvrnula se na Model privatizacije državnog portfelja te je rekla kako ima mnogo nedostataka glede podataka u dijelu - dosadašnji tijek privatizacije te u prezentiranju nove privatizacije. Mišljenja je da se želi ostaviti dojam kako je Hrvatska zaostala u privatizaciji u odnosu na ostale tranzicijske zemlje. Naša država ima 60 posto udjela privatnog sektora u bruto društvenom proizvodu te veći postotak privatizacije od Slovenije i drugih zemalja u okruženju, a nije još pokrenula privatizaciju svog najvrjednijeg dijela portfelja, a to su javna poduzeća, tvrdi zastupnica. Drži da privatizacija, kako se tvrdi u predočenom materijalu, ne može biti jedini razlog dosadašnje neefikasnosti hrvatskog gospodarstva. Mišljenja je, da se tu naročito mora posvetiti pozornost restrukturiranju i poboljšanju menadžmenta. Dodala je kako nova privatizacijska politika neće ostvariti zacrtane ciljeve i nećemo biti svjedoci većih strateških inozemnih investicija u Republici Hrvatskoj. Pozitivnim je ocijenila provođenje ideje objedinjavanja portfelja Hrvatskog fonda za privatizaciju, Agencije za osiguranje štednih uloga i Hrvatskog zavoda za mirovinsko i zdravstveno osiguranje. Na taj će se način, misli, bolje prodati dionice tih društava. Kritike je uputila na članak 19. kojim se Hrvatskom fondu za privatizaciju daje ovlaštenje da prodaje stvari i prava kojima raspolaže, te je podržala primjedbe gospodina Arlovića koje je izrekao glede pretvorbe morskih i riječnih luka.

Dario Vukić (HDZ) je istaknuo kako je u predloženom Zakonu izostavljen članak 1. postojećeg Zakona o privatizaciji koji govori o cilju i svrsi privatizacije. Taj članak je, kaže, mnogo puta poslužio kada se ocjenjivala uspješnost bivše vlasti glede privatizacije. Upitao je, zašto predlagatelj sada bježi od mogućnosti da se uspješnost sadašnje vlasti ocjenjuje po istim kriterijima. Ukazao je na, kako kaže, dvije famozne riječi u Zakonu, a to su pravilnik i upravni odbor. Smatra kako u Zakonu mora

stajati da je pravilnik nešto čime će se rješavati bitne stvari glede prodaje pojedinih pravnih osoba. Za Upravni odbor Hrvatskog fonda za privatizaciju, drži da ne bi smio odlučivati o svemu, nego da Vlada i dalje odlučuje o prodaji strateški važnih poduzeća. Budući da će prodaja poduzeća dovesti do njihovog restrukturiranja, predložio je da se deset posto profita ostvarenog prodajom poduzeća izdvoji namjenski u svrhu zapošljavanja. Vrlo bitnim drži prodaju turističkog portfelja te naglašava da to svakako treba obaviti javnim natječajem ili prikupljanjem javnih ponuda, jer cijenu ne smije nitko dogovoriti. Zaključio je da privatizacija zavređuje puno opširniji i kvalitetniji zakon, nego što je predloženi.

Mišljenje **Marija Kovača (HSL)** je da je tranzicijski proces u svojevrsnoj krizi te da postoji evidentna potreba interveniranja u zakonsku regulativu. Pozdravio je prava koja je teme-

Privatizacija ne može biti jedini razlog dosadašnjoj neefikasnosti hrvatskog gospodarstva.

ljem odredaba Zakona o privatizaciji, Zakona o pretvorbi i posebnih propisa stekao Hrvatski fond za privatizaciju, a dobrim je ocijenio i dodatni popust koji će moći ostvariti svi građani koji žele kupiti dionice ili poslovne udjele društava koja se privatiziraju. Također je, kaže, dobro i to što bi se predloženim Zakonom uredila i problematika privatizacije društava u vlasništvu Republike Hrvatske, kao npr. INA, HEP i dr. Primjedbe je iznio na članak 5. koji određuje strategiju financijskog restrukturiranja trgovačkih društava prema djelatnostima, ali uz prethodno pribavljeno mišljenje ministarstva nadležnog za privatizaciju te ministarstva nadležnog za privatizaciju i ministarstava u čiji djelokrug ulaze djelatnosti trgovačkih društava. Upitao je, jesu li ta mišljenja od konstitutivne važnosti za donošenje odluke o privatizaciji samog Fonda te što će se dogoditi ukoliko se ministarstva, odnosno pojedini dužnosnici Vlade ne budu slagali oko modela pretvorbe? Osvrnuo se i na članak 7., stavak 5. koji određuje kako je Hrvatski fond za privatizaciju dužan donijeti plan prodaje dionica i udjela svakih 6 mjeseci od dana stupanja na snagu

ovog Zakona. Smatra kako bi bilo dobro da se ovaj plan prilikom donošenja dostavi i Hrvatskom saboru čime bi se cjelokupni proces učinio transparentnijim. Rekao je da podržava predloženi Zakon te se nada kako će iznesene primjedbe predlagatelj razmotriti.

Povećati udio privatnog sektora u DBP-u

Budući da su se tijekom rasprave pojavile neke nejasnoće i bila postavljena razna pitanja riječ je dobio predsjednik Hrvatskog fonda za privatizaciju **Hervoja Vojković**. Naglasio je kako je karakteristika nove privatizacije u odnosu na prethodnu to što nastoji biti maksimalno efikasna što se vidi iz velikog broja trgovačkih društava koja se prodaju. U privatizacijski proces unosi se i visoki stupanj transparentnosti, budući da se veliki broj društava prodaje javnom dražbom, a transakcije se mogu platiti i putem Interneta, naglasio je gospodin Vojković. Rekao je kako u Fondu postoji pravilo da potpredsjednici ne mogu biti članovi više od dva nadzorna odbora, a kao dužnosnici nemaju pravo na naknadu za taj posao. Istaknuo je podatak da je Hrvatska 1999. godine bila svrstana u grupu najnaprednijih tranzicijskih zemalja, ali u donju grupu. Želja je aktivnim privatizacijskim procesom što prije povećati udio privatnog sektora u DBP-u kako bi Hrvatska s donjeg ruba spomenute skupine došla na njenu sredinu ili gornji dio. Osvrnuo se i na privatizaciju u stečaj, te pojasnio kako to nije novost jer se primjenjuje i u razvijenim zemljama. Loše je, kaže, što je proteklu godinu obilježilo mnogo takvih stečaja, obrazloživši to lošom gospodarskom politikom bivše vlasti. Odgovorio je i na pitanja postavljena u svezi s konačnom javnom dražbom. Konačna javna dražba je naziv privatizacijskog projekta i u osnovi se radi o javnoj dražbi koja je u skladu s pozitivnim propisima odnosno važećim Zakonom o privatizaciji, obrazložio je predsjednik Hrvatskog fonda za privatizaciju.

Predloženi Zakon i njegova najvažnija rješenja, potrebni su, jer odgovaraju na hitne potrebe trenutka, rekao je **dr. Ante Simonić (HSS)** te dodao kako ga treba donijeti bez

odugovlačenja uz pozorno razmatranje primjedaba. Naglasio je, kako su mnogi mišljenja da ovaj Zakon predviđa preveliki broj modela privatizacije i ne zna se po kojim kriterijima su poduzeća razvrstana u predviđene načine privatizacije te tko

Predloženi Zakon i njegova najvažnija rješenja, potrebni su, jer odgovaraju na potrebe trenutka.

će i razvrstati. Komentirao je i članke 18. i 19. iz kojih je, kaže, vidljivo da neki daljnji oblici prodaje dolaze u obzir jedino u slučaju ako dosadašnji nisu uspjeli ili se procjenjuje da za to nema osnovanih uvjeta. Smatra da stoga, primjedbe spram članaka koji razrađuju ova pitanja nisu opravdana. Mišljenja je, kako su zaposlenici kao dioničari u vlastitom poduzeću dobro došli zbog preuzimanja mnogih poduzeća koja su bila na pragu financijske propasti, zbog toga što u pravo vrijeme ne postavljaju pitanja vezana uz profit, jer im je u interesu sačuvati poduzeće od likvidacije, a time i radna mjesta prvenstveno svoja. Međutim, naglašava, vlasnici dionica u poduzeću u kojem su zaposleni suočavaju se prije ili kasnije s pitanjem opstanka u uvjetima stjecanja profita, budući da djeluju zakonitostima trgovačkog društva. Pojasnio je kako ovo valja istaknuti da se ne bi podlijegalo nerealnim očekivanjima među onima koji donose propise i u široj javnosti. Osvrnuo se i na članak 27. za koji kaže da na području turizma znači prodaju zemljišta koje je u funkciji hotela i sličnih turističkih objekata. Oko toga su se već polarizirala dva pristupa, jedan koji zagovara prodaju pripadajućeg zemljišta, a drugi koji se zalaže da ta zemlja bude dana samo u zakup, rekao je zastupnik. Na kraju izlaganja je konstatirao, kako se postavlja pitanje što će biti s onim pravnim osobama koje ne ispunjavaju osnovne preduvjete za pretvorbu s obzirom na zahtjeve što ih pred njih postavlja Zakon o trgovačkim društvima. Drži da treba otkloniti ovakvu isključivost, na način da se do sada neostvarena pravna osoba može pretvoriti bilo u dioničko društvo, bilo u dioničko društvo s ograničenom odgovornošću.

Kada se osvrnemo na dosadašnji tijek privatizacije uglavnom se svi

slažu da s ekonomskog stajališta privatizacija nije postigla očekivane pozitivne učinke i poticaje za kvantitativni i kvalitativni razvoj gospodarstva, drži **Tonči Žuvela (SDP)**. Poremećaj koji je taj proces izazvao najznačajniji je u socijalnom i sociološkom planu te je doveo do gubitka povjerenja društva u pravdu i temeljne državne institucije, konstatira zastupnik. Predloženi bi Zakon, kaže, trebao pridonijeti privođenju procesa privatizacije kraju i to svakako treba pozdraviti. Osvrnuo se tada na članak 12. gdje se spominje institut ESO programa koji daje mogućnost stjecanja dionica društava od zaposlenih po povoljnim uvjetima uz odgodu plaćanja. Boji se jedino da su ove odredbe zakasnile i da mnogi neće moći ostvariti navedeno pravo jer su njihove dionice već prodane trećim osobama. Izrazio je i zadovoljstvo što se povela rasprava oko odredaba članka 27. koji regulira status dionica poslovnih udjela stvari i prava koja nisu procijenjena u vrijednost društvenog kapitala. Čini mu se da je utvrđivanje tehnološke cjeline kao temelja za rješavanje svih dilema oko statusa ovih nekretnina dobar i da ga do drugog čitanja treba u potpunosti razjasniti i demistificirati. Uzimajući sve u obzir, kaže gospodin Žuvela, ne treba imati iluzije da će posao oko završetka privatizacije biti lagan. Nada se ipak, da će predlagatelj do drugog čitanja uvažiti iznesene primjedbe i dostaviti zakon koji će u potpunosti zadovoljiti sve interese.

Za repliku se javio **Milan Kovač (HDZ)**. Istaknuo je kako još nitko nije rekao da je jedan od razloga nezaposlenosti i lošeg stanja u gospodarstvu, osim privatizacije, rat i ratna razaranja, odnosno 360 milijardi kuna direktnih i indirektnih ratnih šteta u hrvatskom gospodarstvu. Drugo na što je ukazao je podatak da u Hrvatskoj ima 107 tisuća malih dioničara. Smatra da bi u tu skupinu trebalo pribrojiti i one koji su jednokratno uplatili svoje dionice te se nada kako će do drugog čitanja podaci biti vjerniji.

Ne ulazeći u velike polemike, svima je jasno da je jedan od osnovnih problema gospodarstva u Hrvatskoj rat i ratna zbivanja, odgovorio je **Tonči Žuvela (SDP)**. Međutim, kaže, mnoga poduzeća su propadala nakon rata zbog toga što je postojala sprega Hrvatskog fonda za privatizaciju i politike, zaključio je zastupnik.

Dobro bi bilo analizirati propadanje svakog poduzeća pojedinačno, rekao je **Milan Kovač (HDZ)**. Smatra kako država nije dobar gospodarstvenik te da treba privatizirati što je više poduzeća moguće.

Netočni navod glede malih dioničara ispravio je **dr. Zdenko Franić (SDP)**. Ukazao je na činjenicu da su neki dioničari jednokratno uplatili cijenu dionica, a ostali su bez njih, budući da su poduzeća propala.

Odgovorio je **Milan Kovač (HDZ)** rekavši da će mali dioničari navedenih poduzeća ipak vratiti uloženi novac.

Neophodna je kontrola privatizacije

Josip Leko (SDP) je mišljenja da procesi tranzicije nezaustavljivo trebaju preći iz socijalističke privrede u kapitalističku. To je i osnovi razlog donošenju ovog Zakona koji će omogućiti ostvarenje ciljeva utvrđenih na početku privatizacije i pretvorbe, zaključio je zastupnik. Smatra da je za to nužno u hrvatskom pravnom sustavu osigurati neke pretpostavke. U prvom redu, kaže, točnu i ažurnu evidenciju zemljišnih i knjigovodstvenih knjiga te ustrojavanje knjige dionica. Mišljenja je, također, da bi se promet dionica trebao odvijati samo na burzi. Do drugog čitanja predlagatelj bi morao uzeti u obzir neophodnost da privatizacija bude svakog momenta kontrolirana, drži gospodin Leko.

Podršku Zakonu o privatizaciji i Modelu privatizacije državnog portfelja uputio je i **Željko Pavlic (HSL)**. Drži ipak, kako su predložena rješenja stigla dosta kasno, jer je država najlošiji gospodar što se gospodarstva tiče. Pohvale je uputio uvođenju Plana zaposleničkog vlasništva - ESOP - kojim se nagrađuje zaposlenike s dionicama. Opisao ga je kao jako dobar rekavši da se primjenjuje u SAD-u te daje vrlo dobre rezultate. ESOP tvrtke imaju, kaže, manju vjerojatnost bankrota, a zaposlenici su plaćeni od 5 do 12 posto više u odnosu na konkurentna poduzeća. Na kraju izlaganja istaknuo je kako se nada da će do drugog čitanja još više poduzeća biti obuhvaćeno tim programom.

Prijedlog zakona o privatizaciji u prvom čitanju ima intenciju da što prije provede strukturalnu prilagodbe gospodarstva privatizaciji, smatra **Darinka Orel (HSL)**. Konstatira kako

se tu ustvari ne radi o nekoj brznoj privatizaciji, nego naprosto o pokušaju spašavanja onog što se spasiti daje. Osvrnula se tada na članak 14. koji omogućuje popust na za obročnu otplatu dionica u protuvrijednosti od 50 tisuća njemačkih maraka obračunato po tečaju na dan prodaje. Pita, prema kojem tečaju, budući da Hrvatska ima tečajeve mnogih bankarskih kuća. Ukazala je i na članak 28. u kojem Hrvatski fond za privatizaciju propisuje visinu naknade za izdavanje potvrde o tome koje su nekretnine bile uključene u vrijednost društvenog kapitala u postupku pretvorbe društvenog poduzeća te na članak 29. gdje također Fond može raspolagati nekretninama izuzetim iz pretvorbe. Mišljenja je kako bi to trebalo utvrditi Pravilnikom. Na kraju izlaganja je rekla da podržava predloženi Zakon nadajući se da će predlagatelj uzvati primjedbe i prijedloge.

Svrha privatizacije je prilagodavanje poduzeća tržišnim zakonitostima

U ovom stadiju saborske rasprave treba se zapitati koja je stvarna svrha i razlog privatizacije, je li to samo punjenje Državnog proračuna ili nalaženje titulara vlasništva, rekao je **dr. Boris Kandare (HSP)**. Svrhu vidi u prilagodavanju poduzeća tržišnim zakonitostima, tj. pronalaženje strateškog ulagača koji jamči tehnološku obnovu proizvodnog postupka, proširenje tržišta ili sigurniji plasman proizvoda i usluga, a u svakom slučaju onog ulagača koji jamči zapošljavanje ili barem očuvanje većeg broja radnih mjesta. Smatra, da je potrebno nadalje zajamčiti pravičnu raspodjelu vlasništva nad poduzećima u procesu privatizacije, što znači kroz ESOP program zajamčiti sigurnost radnika i zaposlenika u procesima restrukturiranja firme. Istaknuo je da se njegova stranka od početka procesa privatizacije u Hrvatskoj zalagala za model putem podjele dionica odraslim državljanima, putem tzv. vaučera poput Češke, budući da je to pravedniji način od onoga koji se provodio u RH. Zabrinjavajuće je, kaže, što Model privatizacije državnog portfelja on predviđa 10 modela privatizacije, a Zakon o privatizaciji samo šest. Drži, da ukoliko je Zakon provedbeni dio ovog modela, nejasno je ovakvo neslaganje. Kao ključni

problem istaknuo je volontarizam u ponašanju Hrvatskog fonda za privatizaciju koji može odlučiti hoće li uništiti firmu i odvesti je u likvidaciju ili odlučiti koji će od ponuđenih modela privatizacije primijeniti. Također je istaknuo kako nije jasno tko uopće odgovara za cijeli postupak privatizacije. Ako te odredbe ostanu u ovom Zakonu, za nekoliko godina radit će se na novom Zakonu o privatizaciji, zaključuje zastupnik.

Dario Vukić (HDZ) je u ime Kluba zastupnika HDZ-a rekao da se nada kako će do drugog čitanja u predloženom Zakonu biti izbjegnuta mogućnost da predsjednici upravnih odbora odlučuju o privatizaciji, čime mogu hrvatskom gospodarstvu nanijeti velike štete. Smatra da bi o takvim pitanjima morao odlučivati širi krug ljudi. Obrazložio je i zašto HDZ nije inzistirao na stečajevima. Rekao je kako bi na taj način opstalo malo hrvatskih poduzeća, a povećao broj nezaposlenih. Smatra kako bi bilo mudro da sadašnja vlast nastavi politiku HDZ-a i omogući novim nadzornim odborima i upravama da pokušaju "ozdraviti" što je više moguće gospodarskih subjekata. Smatra zanimljivim da Vlada predoči podatke po kojim cijenama su se nedavno prodala određena poduzeća, naglasivši kako je moguće da je iznos bio i 10 do 15 posto od nominalne cijene. Da je to radio HDZ, bilo bi nazvano rasprodajom i izazvalo bi javni revolt, zaključio je zastupnik.

Budući da se nitko dalje nije javio za riječ, predsjedatelj, **mr. Mato Arlović** zaključio je raspravu, najavivši slijedeću točku dnevnog reda o kojoj će se raspravljati.

Koja je stvarna svrha i razlog privatizacije, je li to samo punjenje Državnog proračuna ili nalaženje titulara vlasništva.

Za povredu Poslovnika javila se **Jadranka Kosor (HDZ)**. Pozvala se na riječi predsjednika Sabora rekavši kako je on naglasio da će se rasprave na ovoj sjednici odvijati sukladno utvrđenom dnevnom redu. Najavljenom raspravom, preskače se osam točaka te je zastupnica zamolila da se to ne radi zbog digniteta Hrvatskog sabora.

Mr. Mato Arlović je objasnio kako HRT može prenositi sjednice samo do

18 sati te su se predsjednici Klubova zastupnika dogovorili da će u to vrijeme biti raspravljane točke dnevnog reda koje su aktualnije i interesantnije javnosti. O konačnom prijedlogu zakona o Vukovaru raspravljat će se sutra, a sada bi se prešlo na manje važne stvari, naglasio je mr. Arlović.

Vladimir Šeks (HDZ) je tada rekao da mora demantirati gospodina Arlovića. Ukazao je na dogovor predsjednika Klubova zastupnika kojim je, kaže, utvrđeno da danas

bude raspravljano o konačnom prijedlogu zakona o Vukovaru. Naglasio je da su se za tu raspravu zastupnici HDZ-a pripremili te je zamolio da prijedlog gdje Kosor bude uvažen kako bi se nastavilo s raspravom o navedenom Zakonu, a sutra započelo s raspravama o Zakonu o obnovi i izgradnji Vukovara te zakonima koji se odnose na područja od posebne državne skrbi.

Precizno smo se dogovorili da će zakoni koje ste naveli biti raspravljani u vrijeme kada to prenosi televizija,

odgovorio je **mr. Mato Arlović**, dodavši da će o drugim točkama dnevnog reda Sabor raspravljati u vrijeme dok prijenosa nema. Budući da nije bilo kvoruma kako bi se moglo odlučiti o daljnjem tijeku rada, Hrvatski sabor je nastavio shodno prijašnjem prijedlogu predsjedatelja.

Zastupnici su tada jednoglasno prihvatili Prijedlog zakona o privatizaciji i Model privatizacije državnog portfelja.

Đ.K.; M.S.

PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNAMA CARINSKOG ZAKONA

Ukidanje carinskih povlastica za uvoz vozila, osim za invalide

Prijedlog zakona o dopunama Carinskog zakona podržali su u prvom čitanju zastupnici Hrvatskog sabora obvezujući predlagatelja (Vladu) da u konačni prijedlog zakona ugradi odredbe o korištenju carinskih povlastica pri uvozu osobnih automobila za osobe s invaliditetom, ovisno o postotku invaliditeta. Pri tome, pravo na ostvarivanje ove carinske povlastice ne smije biti vezano uz uzrok nastanka invaliditeta.

O PRIJEDLOGU

Dopunama Carinskog zakona predviđa se ukidanje carinskih povlastica pri uvozu osobnih motornih vozila po svim osnovama, osim invalidnosti. Predloženo je također i smanjivanje visine carine koja se obračunava u slučaju privremenog uvoza plovila za obavljanje gospodarske djelatnosti, i to sa 3 na 1,5 posto mjesečno od svote carine koja bi se platila da je ta roba puštena u slobodan promet. Najzad, predloženim zakonom dopunjuje se članak 187. stavak 1. Carinskog zakona, kojim su propisane carinske povlastice pri uvozu predmeta kućanstva i predmeta gospodarskog inventara osoba koje se iz inozemstva

Predloženim se zakonom ukidaju sve carinske povlastice za uvoz automobila, osim povlastica za invalide, i smanjuje visina carine koja se obračunava u slučaju privremenog uvoza plovila za obavljanje gospodarske djelatnosti.

preseljavaju u Hrvatsku, te naslijeđenih predmeta. Kako se kao predmeti navedenih carinskih povlastica mogu pojaviti i osobna motorna vozila, to se ovim člankom isključuje mogućnost ostvarivanja tih povlastica u odnosu na osobna motorna vozila tarifnog broja 87.03 Carinske tarife. Po stupanju na snagu predloženog Zakona i dalje bi se primjenjivala povlastica iz članka 187. stavak 1. točka 1., kojom je od plaćanja carine oslobođena roba utvrđena međunarodnim ugovorom koji obvezuje RH, kojima se u određenim slučajevima uključuje i oslobađanje od plaćanja carine pri uvozu osobnih automobila (diplomati i sl.).

Ukidanje carinske povlastice za uvoz osobnih automobila Vlada je predložila s obrazloženjem da se zbog toga u državni proračun slijeva

znatno manje kuna. Lani je tako uz spomenute povlastice uvezeno 1238 auta što je smanjilo prihod proračuna za 23,33 milijuna kuna. Obračun uvoznih pristojbi bez primjene navedenih carinskih povlastica pri uvozu osobnih automobila na području RH, drži Vlada, odrazit će se u vidu povećanog priliva u državni proračun, a smanjenjem visine carine koja se obračunava pri privremenom uvozu plovila za obavljanje gospodarske djelatnosti, stvorit će se povoljniji uvjeti za poslovanje i razvoj odnosno djelatnosti u hrvatskom turističkom gospodarstvu.

RADNA TIJELA

Članovi Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo posebno su se osvrnuli na zakonsku odredbu kojom se ukidaju sve povlastice pri uvozu osobnih motornih vozila. S tim u svezi upozoreno je na sjednicu Odbora 13. ožujka ove godine kada se raspravljalo o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, te na zaključak Zastupničkog doma sa 11. sjednice održane 14. ožujka 2001. kojim je zadužena Vlada da do kraja

ožujka ove godine predloži Domu ukidanje povlastica za uvoz osobnih motornih vozila po svim osnovama osim invalidnosti.

Predloženo rješenje, ističu članovi Odbora, nije u skladu sa zahtjevima istaknutim u prethodnim raspravama ovog Odbora, a ni sa Zaključkom Zastupničkog doma. Članovi Odbora stoga predlažu Domu da posebnim zaključkom obveže Vladu da u konačni prijedlog zakona ugradi odredbu o korištenju carinskih olakšica pri uvozu osobnih automobila za osobe s invaliditetom, ovisno o postotku invaliditeta. Pri tome, pravo na ostvarivanje ove carinske povlastice ne smije biti vezano uz uzrok nastanka invaliditeta.

Odbor za zakonodavstvo i Odbor za financije i Državni proračun nisu imali primjedbi na predloženi zakonski tekst.

RASPRAVA

Zakonski je prijedlog uvodno obrazložio zamjenik ministra financija, **mr. Damir Kuštrak**. Obračun uvoznih pristojbi bez primjene navedenih carinskih povlastica pri uvozu osobnih automobila na području RH odrazit će se u vidu povećanog priliva u državni proračun, rekao je Kuštrak, a smanjenjem visine carine pri privremenom uvozu plovila za obavljanje gospodarske djelatnosti stvaraju se povoljniji uvjeti za poslovanje i daljnji razvoj nautičkog turizma u hrvatskom turističkom gospodarstvu.

Nakon uvodnog izlaganja stav Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo prenijela je njegova predsjednica **Snježana Biga-Friganović**.

U nastavku u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Zdenka Babić-Petričević** pozdravila je predloženo rješenje o smanjenju carinske stope na privremeni uvoz plovila za obavljanje gospodarske djelatnosti jer se tako stvaraju povoljniji uvjeti za razvoj nautičkog turizma. Nije, međutim, podržala članak 1. Prijedloga zakona kojim se dopunjuje članak 22. važećeg Carinskog zakona, kojim je otvorena mogućnost da Vlada propiše uvjete prema kojima će Carinska uprava odobriti plaćanje povoljnije carine od one koja je propisana Carinskom tarifom. Sukladno toj zakonskoj odredbi uredbama Vlade propisani su

uvjeti i slučajevi kada se roba može uvesti bez plaćanja carine po osnovi donacija iz inozemstva u humanitarne, vjerske, kulturno-prosvjetne i športske svrhe, te u svrhu obavljanja drugih neprofitnih djelatnosti. Kako po osnovi stranih donacija mogu biti uvezena i osobna motorna vozila, to se ovim prijedlogom isključuje mogućnost njihova uvoza bez plaćanja carine i poreza.

U proteklih deset godina kada je Hrvatska zbrinjavala i do 800.000 izbjeglih i prognanih osnovane su mnoge humanitarne udruge, a još uvijek ima onih kojima je potrebna pomoć pa i onih čiji plemeniti rad u udrugama ovisi o sponzorima kako iz domovine tako i inozemstva. Predloženo rješenje ide nauštrb onih koji očekuju takvu pomoć, podvukla je ova zastupnica.

Člankom 3. Prijedloga zakona kojim se dopunjuje članak 187. stavak 1. Carinskog zakona nastavlja se negativan odnos prema hrvatskom iseljeništvu, nastavila je zastupnica Babić-Petričević. Uskratiti pravo hrvatskim iseljenicima da bez carinske pristojbe uvezu automobil više politički šteti nego što donosi materijalne koristi. Predloženim rješenjem destimulira se povratak i ulaganje hrvatske dijaspor koja u Hrvatsku donosi oko 3 milijarde dolara godišnje u proračun. Zar je ovo zakon koji stimulira povratak naših ljudi u domovinu, a umirovljenika-povratnika da otvori devizni račun u Hrvatskoj, pita zastupnica i hoće li po povratku u domovinu voziti automobile sa stranom registracijom i držati devize u stranim, a ne našim bankama. Zaključujući istup rekla je kako se Klub zastupnika HDZ-a protivi donošenju predloženog zakona jer nije stimulativan i poticajan i nije u funkciji razvoja gospodarstva i trgovine.

Više je razloga zbog kojih je **mr. Zorko Vidiček** podržao u ime Kluba zastupnika SDP-a predloženi zakon. Ponajprije zato jer njegova provedba ne zahtijeva dopunska sredstva iz državnog proračuna i stoga što će imati povoljne gospodarske učinke na turističku privredu, a napose utjecati na eliminiranje sive ekonomije u ovoj gospodarskoj grani. Uz to, predloženi je zakon u suglasju sa Zaključkom Zastupničkog doma Hrvatskog sabora u svezi s povlasticama vezanim za uvoz osobnih motornih vozila.

Uslijedila je pojedinačna rasprava, a riječ je zatražila **Zdenka Babić-**

Petričević (HDZ). Potaknuta konstatacijom iz izvješća Odbora za financije i Državni proračun koji bez rasprave predlaže Hrvatskom saboru da prihvati predloženi zakon, ova je zastupnica ustvrdila da je hrvatski narod stoljećima morao napuštati pradjedovska ognjišta i bježati u tuđinu. Sada kada imamo državu, kaže, bilo bi normalno, a i dužnost je države da stvara pretpostavke da se što više Hrvata vrati u domovinu. U tu svrhu bilo bi nužno osloboditi od plaćanja carinske pristojbe pa i od plaćanja PDV-a sve predmete kućanstva koji su potrebni jednoj obitelji koja se vraća u Hrvatsku. Počesto Hrvati plaćaju PDV ne samo u zemlji u kojoj kupe potrebne predmete za svoje kućanstvo već i u Hrvatskoj kada se konačno vraćaju. Zastupnica drži da bi u ovom slučaju takvim našim ljudima od pomoći mogao biti Zakon o dvostrukom oporezivanju. Stoga je zamolila predlagatelja zakona da još jednom preispita predloženi zakon. Jer, radi se o ljudima koji godišnje donose oko tri milijarde dolara godišnje u državni proračun ali isto tako imaju uštedevine u hrvatskim bankama i godišnje dođu dva do tri puta u domovinu, ali svejedno plaćaju komunalije i npr. televizijsku pretplatu kao da ovdje stalno žive.

Ispravljajući netočan navod **dr. Zdenko Franić (SDP)** zaničevao je konstataciju prethodnice da hrvatski iseljenici donose oko tri milijarde dolara godišnje u hrvatski proračun.

Unosi li se taj novac direktno u hrvatski proračun ili se donosi u Hrvatsku zar nije sve isto, uzvratila je zastupnica **Babić-Petričević (HDZ)**. Nije važno ide li novac direktno u hrvatski proračun već to da se donosi u Republiku Hrvatsku, zaključila je zastupnica **Babić-Petričević (HDZ)**.

I pored tog objašnjenja zastupnik **Franić** ostao je pri ranije izrečenoj konstataciji, a jednako tako i zastupnica **Babić-Petričević**.

Zamjenik ministra financija **Damir Kuštrak** je u završnoj riječi rekao da će Vlada do drugog čitanja razmotriti izrečene primjedbe na zakonski tekst, ali upozorio da predloženi zakon nije protiv nikoga uperen, a ponajmanje protiv naše dijaspor. No, ako je Hrvatski sabor već ukinuo povlastice hrvatskim braniteljima tada nema razloga da se sukladno već spomenutom Zaključku Sabora tako ne postupi i prema svima ostalima. Rekao je još da će do drugog čitanja

zakona Vlada razmotriti prijedlog Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo.

Jednoglasno, sa 89 glasova "za", zastupnici Hrvatskog sabora prihvatili su Prijedlog zakona o dopunama Carinskog zakona, a sve primjedbe, prijedloge i mišljenja uputili predla-

gatelju, radi pripreme Konačnog prijedloga zakona. Sukladno prijedlogu Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo zastupnici su većinom glasova (75 glasova "za" i 16 "suzdržanih") posebnim zaključkom obvezali predlagatelja da u Konačni prijedlog ovog zakona ugradi odredbe

o korištenju carinskih povlastica pri uvozu osobnih automobila za osobe s invaliditetom, ovisno o postotku invaliditeta. Pritom, pravo na ostvarivanje ove carinske povlastice ne smije biti vezano uz uzrok nastanka invaliditeta.

J.Š.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O IZVRŠAVANJU KAZNE ZATVORA

Više kontakata s vanjskim svijetom

Hrvatski sabor je većinom glasova donio zaključak kojim prihvaća predložene izmjene i dopune Zakona o izvršavanju kazne zatvora. Prijedlogom zakona postiglo bi se učinkovitije funkcioniranje zatvorskog sustava RH te zajamčila ujednačenost postupanja prema svim kažnjenicima. Predlagatelj je Vlada Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

Izmjene se predlažu s ciljem usklađivanja Zakona o izvršavanju zatvorske kazne s Ustavom Republike Hrvatske, zakonima kojima je uređen ustroj tijela državne uprave i službenički odnosi u tijelima državne uprave, zakonima koji se odnose na poreze i carine, Zakonom o trgovačkim društvima te Zakonom o sudovima. Prema predloženim rješenjima, prvi put upravitelj, pomoćnik upravitelja i načelnici ustrojbenih jedinica birali bi se putem natječaja na četiri godine, uz mogućnost ponovnog izbora i razrješenja s položaja prije proteka navedenog roka. S obzirom na to da je većina poslova iz nadležnosti suca izvršenja danas u nadležnosti općinskih sudova, predlaže se suca izvršenja ustrojiti u općinskim sudovima, dok bi vijeće županijskog suda odlučivalo u povodu žalbe na odluku suca izvršenja donesenu u prvom stupnju. Također su propisane nadležnosti i ovlaštenja suca izvršenja te one ne zadiru u tretman kažnjnika, u način na koji se ostvaruje jednakopravan položaj svih kažnjnika, a posebice u

odlučivanju o uvjetnom otpustu. Prijedlogom zakona uređuju se i mjerila za upućivanje na izdržavanje kazne zatvora, pogodnosti koje kažnjnik može steći tijekom izdržavanja kazne te se kažnjniku proširuje dodir s vanjskim svijetom. Zakonom bi se postiglo učinkovitije funkcioniranje zatvorskog sustava Republike Hrvatske te zajamčila ujednačenost postupanja prema svim kažnjnicima neovisno o kaznionici ili zatvoru u kojem se kazna izvršava uz poštivanje svih zajamčenih prava čija je zaštita u nadležnosti suca izvršenja.

RADNA TIJELA

Odbor za pravosuđe podržao je predloženi Zakon. Uz to je iznio i nekoliko primjedaba. Članovi Odbora smatraju da bi se morala zadržati odredba prema kojoj je za pitanja koja uređuje ovaj Zakon nadležan i sudac izvršenja. Lošim su ocijenili i to što se gubi uloga sudova u funkciji zaštite upravnih i inspeksijskih nadzora kaznionica i zatvora. Mišljenja su dalje, kako je nužno voditi računa o stupanju na snagu i početku primjene Zakona kako bi se provela potrebna usklađenja.

RASPRAVA

Zastupnike je s predloženim Zakonom upoznao zamjenik ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave Ranko Marijan.

Potom je predsjednik Odbora za pravosuđe Luka Trconić iznio stav Odbora glede predloženih zakonskih rješenja.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je Vladimir Šeks (HDZ). Drži da je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršavanju kazne zatvora iznimno važan te da zaslužuje veće upoznavanje javnosti s njim. Temeljnomo značajkom Zakona nazvao je jačanje ovlasti Ministarstva pravosuđa, odnosno ministra pravosuđa, uprave i lokalne samouprave u sustavu izvršenja kazni zatvora. Naveo je potom odredbe predloženog Zakona kojima je argumentirao tu tvrdnju. Zaključio je kako davanje ovlasti navedenom ministru ide na štetu suca izvršenja što je, kaže, u opreci s filozofijom postojećeg Zakona o izvršavanju kazne zatvora koji je donijet u funkcionalnoj suradnji s ekspertima Vijeća Europe. Nije mu jasno zašto se sada od tih rješenja odstupa uzimajući ovlasti sudbenoj vlasti.

Klub zastupnika SDP-a podupire prihvaćanje ovog zakonskog prijedloga, rekla je u ime Kluba Ingrid Antičević-Marinović (SDP). Smatra kako je potrebno Zakon o izvršavanju kazne zatvora uskladiti s Ustavom, a podržala je i odredbu kojom se upraviteljima i pomoćnicima upravitelja daje veći značaj. Dobrim drži i rješenje da se većina poslova iz nadležnosti suca istražitelja daje u nadležnost općinskih sudova. Ukazala je međutim, na neka rješenja postojećeg Zakona za koja smatra da će biti teško provediva, no, kaže, to nije razlog da se od tih rješenja odustane. Trebalo bi pronaći provedbena rješenja kako bi se dobre

zamisli ostvarile u praksi, zaključuje zastupnica. Klub zastupnika SDP-a je mišljenja da su odredbe postojećeg zakona o izvršavanju kazne zatvora više na putu judicijalizacije izvršenja kazne zatvora, nego što se to predlaže novim zakonskim rješenjima. Konstatira da kaznenik mora imati mogućnost dvostruke zaštite prava i to od izvršne vlasti koja obavlja nadzor nad radom i zakonitošću postupanja s kaznicima i sudske vlasti. Da bi se u što većoj mjeri ostvarila judicijalizacija izvršenja kazne, smatra, kako mora stvarna prvostupanjska i drugostupanjska nadležnost suca izvršitelja ostati kao što je navedeno

u postojećem Zakonu te čak razmisliti da mu se prošire neke nadležnosti. Također je mišljenja da postojeći Zakon o izvršavanju kazne zatvora više pridonosi jedinstvenijoj primjeni izvršenja kazne zatvora. Predložila je stoga da predlagatelj razmisliti o jedinstvenom sustavu klasifikacije osuđenih osoba u Hrvatskoj penološkoj praksi. Predloženim Zakonom je predviđeno da se osobe koje izvršavaju zatvorsku kaznu nazivaju kažnjenici, kaže zastupnica, naglasivši kako je to vraćanje unazad, a naziv kaznenici još dalje u doba HDZ-a. Predložila je da se dotične osobe nazivaju osuđenima, kako im neka

druga riječ ne bi bila biljeg za cijeli život.

Izraz "kaznenik" nije bio odraz političke jezikoslovne volje HDZ-a, nego pravnih eksperata s velikim iskustvom u izradi zakona koji se odnose na izvršenje kaznenih sankcija. Odgovorio je **Vladimir Šeks (HDZ)**. Složio se s prijedlogom da bi izraz osuđenik bio bolji, rekavši kako će ljudima koji izvršavaju kaznu zatvora biti svejedno kako ih se zove.

Time je rasprava okončana te je, većinom glasova, prihvaćen u prvom čitanju Prijedlog zakona o izvršavanju kazne zatvora.

M.S.

PRIJEDLOG ZAKONA O DOPUNI ZAKONA O PODRUČJIMA I SJEDIŠTIMA SUDOVA

Precizirane sudske ovlasti

Bez rasprave i jednoglasno, zastupnici Hrvatskog sabora donijeli su zaključak kojim se prihvaća Prijedlog zakona o dopuni Zakona o područjima i sjedištima sudova. Ocijenjeno je da se dio nadležnosti oko izvršavanja kazne zatvora prenese na općinske sudove koji imaju nadležne službe za izvršavanje ovih poslova.

U Zakonu o područjima i sjedištima sudova nisu propisani sudovi nadležni za postupanje u izvršavanju kazne zatvora, pa se ovim Prijedlogom zakona određuju u postupku izvršavanja kazne zatvora, općinski sudovi koji se nalaze u sjedištima županijskih sudova, na jednak način kako je to već riješeno u postupanju u kaznenim postupcima protiv maloljetnika i mladih punoljetnika. Ocijenjeno je da se nadležnost za postupanje u postupku izvršavanja kazne zatvora prenese na općinske

sudove iz razloga što oni imaju ustrojene referade za izvršavanje i obavljanje dijela poslova iz nadležnosti suca izvršenja, propisanih Zakonom o izvršavanju kazne zatvora. Predloženim se tekstom popisom određuju općinski sudovi za odlučivanje u postupku izvršavanja kazne zatvora po posebnim propisima.

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona, a na tekst prijedloga nije imao primjedbe. **Odbor za pravosuđe** održao je kraću raspravu u kojoj su podržana predložena rješenja. Jedino je izražena dvojba oko odredbe prema kojoj se za izvršavanje kazne zatvora po posebnim propisima određuje i Općinski sud u Velikoj Gorici. Razumno bi bilo zadržati, iz zemljopisno-prometnih i praktičnih razloga, dosadašnje rješenje, prema kojem je to Općinski sud u Zagrebu. Nakon provedene rasprave, Odbor za

pravosuđe jednoglasno je predložio donošenje zaključaka kojima se prihvaća Prijedlog zakona o dopuni Zakona o područjima i sjedištima sudova. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja iznijeti u raspravi uputit će se predlagatelju da ih uzme u obzir prilikom izrade Konačnog prijedloga zakona.

Budući da nije bilo prijavljenih za raspravu, predsjedavajući je zaključio raspravu i pozvao zastupnike da se očituju o predloženom zakonskom tekstu.

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su donijeli zaključak kojim se prihvaća Prijedlog zakona o dopuni Zakona o područjima i sjedištima sudova, a sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja upućuju se predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

V.Ž.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O DRŽAVNOJ REVIZIJI

Proširiti opseg poslovanja i uskladiti ustroj Državnog ureda za reviziju

Hrvatski sabor je većinom glasova donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj reviziji. Glavna zamjerka na koju su zastupnici upućivali odnosila se na nemogućnost da Državni ured za reviziju obavi povjerene mu zadaće. Predlagatelj je bila Vlada Republike Hrvatske.

O prijedlogu Zakona pisali smo u IHS-u broj 268. od 16. lipnja 2000. godine pod naslovom "Pripreme za reviziju pretvorbe".

RADNA TIJELA

Zakon su podržali Odbori Hrvatskog sabora za zakonodavstvo, za financije i Državni proračun te za gospodarstvo, razvoj i obnovu.

Odbor za financije i Državni proračun podnio je i amandman. Odnosio se na dodavanje stavka 3. u članku 1. kojim bi se definiralo da se pod jedinicama državnog sektora podrazumijevaju sva tijela zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti kao i sve agencije, institucije i drugi subjekti na razini Republike Hrvatske koji su financirani iz Državnog proračuna ili proračuna jedinica lokalne samouprave. U obrazloženju stoji kako je izmjena nužna zbog toga da se nedvosmisleno utvrdi nadležnost Državnog ureda za reviziju za reviziju sudova odnosno svih tijela sudbene vlasti.

RASPRAVA

Glavne značajke predloženog Zakona uvodno je iznijela zamjenica ministarstva gospodarstva **Maja Brinar**. Rekla je da se izmjenama i dopunama Zakona o državnoj reviziji želi proširiti

Postojećim sredstvima Državni ured za reviziju ne može obaviti ono što mu je zadano.

opseg poslovanja Državnog ureda za reviziju te uskladiti ustroj navedenog ureda kako bi mogao provesti postupak revizije pretvorbe i privatizacije.

Kojim zakonskim propisima će se izvršiti revizija pretvorbe i privatizacije?

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Dario Vukić (HDZ)**. Drži kako se u ovom Zakonu mora točno definirati sukladno kojim zakonskim propisima mora Državna revizija izvršiti određenu reviziju pretvorbe i privatizacije, što podrazumijeva i određenje u kojim pravnim subjektima će se ta revizija provoditi. Kaže, dalje, da se tu ustvari nameće jedno drugo pitanje, a to je politička odluka koja se zove Državni proračun Republike Hrvatske za 2001. godinu. Pojasnio je kako su sredstva potrebna za reviziju pretvorbe i privatizacije ostala na gotovo istoj razini od lani, što će bitno otežati provedbu te pretvorbe, ponajviše zbog nemogućnosti zapošljavanja novih osoba. Revizija zahtijeva stručnjake raznovrsnih specifičnih znanja, a donošenje Državnog proračuna za ovu godinu znači da nema ozbiljne namjere u njenom provođenju, ističe zastupnik. Primjedbu je iznio i zbog opterećenja poslovanja Državnog ureda za reviziju, kojeg se stavlja u nemoguću poziciju, budući da s postojećim sredstvima ne može obaviti ono što mu je zadano. Na kraju je iskazao mišljenje da će se u mogućem rebalansu Proračuna Državni ured za reviziju dobiti

dostatna financijska sredstva kako bi se mogao obaviti posao koji se pred njega postavlja.

Predloženi zakon je logičan slijed nakon donošenja Zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije

U ime Kluba zastupnika SDP-a **Dubravka Horvat (SDP)** je rekla da će Klub podržati Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj reviziji, budući da je to logičan slijed nakon donošenja Zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije. Smatra da je bilo potrebno propisati kako je Državni ured za reviziju nadležno tijelo koje će provoditi kontrolu i reviziju pretvorbe te o tome obavještavati Hrvatski sabor i javnost. Zadatak tih postupaka je, kaže, vratiti povjerenje građana i prevladati moralnu krizu koja je nastala. S tim u svezi navela je i nužnost određivanja i definiranja uloge Državnog ureda za reviziju, njegovih poslova te poslova koji su obuhvaćeni ovim postupkom kao i sankcije za njihovo nepoštivanje. Izlaganje je završila mišljenjem kako će predloženi Zakon pridonijeti reviziji pretvorbe i privatizacije na najbrži mogući način.

Revizijom bi se trebalo baviti pravosuđe ili policija

Posve je razvidno da je sukladno Prijedlogu zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije trebalo odrediti dodatne ovlasti državne revizije kako bi mogla obaviti zahtjevnju zadaću, rekao je u ime Kluba zastupnika HSLS-a **Mario Kovač (HSLS)**. Smatra, da se tim poslovima treba baviti hrvatsko pravosuđe i policija temeljem

izvješća koje će uputiti državna revizija. Mišljenja je da se trebalo objediniti raspravu o Prijedlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj reviziji i o Zakonu o reviziji pretvorbe i privatizacije, budući da je nužno izvršiti usklađenje ingerencija koje oba zakona stavljaju u obvezu državnoj reviziji.

Reviziju je nužno provesti što prije

Ljubica Lalić (HSS) je u ime Kluba zastupnika HSS-a rekla je kako Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj reviziji nije moguće promišljati neovisno od Zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije. Predloženim Zakonom, kaže, predlagatelj u nadležnost Državnog ureda za reviziju stavlja i obavljanje i kontrolu revizije pretvorbe i privatizacije. Mišljenja je da bi taj posao trebalo obavljati jedno zasebno državno tijelo koje bi prestalo postojati po završetku revizije, a bilo bi sastavljeno od stručnjaka koji bi ušli u trag "isisanom" kapitalu. Kada bi

Sabor prihvatio predloženi Zakon postavlja se pitanje hoće li Državni ured za reviziju raditi temeljem njega ili temeljem Zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije, ističe zastupnica. Ako uzmemo u obzir obvezu redovite godišnje revizije te tri tisuće privatiziranih pravnih osoba, kaže gđa. Lalić, pitanje je hoće li nadležan Ured moći obaviti posao koji me se nameće u idućih dvedeset godina. Ističe, kako Klub zastupnika HSS-a to neće prihvatiti, stoga što je reviziju nužno provesti što prije, a ne pustiti u zastaru djela koja se s gospodarskog aspekta mogu nazvati zločinom. Smatra da je evidentno kako Državni ured za reviziju ne može obaviti reviziju pretvorbe i privatizacije, te zaključuje da nema potrebe mijenjati Zakon o državnoj reviziji.

Treba koristiti usluge revizorskih kuća

S nešto više od 200 djelatnika Državni ured za reviziju neće moći udovoljiti obvezi koju mu ovaj Zakon daje, rekao je u ime Kluba zastupnika DC-a Đuro Njavro

(DC). Smatra da ukoliko se želi narušiti autoritet Državne revizije, koja je institucija Sabora, onda joj treba nametnuti poslove za koje se zna da ih neće moći izvršiti. Mišljenja je stoga da predloženi Zakon treba poboljšati, na način da bi se glede revizije koristilo stotine revizorskih kuća koje se nalaze u Hrvatskoj i zapošljavaju tisuće obrazovanih revizora s iskustvom. Na taj način, drži, navedeni posao može se obaviti u pola godine bez povećanja zapošljavanja u Državnom uredu za reviziju. Uz, kratki rok, predloženo rješenje pridonijelo bi i smanjenju širenja neizvjesnosti u hrvatskom gospodarstvu, zaključio je zastupnik.

Predstavnik predlagatelja, ministar gospodarstva **Goranko Fižulić** odbio je tada amandman Odbora za financije i Državni proračun, a odbijen je i glasanjem zastupnika.

Potom je većinom glasova donesen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoj reviziji.

M.S.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O REVIZIJI PRETVORBE I PRIVATIZACIJE

Pretvorba i privatizacija na popravak

Na sjednici 3. svibnja Hrvatski sabor je, većinom glasova nazočnih zastupnika, i uz određene amandmanske korekcije, donio Zakon o reviziji pretvorbe i privatizacije. Tome je prethodila opsežna dvodnevna rasprava u kojoj su oporbni, ali i zastupnici vladajuće koalicije, iznijeli brojne prigovore na predložena rješenja, tako da je čak bilo neizvjesno hoće li zakon u treće čitanje (za to su se najviše zalagali zastupnici HSS-a). No, s obzirom na činjenicu da se s donošenjem ovog propisa poprilično kasni, prevladalo je mišljenje da ga treba popraviti amandmanima, kako bi se što prije krenulo u reviziju pretvorbe i privatizacije. Naime, jedan od osnovnih ciljeva tog postupka je pomoći u definiranju vlasništva, kao preduvjeta za domaća i strana ulaganja.

Uvodno spomenimo da je na Konačni prijedlog zakona uloženo šezdesetak amandmana, većinu kojih je Vlada odbila. Uvažila je svega 14 amandmana (2 djelomično) koji se koncepcijski ne razlikuju od njenog prijedloga. Zbog toga nisu prošli ni amandmanski zahtjevi zastupnika HDZ-a, da se revizija provede u svim privatiziranim poduzećima, a ne selektivno. Naime, za razliku od podnositelja amandmana, koji su upozorili na opasnost da bi se taj postupak mogao provoditi po načelu "političke podobnosti", predlagatelj stoji na stanovištu da bi opća revizija dovela u pravnu nesigurnost cijeli gospodarski sustav, što bi destimuliralo potencijalne ulagače.

Ishod - ostalo se kod zakonskog rješenja da će se revizija provesti u svim

poduzećima kod kojih postoji osnovana sumnja da je bilo nepravilnosti pri privatizaciji. Primjerice, ako kupnja i prodaja dionica nije bila u skladu sa zakonom, ako je društveni ili državni kapital prodavan po nižoj cijeni od procijenjene vrijednosti, u poduzećima čija su ukupna dugovanja veća od vrijednosti imovine, ili u kojima dodatno ulaganje kapitala nije obavljeno u skladu s programom dokapitalizacije, itd.

Zahtjev za reviziju moći će podnijeti, među ostalim, sadašnji ili bivši dioničari te udruge malih dioničara, sindikat, upravni i nadzorni odbori, državni organi, HZZO, HZMO, HNB, Vlada RH i pojedina ministarstva, ali i jedinice lokalne i regionalne samouprave. Zahvaljujući amandmanskoj korekciji,

rok za podnošenje tog zahtjeva skraćen je sa 6 na 2 mjeseca. Na inicijativu Kluba zastupnika SDP-a, Vlada je svojim amandmanom predvidjela i mogućnost uvođenja privremene zabrane raspolaganja dionicama i udjelima stečenim na nezakonit način (do konačne sudske odluke). Na kraju spomenimo da su, na prijedlog Kluba zastupnika HSS-a, zastupnici obvezali Vladu da u Državnom uredu za reviziju ustroji zasebni odjel odgovarajućeg stručnog sastava, koji će se baviti revizijom pretvorbe i privatizacije društava kapitala, kako bi se do 31. prosinca 2003. godine okončao postupak utvrđen ovim Zakonom.

O PRIJEDLOGU

U konačnom prijedlogu zakona, predlagatelj, Vlada Republike Hrvatske, predložila je da se obavi revizija pretvorbe i privatizacije bivšeg društvenog i državnog kapitala. Sam tijek pretvorbe poduzeća u društvenom vlasništvu u Republici Hrvatskoj odvijao se temeljem kontrolirane i decentralizirane privatizacije društvenog kapitala, prodajom. Privatizacija se odvijala i podržavljenjem na izravan i neizravan način, temeljem zakona koji su uređivali pretvorbu društvenog kapitala u području društvenih djelatnosti, materijalnih usluga ili financijskih djelatnosti. Tako je zakonom podržavljeno šumsko i poljoprivredno zemljište u društvenom vlasništvu, a zakonom su osnovana i državna i javna poduzeća.

Stajalište zakonodavca bilo je da nema nikakvih ograničenja u postupanju i raspolaganju društvenim kapitalom u privatizaciji i pretvorbi društvenog vlasništva. Posljedica takvog pristupa ogleda se, prvo, u činjenici da je najveći, a po nekima i najvredniji dio (gotovo 2/3), bivšeg društvenog kapitala podržavljeno, a pored toga, izgubljena je komparativna prednost koja je proizlazila iz relativno razvijenih tržišnih odnosa naše zemlje u odnosu na druge zemlje bivšeg socijalističkog (državnog) sustava. Osim toga značajno je ojačalo etatističko upravljanje gospodarstvom sa svim njegovim negativnostima. To je jedan od ključnih razloga retrogradnog trenda u gospodarstvu.

Za nastale posljedice određeno opravdanje može se naći u velikosrpskoj agresiji i ratu koji je vođen protiv Republike Hrvatske, i njenih građana, kao i na izborima i referendumu izražene neosporne volje za disolucijom bivše zajedničke države, odnosno za

svoju slobodnu i samostalnu, suverenu državu. Unatoč agresiji na Republiku Hrvatsku, proveo se model koji najmanje jamči da će se pretvorba i privatizacija provesti na pošten način. U saborskim raspravama jasno je iskazivano stajalište o nedopustivosti da se pretvorba društvenog kapitala provodi u ratnim uvjetima, jer takvi uvjeti pogoduju zelenaškim poslovima, ratnom profiterstvu, špekulacijama i drugim negativnostima. Sva ta upozorenja kao i prijedlozi drugačijeg koncepta su odbijeni. Posljedice provedene pretvorbe ili privatizacije vrlo su ozbiljne na gospodarskom, radno-socijalnom, moralnom i na svakom drugom planu. Na gospodarskom planu ovakva pretvorba i privatizacija pokazala je da promjena vlasničkih odnosa u malim i velikim tržišnim subjektima nije jamstvo uspješnosti njihova poslovanja, te da oni sami po sebi ne mogu poboljšati fleksibilnost ni konkurentsku sposobnost ni velikih ni malih poduzetnika, odnosno trgovačkih društava.

S ekonomskog stanovišta pretvorba i privatizacija nije postigla očekivani pozitivni utjecaj na kvantitativni i kvalitativni ukupni gospodarski razvoj naše zemlje. Argumenti za ovakvu ocjenu, pogotovo ako se promatraju u njihovom sinergičnom međuodnosu, i u realnim pokazateljima su stalno povećavanje nezaposlenosti, realni pad plaća u odnosu na rast troškova života, pad mirovina, stalno povećanje unutar-njegov i vanjskog duga, povećanje vanjsko-trgovinskog deficita, precijenjenost kune, jačanje porezne presije, itd.

Iako je propisima ustrojen sustav kontrole pretvorbe i privatizacije, iskustvo pokazuje da je zbog složenosti procesa isti ipak nedostatan, a poglavito nakon odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske koji je svojom odlukom broj U-I-472/1996 i U-I-26/1998. od 27. listopada 1999. objavljenom u "Narodnim novinama", broj 118/99, ukinuo nadležnost Hrvatskog fonda za privatizaciju i drugih ovlaštenih državnih tijela da provedu kontrolu izvršene pretvorbe. Uz ostale posljedice, predmetna odluka otvorila je i pitanje potrebe za uređenjem materije revizije pretvorbe i privatizacije posebnim zakonom, s obzirom na to da već postoje odredbe važećih zakona kojima se neposredno ili posredno provodi i kontrola pretvorbe i privatizacije. Donošenje predloženog Zakona i njegova provedba u praksi omogućit će da se nepravde učinjene u pretvorbi i privatizaciji isprave, te osigurati da pretvorba bude za većinu građana gospodarski, politički i socijalno

prihvatljiva. Privatizacija javnih i državnih poduzeća, bit će olakšana i obogaćena novim spoznajama.

Predloženim se odredbama propisuje cilj provođenja revizije prema ovom Zakonu: određuju se pravne osobe u kojima se provodi revizija, propisuje zakonska definicija revizije, te propisuju slučajevi kada se obvezno provodi revizija. Predloženim je tekstom određeno da je tijelo nadležno za provođenje revizije pretvorbe i privatizacije, Državni ured za reviziju. Ovo će tijelo, navodi se u obrazloženju odredaba Zakona, nakon provedenog postupka, temeljem utvrđenih činjenica, donijeti izvješće o provedenoj reviziji pretvorbe i privatizacije. U slučajevima kada se prema ovom Zakonu utvrdi da je pretvorba i privatizacija provedena u skladu sa zakonom i drugim propisima, Državni ured za reviziju donijet će mišljenje kojim se potvrđuje ispravnost provedene pretvorbe odnosno privatizacije. U slučaju da se utvrdi povreda zakonskih odredbi, Ured je ovlašten poduzeti mjere propisane člankom 18. ovog Zakona. To znači da se utvrđuje vrsta i način povrede odredbi Zakona, te se imenuju osobe koje su te povrede počinile. Utvrđuje se i odnos među tim osobama, te opisuje njihovo djelovanje, a naročito pod kojim uvjetima su poslovale s društvom kapitala čije su dionice ili udjele otplatili jednokratno ili ugovorili obročno plaćanje. Opisuje se ujedno i nastala šteta po visini i obliku, imenuju oštećeni i povrijeđene zaštićene vrednote. Pored ovih radnji, ukazuje se na sve oblike ekonomskog pogodovanja pojedinca ili pravnih osoba nastalih uslijed djelovanja tijela državne uprave i pravnih osoba s javnim ovlastima ili korištenje nečijeg slabijeg položaja izazvanog ratnim djelovanjem, teškom ekonomskom situacijom, neukosti, raspolaganju povlaštenim informacijama, osobnim utjecajem, monopolističkim položajem na tržištu i sporošću pravne zaštite.

U kasnijoj se raspravi pokazalo da je ovaj članak (18.), ključni dio predloženog zakonskog teksta, jer su se na njegove manjkavosti ili odlike pozivali brojni zastupnici Hrvatskog sabora, kako iz vladajuće koalicije tako i iz redova oporbe.

RADNA TIJELA

O predloženom je Zakonu bilo riječi na sjednici Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu, koji je obavio raspravu kao matično radno tijelo. Članovi Odbora su u raspravi podržali potrebu revizije

privatizacije i pretvorbe, te donošenje Zakona, pri čemu su iznijeli niz suprotnih mišljenja o predloženim odredbama zakona. Naveden je nedostatak analize procesa revizije pretvorbe i privatizacije i efekata koji će proizići iz revizije, zatim nejasnoće oko revizije svih poduzeća i redoslijeda revizija, te načina obeštećenja oštećenih. Članovi Odbora ocijenili su da je zbog složenosti cjelokupnog procesa potrebno maksimalno uključiti sve nadležne državne institucije kako bi se omogućilo da se nepravde učinjene u procesu pretvorbe i privatizacije isprave, te da se osigura da daljnja pretvorba bude za većinu građana gospodarski, politički i socijalno prihvatljiva.

Radi većeg broja iznijetih primjedbi, dio članova Odbora predlagao je da se Konačni prijedlog o reviziji pretvorbe i privatizacije uputi u treće čitanje. Članovi Odbora su iznijeli da će pojedinačno podnijeti amandmane na predloženi zakonski tekst.

Nakon provedene rasprave, Odbor je većinom glasova odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje Zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije.

AMANDMANI

Na Konačni prijedlog zakona podneseno je šezdesetak amandmana. Najbrojniji su bili oni zastupnika **Daria Vukića (HDZ)** koji ih je uložio čak 26. Zatražio je, ponajprije, brisanje članka 1., uz obrazloženje da je ta odredba protivna Ustavu RH. Naime, kao cilj zbog kojeg se predlaže revizija pretvorbe i privatizacije navodi se zaštita Ustavom zaštićenih vrijednosti, ukupnog pravnog poretka i javnog morala (postavlja se pitanje kako i temeljem kojih kriterija će Državni ured za reviziju moći ocjenjivati ponašanje koje je protivno javnom moralu, ukupnom pravnom poretku). Osim toga, tijelo koje se bavi ustavnim kategorijama i koje je nadležno za ocjenu ustavnosti može biti jedino Ustavni sud. S tim u svezi spomenimo da je i **Vesna Škare-Ožbolt (DC)** predložila da se iz tog članka brišu riječi "javnog morala".

Zastupnik Vukić je predložio i drugačiju definiciju revizije pretvorbe i privatizacije koja se, kako reče, rukovodi objektivnim kriterijem utvrđivanja odlučnih činjenica, dok Vlada RH definira reviziju čiji je cilj jedino utvrđivanje subjektivne odgovornosti. Prema tom prijedlogu izmijenjeni članak 2. bi glasilo: "Revizija pretvorbe i

privatizacije u smislu ovog Zakona je utvrđivanje svih bitnih činjenica u provođenju ovih procesa te ocjena njihove sukladnosti sa zakonima i drugim propisima".

Spomenimo i njegovu sugestiju za izmjenu članka 3. Konačnog prijedloga zakona. Novopredloženom odredbom stavka 1. revizija bi se ograničila samo na oko 2700 bivših društvenih poduzeća koja su pretvorena i privatizirana temeljem Zakona o pretvorbi društvenih poduzeća i Zakona o privatizaciji, te Zakona o društvenom kapitalu iz 1990., dok je broj subjekata koje predlaže Vlada RH za sada nedefiniran. U obrazloženju svog amandmana zastupnik navodi da reviziju različitih kategorija bivših društvenih poduzeća i ustanova za koje su, zbog njihove specifičnosti, vrijedili posebni zakoni o pretvorbi i privatizaciji, treba provoditi po posebnim zakonima o reviziji. Naime, njegovi stranački kolege smatraju nepotrebnim provoditi reviziju pretvorbe po ovom zakonu u bivšim društvenim subjektima koji nisu privatizirani, već su samo pretvoreni u neko od trgovačkih društava a u cijelosti su u vlasništvu države, županije, općine i sl. (njihova privatizacija će tek uslijediti).

Revizijom obuhvatiti sva privatizirana društvena poduzeća

Svrha je njegova amandmanskog zahtjeva za izmjenu članka 5. - provođenje revizije u svim društvima kapitala pretvorenim i privatiziranim po zakonima iz članka 3., i to onim redoslijedom kojim je Fond odnosno njegov pravni prednik, izdavao rješenja odnosno potvrde o suglasnosti na provođenje pretvorbe. Dodatno obrazlažući ovaj amandman na sjednici Sabora, zastupnik je napomenuo da bi se time ujedno otklonila opasnost zastare koja nastupa protekom zakonom propisanog vremena, kako glede eventualnog kaznenog progona, tako i u pogledu ispunjenja ugovornih obveza i dr. Osim toga, u tom slučaju revizija ne bi ovisila o tome hoće li netko od potencijalnih predlagača ponijeti zahtjev za njeno provođenje ili ne, čime bi se otklonila i pravna nesigurnost, a i eventualna opasnost od zlorababa. Naime, više ne bi bio moguć slobodan odabir društava koja bi išla u reviziju niti njeno provođenje po načelu "političke nepodobnosti" ili "poštenih i nepoštenih tajkuna". Nadalje, ovim prijedlogom osigurava se provođenje

ustavnog načela jednakosti svih pred zakonom a skratio bi se i rok u kojem se revizija namjerava provesti, jer bi sva trgovačka društva i nadležna tijela mogla unaprijed pripremiti svu potrebnu dokumentaciju.

Iz istih razloga Vukić je predložio i brisanje članka 6. te članka 10. i 19. Konačnog prijedloga zakona. Zatražio je, nadalje, da se iz zakonskog teksta izostavi članak 7., budući da materiju privatizacije uređuje čitav niz zakona i propisa, a ne samo Zakon o privatizaciji. Predložio je i brisanje članka 9. jer je ta odredba neprecizna i nije jasan njen smisao. Naime, nije razvidno je li obveza Državne revizije obavještavati Sabor o pojedinačnim rezultatima revizije ili generalno o svom šestomjesečnom radu na ovom području. S obzirom na to da se člankom 15. Konačnog prijedloga zakona predviđa da Državni ured za reviziju dostavlja Izvješće o provedenoj reviziji pretvorbe i privatizacije Saboru i ostalim tijelima državne vlasti, nije potrebno propisivati obvezu njihova dostavljanja medijima, smatra zastupnik (sjednice navedenih tijela su javne).

Radi sistematičnosti predloženog zakona Vukić sugerira da se članak 11. dopuni novim stavcima koji bi glasili:

"Nadležno tijelo za reviziju može u postupku revizije pretvorbe i privatizacije zatražiti mišljenja i druge oblike stručne pomoći od za to ovlaštenih osoba.

Obveza iz stavka 1. ovog članka odnosi se i na društva kapitala čija je pretvorba i privatizacija predmet revizije."

Novopredloženom odredbom članka 13. zastupnik precizira što se podrazumijeva pod revizijom pretvorbe i navodi sve bitne činjenice u ovom procesu koje mora utvrditi nadležno tijelo za reviziju, o kojima ovisi ocjena zakonitosti same pretvorbe (tek nakon toga moći će se ocjenjivati zakonitost privatizacije). Predloženom izmjenom članka 14. daje se tom tijelu i generalna ovlast da samo utvrđuje i druge činjenice koje smatra bitnima.

Vukić je, među ostalim, predložio i dodavanje novog članka 14a) kojim bi se nadležno tijelo za reviziju obvezalo na utvrđivanje bitnih činjenica u prvom krugu privatizacije, kod modela prodaje poduzeća ili idealnog dijela poduzeća (primjerice, način prodaje i ocjena zakonitosti tog postupka, osnovni elementi ugovora o prodaji, itd.). Zastupnik tvrdi da bi se primjenom predloženog rješenja ujedno utvrdilo koliko je većinski vlasnik nekog društva efektivno platio za dionice ili udjele čiji nominalni iznos je utvrđen procjenom

bivšeg društvenog kapitala. Svrha je njegova prijedloga za dopunu zakonskog teksta novim člankom 14b) utvrditi sve okolnosti i činjenice važne za ocjenu zakonitosti plaćanja dionica bez popusta, tjeka novca i izvora sredstava.

Ispitati izvore sredstava

Dodavanje novog članka 14c) zastupnik je predložio s namjerom da se ispituju izvori sredstava tzv. torbara (putem uvida u poreznu prijavu). Svrha je novopredloženog članka 14d) propisati obvezu utvrđivanja poslovnih odnosa kupaca ili stjecatelja dionica ili udjela bez popusta s pravnom osobom čije su dionice odnosno udjele kupili, radi ocjene zakonitosti tih poslovnih odnosa.

Prema prijedlogu zastupnika, novopredloženim člankom 14e) propisala bi se obveza kontrole izvora i tjeka novčanih sredstava kojima su plaćene dionice odnosno udjeli kupljeni od tzv. malih dioničara, a novim člankom 14f) regulirali obvezni elementi koje u postupku revizije treba utvrditi kad je primijenjen model dokapitalizacije. Na inicijativu zastupnika novim člankom 14g) nadležno tijelo za reviziju obvezalo bi se na utvrđivanje vjerodostojnosti (osnova i visina) ulaganja odnosno potraživanja koje je pretvoreno u dionice ili udjele. Spomenimo i novopredložene odredbe članaka 14h. i 14i. Prvom bi se reguliralo utvrđivanje svih relevantnih činjenica u prodaji dionica ili udjela iz portfelja Hrvatskog fonda za privatizaciju i Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, a drugom predvidjelo da će se revizija procesa kuponske privatizacije te zamjene dionica iz lisnice Fonda i HZMO izvršiti uz prethodno pribavljeno mišljenje Komisije za vrijednosne papire.

Predloženom izmjenom članka 15. nadležno tijelo za reviziju obvezalo bi se na izradu detaljnog izvješća o provedenoj reviziji za svako društvo kapitala, te pisanog nalaza o ocjeni zakonitosti pretvorbe i privatizacije s pratećom dokumentacijom. Spomenuto izvješće moralo bi sadržavati i podatke o broju zaposlenika na dan njegove izrade, u odnosu na njihov broj u trenutku donošenja odluke o pretvorbi, uz ocjenu razloga u slučaju smanjenja, te temeljna financijska izvješća za posljednju poslovnu godinu, revidirana od nezavisnog revizora.

Spomenimo i zahtjev zastupnika za brisanje članka 16. budući da je člankom 171. Zakona o kaznenom postupku propisana obveza prijavljiva-

vanja kaznenih djela za sva tijela državne vlasti. Vukić smatra da treba izmijeniti i članak 17. Konačnog prijedloga zakona kako bi ovlasti Državnog ureda za reviziju bile sukladne ukupnom pravnom poretku Republike Hrvatske. Naime, kada bi to tijelo, kako to predlaže Vlada RH, potvrđivalo ispravnost provedene pretvorbe i privatizacije, postupalo bi protuustavno (jedino nadležni sud može o tome odlučivati). Posebno upitnom ocjenjuje odredbu koja predviđa, da se nakon što Državni ured za reviziju potvrdi ispravnost provedene pretvorbe i privatizacije, za istu pravnu osobu više ne može pokrenuti postupak revizije. Založio se i za brisanje članka 18. Konačnog prijedloga zakona prema kojem bi ta institucija morala utvrđivati činjenice koje su izvan okvira njene nadležnosti (mogu ih utvrđivati samo tijela sudbene vlasti).

Suziti krug subjekata i razloge za reviziju

Po mišljenju **Vesne Škare-Ožbolt (DC)**, sukladno članku 9. Konačnog prijedloga zakona kojim je propisano izvješćavanje Državnog ureda za reviziju, te člancima 15. i 16. koji reguliraju postupanje s izvješćima o provedenoj reviziji pretvorbe i privatizacije, u članku 2. Konačnog prijedloga zakona nije potrebno navoditi sastavnice tih izvješća. Osim toga, broj pravnih osoba nad kojima će se provoditi revizija pretvorbe i privatizacije treba suziti na one za koje postoji osnovana sumnja da su nastupile činjenice iz članka 5. ovog Zakona. To bi, kaže, omogućilo provedbu ovog zakona u predviđenom roku (do 1. siječnja 2003.), a u protivnom bi revizija potrajala godinama. Naime, uključenjem svih pravnih osoba koje su pretvorene i privatizirane, osim onih izuzetih člankom 4.) taj bi postupak bio blokiran zbog brojnih subjekata koje bi trebao obuhvatiti ili bi se volontaristički vršio njihov izbor. Osim toga, to bi zakočilo daljnji proces privatizacije i nova ulaganja u tehnološku modernizaciju te očuvanje i otvaranje novih radnih mjesta. Sukladno ovom amandmanu nije potrebna ni odredba članka 7.

Iz istih razloga zastupnica se založila i za sužavanje razloga za provođenje revizije pretvorbe i privatizacije koji su, po njenom mišljenju, definirani preširoko i bez ikakvog kriterija (sugerirala je brisanje točaka 1., 2., 3., 4., 10. i 11. u članku 5.), te broja subjekata koji mogu podnijeti zahtjev za pokretanje tog postupka. Predložila je, naime, da se u stavku 1. članka 10., u točkama 1. i 2., iza riječi "pravne osobe" dodaju

riječi: "koji zajedno imaju 10 posto vrijednosti temeljnog kapitala pravne osobe".

Nije se, međutim, složila s tim da se iz postupka revizije linearno isključuje "društva kapitala pretvorena po knjigovodstvenoj vrijednosti, koja nisu procijenjena i privatizirana i čije dionice ili udjele u 100-postotnom vlasništvu, na dan stupanja na snagu ovog Zakona, drži Hrvatski fond za privatizaciju. Uz obrazloženje da nisu jasni kriteriji po kojima je to učinjeno, sugerirala je brisanje članka 4. kojim je to regulirano. Takvo određenje, kaže, moglo bi se prihvatiti jedino ako se polazi od pretpostavke da su svi "sumnjivi", osim onih koji rade u Hrvatskom fondu za privatizaciju ili su od njega postavljene da upravljaju takvim društvima.

Spomenimo i njenu sugestiju za dopunu stavka 2. u članku 6., tako da se iza riječi "uzimale kredite" dodaju riječi "za kupnju vlastitih dionica ili udjela". U obrazloženju tog amandmana tvrdi da gotovo nema pravne osobe koja nije uzimala kredita za koje je jamčila svojom imovinom, pa to ne može biti razlogom za reviziju pretvorbe i privatizacije. Međutim, i prema postojećem Zakonu o privatizaciji ništavi su ugovori o uzimanju kredita za kupnju vlastitih dionica ili udjela uz jamstvo imovinom pravne osobe (takve radnje su sankcionirane kao protuzakonite). Predlaže, nadalje, da se preispita i preformulira stavak 2. članka 13. Mišljenja je, naime, da se na strane pravne i fizičke osobe ne bi trebala odnositi obveza preispitivanja izvora sredstava koja su koristili za plaćanje dionica bez popusta, jer bi to destimuliralo strane strateške partnere za ulaganja u naše tvrtke. Drži, također, da sadržaj izvješća koja će Državni ured za reviziju sačinjavati u postupku revizije pretvorbe i privatizacije ne treba zakonski regulirati. Osim toga, pojedinim formulacijama iz članka 18. izravno se zadire u nadležnosti Ustavom i pozitivnim zakonima propisanih institucija (državnim revizorima dano je pravo da, na osnovi indicija, a ne na dokazanim činjenicama, javno imenuju osobe za povredu ustavnih vrednota, ukupnog pravnog poretka i javnog morala).

Revizija i u slučaju neredovnih isplata plaća

U nastavku riječ - dvije o amandmanima što ih je podnio **Klub zastupnika SDP-a**. Spomenimo, najprije, njihovu sugestiju za dopunu članka 5. novim točkama 12. - 15. Predlažu, naime, da se revizija pretvorbe i privatizacije, na zahtjev ovlaštenika,

provodi i u slučaju: neplaćanja poreza u državni proračun, doprinosa, neredovite isplate plaća, naknada i drugih materijalnih davanja utvrđenih zakonom i kolektivnim ugovorom, ako je prosječna plaća većini zaposlenih niža od prosjeka u njihovoj djelatnosti, te u drugim slučajevima u kojima su utvrđene nepravilnosti u postupku pretvorbe i privatizacije. U obrazloženju tog amandmana esdepeovci navode da u nekim trgovačkim društvima, nakon pretvorbe i privatizacije, novi vlasnici izbjegavaju plaćanje navedenih obveza te štede na plaćama radnika koristeći taj novac za poslovanje, odnosno nadoknađujući sredstva potrošena za isplatu dionica ili udjela.

Prema prijedlogu zastupnika SDP-a reviziji bi trebale podlijegati i pravne osobe koje su u pretvorbi i privatizaciji koristile kredite ili druga sredstva mirovinskog i zdravstvenog osiguranja, zavoda za zapošljavanje i socijalne skrbi ili su kod banaka uzimale kredite za koje su jamčile imovinom pravne osobe koja se pretvarala i privatizirala. Smatraju, također, da bi po ovom Zakonu obvezno trebalo provesti i reviziju osnivanja i poslovanja svih trgovačkih društava u kojima osnivačke udjele imaju trgovačka društva po Zakonu o privatizaciji ili većinski vlasnik dionica ili udjela u tim društvima (dopuna članka 6.). Predložili su i dodavanje novog članka 6a. kojim bi se propisalo da se revizija pretvorbe i privatizacije mora provesti i u pravnim osobama kod kojih je: provedena kuponska privatizacija i to preuzimanje dionica od osoba iz članka 21. Zakona o privatizaciji; izvršena zamjena dionica ili davanje dionica na upravljanje, zatim otpisivanje potraživanja temeljem dužničko-vjeroničkih odnosa u prometu i upravljanju dioničkim kapitalom (HFP, HZZO, DAB, MIO) te otpisivanje potraživanja temeljem neplaćenih poreza i doprinosa.

Podsjećaju, nadalje, da će u postupku revizije pretvorbe i privatizacije Državna revizija morati obavljati i radnje koje su u suprotnosti s odredbama Zakona o Državnoj reviziji i međunarodnim standardima (npr. iz nadležnosti financijske ili kriminalističke policije i sl.). Stoga dopunom članka 8. treba utvrditi obvezu tijela državne uprave i drugih osoba s javnim ovlastima da, na zahtjev Državne revizije, pribave potrebne podatke i dokumente, utvrde činjenice i dr. za potrebe provođenja postupka kontrole i revizije pretvorbe i privatizacije.

Mišljenje je zastupnika SDP-a da bi svaki sindikat, bez obzira na to je li unj udružena većina zaposlenih ili bivših

zaposlenih ili ne, trebao imati mogućnost podnošenja zahtjeva za pokretanje postupka revizije pretvorbe i privatizacije (izmjena točke 3. u članku 10.). Predloženom dopunom članka 15. pobliže bi se utvrdio sadržaj izvješća o provedenoj reviziji pretvorbe i privatizacije. Naime, po mišljenju esdepeovaca ono bi trebalo sadržavati: tijek postupka provedene revizije, utvrđene nepravilnosti, moguću štetu i odgovorne osobe. Sukladno tom stajalištu zatražili su i brisanje članka 18. kao suvišnog.

Zabraniti raspolaganje nezakonito stečenim dionicama

Budući da Državna revizija nije nadležna za pokretanje postupka po obavljenim revizijama, izmjenom članka 16. - kažu - treba predvidjeti da će nadležna tijela iz članka 13. stavak 3. ovog Zakona, utvrde li na temelju izvješća državnih revizora postojanje radnji koje imaju obilježje kaznenog djela, privrednog prijestupa ili prekršaja, u roku od 60 dana pokrenuti odgovarajući postupak u skladu s ovim Zakonom. Spomenimo i njihovu sugestiju da treba utvrditi postupak s dionicama i udjelima koje su vlasnici stekli na nezakonit način. Predlažu, stoga, da se novim člankom 16a. Konačnog prijedloga zakona predvidi da se na tako stečene dionice ili udjele stavi zabrana prometa, dok nadležna državna tijela ne okončaju postupak (do pravomoćnosti odluke). Na temelju pravomoćne odluke kojom su potvrđene nepravilnosti iz članaka 5., 6. i 6a. dionice ili udjeli bi se oduzeli i vratili u portfelj Hrvatskog fonda za privatizaciju.

Spomenimo i njihov prijedlog za dopunu stavka 3. u članku 17. koja bi omogućila ponovno provođenje revizije u slučaju da iskrсну nove činjenice i dokumenti koji upućuju na povredu zakona u postupku pretvorbe i privatizacije, a za koje se u postupku revizije nije znalo ili nije moglo znati.

Svrha je amandmana Kluba zastupnika HSLS-a da se postupak revizije pretvorbe i privatizacije učini što efikasnijim i kratkotrajnijim, kako bi se izbjegao efekt pravne nesigurnosti. Zbog toga haeselesovci sugeriraju da se taj proces pokreće isključivo na zahtjev ovlaštenika iz članka 10. Konačnog prijedloga zakona (brisati članak 6. Konačnog prijedloga zakona). Njihov je prijedlog, također, da se rok za podnošenje tog zahtjeva, predviđen u stavku 1. članka 19., skрати (sa 6 mjeseci na 60 dana).

Darko Šantić (HNS) uložio je dva amandmanska zahtjeva. Smatra da reviziju pretvorbe i privatizacije treba provesti i u slučajevima gdje je došlo do primjene neistinitih ili nepotpunih podataka o vlasništvu nekretnina. Naime, tijekom pretvorbe i privatizacije uočeno je da u velikom broju slučajeva nije poštivano vlasništvo trećih osoba, primjerice zbog manjkavih podataka u zemljišnim knjigama ili pogrešno pribavljenih podataka iz katastra zemljišta i drugih evidencija. Stoga zastupnik predlaže da se članak 5. dopuni novom točkom 12. koja bi glasila "12. da je pretvorba i privatizacija provedena na temelju neistinitih ili nepotpunih podataka o vlasništvu nekretnina koje su kao vrijednost državnog ili društvenog kapitala bile predmetom pretvorbe ili privatizacije".

Spomenimo i njegov amandmanski zahtjev (dopuna članka 10.) da se pokretanje postupka revizije pretvorbe i privatizacije omogućiti i jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Budući da stoji na stajalištu da podnositeljima zahtjeva za pokretanje postupka revizije pretvorbe i privatizacije treba osigurati pravo na "pravni lijek", **Damir Kajin (IDS)** je predložio dopunu članka 17. Konačnog prijedloga zakona novim stavkom 3. koji bi glasio:

"Na mišljenje iz stavka 2. ovog članka podnositelj zahtjeva može staviti prigovor. O prigovoru odlučuje državni revizor. Povodom podnesenog prigovora glavni državni revizor se očituje dopunskim mišljenjem ukoliko ustraje u ocjeni da je pretvorba i privatizacija provedena u skladu sa zakonom i drugim propisima, a ako utvrdi da je došlo do povrede odredaba iz članaka 1. i 7. ovog Zakona postupit će se sukladno članku 18. ovog Zakona. Imajući u vidu posljedice davanja "pozitivnog" mišljenja provedene pretvorbe ili privatizacije pojedinog subjekta, odnosno prekluziju ponovnog pokretanja postupka revizije, zastupnik smatra da predloženom odredbom treba omogućiti što kvalitetnije razmatranje svih spornih okolnosti pojedinog slučaja, uz davanje tzv. dopunskog mišljenja glavnog državnog revizora. U obrazloženju amandmana napominje da je to rješenje u skladu i sa Zakonom o državnoj reviziji koji predviđa pravo prigovora protiv izvješća Državnog ureda za reviziju.

Spomenimo i prijedlog istog podnositelja da se iza članka 18. doda novi članak 19. koji bi glasio: "U tijeku postupka revizije pretvorbe i privatizacije dionice ili poslovni udjeli pravne

osobe nad kojom se provodi postupak revizije mogu se otuđiti isključivo uz suglasnost Državnog ureda za reviziju". Prema obrazloženju zastupnika svrha ove odredbe je onemogućiti subjektima otuđenje dionica i poslovnih udjela u tijeku postupka revizije, kako u slučajevima očitih malverzacija u pretvorbi ne bi protuzakonito stekli korist na štetu stjecatelja navedenih vrijednosnih papira.

Spomenimo, na kraju, i amandman što ga je predlagatelj - Vlada RH uložila na vlastiti tekst. Riječ je o prijedlogu da se iza članka 16. doda novi članak 16a. koji glasi: "Kad su u postupku revizije pretvorbe i privatizacije utvrđene nepravilnosti iz članaka 5., 6. i 7. ovog Zakona, Državni ured za reviziju će u samom tijeku postupka, pred nadležnim tijelima pokrenuti postupke za privremenu zabranu raspolaganja na tako stečene dionice i udjele".

RASPRAVA

Tko obavlja reviziju?

Predsjedatelj je uvodno podsjetio da je predlagatelj zakona Vlada Republike Hrvatske, a zastupnik **Dario Vukić** predložio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a, da se pristupi objedinjavanju rasprave kao što je učinjeno i u prvom čitanju. Predsjedavajući je, međutim, podsjetio da se o tome ne može odlučivati zbog nedostatka kvoruma, te pozvao predstavnika predlagatelja i ministra gospodarstva, **Goranka Fižulića** da uvodno obrazloži rečeni tekst. Ministar je ukazao na najvažnije zakonske segmente, te podsjetio na određene izmjene koje su nastale između prvog i drugog čitanja. Naglasio je da se predmet ovoga zakona odnosi na reviziju pretvorbe i privatizacije bivšeg društvenog i državnog kapitala. Općim odredbama zakona, propisuje se cilj provođenja revizije, te određuju pravne osobe u kojima se provodi revizija. Određeno je da Državni ured za reviziju predstavlja neutralno i neovisno državno tijelo, ovlašteno za obavljanje potrebnih revizorskih poslova. Istovremeno, upozorio je ministar, zakon propisuje kada se obvezno provodi revizija, a propisuju se i ostale potrebne zakonske radnje. Predloženim tekstom nisu date nikakve izvršne ovlasti, već se očekuje prvenstveno donošenje odgovarajućeg izvješća. U skladu s tim, Državni ured za reviziju, poduzet će mjere propisane člankom 18. Zakona o

reviziji ili će se donijeti mišljenje koje je propisano člankom 17., stavak 2. ovog zakona. Konačnim je prijedlogom utvrđeno da se revizija ne provodi u društvima kapitala pretvorenim po knjigovodstvenoj vrijednosti koja nisu procijenjena i privatizirana i čije dionice ili udjel u stopostotnom vlasništvu, na dan stupanja na snagu ovog zakona, drži Hrvatski fond za privatizaciju. Time je napravljen izuzetak u smislu smanjenja opsega provođenja revizije. Istaknuo je da je u Konačnom prijedlogu zakona koji se odnosi na stavak 1. članak 10., dodana nova točka kojom se propisuje da vlasnici imovine koja je nacionalizirana i konfiscirana a koja je ušla u proces pretvorbe i privatizacije, mogu pokrenuti postupak revizije pretvorbe i privatizacije. Upozorio je zatim da se predviđa i kontrola izvora, te tijekom novčanih sredstava kojima se obavljalo plaćanje dionica, odnosno udjela, s ciljem ocjene zakonitosti predmetnih transakcija. Izvršena je i dopuna koja se odnosi na članak 18., stavak 1., kojom se propisuje obveza utvrđivanja poslovnih odnosa vlasnika pravnih osoba, s pravnom osobom čije su dionice odnosno udjele kupili, sa željom da se utvrde zakonitosti.

Novost je i činjenica da je uvedena odredba, kojom se propisuje rok za podnošenje zahtjeva za pokretanje postupka revizije pretvorbe i privatizacije, te način izdavanja potvrde o zaprimanju zahtjeva za ovim procesom, kao i stupanje na snagu samog zakona (članci 19. i 20).

Ohrabriti potencijalne investitore

Nakon uvodnih obrazloženja predstavnika predlagatelja, za riječ se javila predsjednica Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu, zastupnica **Dragica Zgrebec**. Izvijestila je nazočne da je Odbor podržao potrebu revizije obavljenih poslova u procesu pretvorbe i privatizacije, te donošenje rečenog Zakona. Navedene su zatim primjedbe kao i upozorenja da mogu uslijediti određene nejasnoće zbog nedostatnog analitičkog pristupa. Postavljeno je i pitanje ekipiranosti Državnog ureda za reviziju, kao i njihovih realnih mogućnosti za provođenje planiranih poslova revizije. Također je upozoreno na moguće probleme koje proces revizije može imati na potencijalne strane ulagače i vrijednost naših dionica na inozemnim burzama.

Zbog većeg broja primjedbi, dio članova Odbora predlagao je da se predloženi zakonski tekst prosljedi u treće čitanje, napomenula je zastupnica Zgrebec. Nakon provedene rasprave Odbor je ipak, većinom glasova odlučio Hrvatskom saboru predložiti donošenje predmetnog zakona, a članovi Odbora najavili su pojedinačno podnošenje amandmana.

Treba otkriti i izvore novca kojim je obavljena pretvorba.

Nakon tog izlaganja, riječ su dobili predstavnici klubova, a prvi se javio zastupnik **Damir Kajin**, govoreći u ime Kluba zastupnika IDS-a. Smatra da građani Hrvatske očekuju nekoliko odgovora, stavljajući pri tome, na prvo mjesto, izvore novca s kojim su pojedinci pokupovali pola nekadašnjeg društvenog vlasništva. Zapitao je ujedno, je li revizija uopće moguća, ako do kraja 2001. godine slijedi potpuna privatizacija cjelokupnog državnog portfelja. Upozorio je da se u međuvremenu dijelu "vlasnika" omogućilo da svoje udjele prodaju strancima, a osim toga dolazi i do usporavanja gospodarskih aktivnosti, jer nitko ne želi ulagati u nesigurne investicije. Smatra bitnim da revizija završi do 1. siječnja 2003. godine, a revizori istovremeno moraju dodatnoj kontroli podvrgnuti i korisnike državnih sredstava. To se odnosi na sve korisnike, od ministarstava, do izvanproračunskih fondova, županija, općina, gradova kao i javnih poduzeća. Izrazio je i određenu rezervu da će samo 200-tinjak zaposlenika, moći pravovremeno i sveobuhvatno obaviti rečeni posao. Ponovio je, međutim, da će taj posao ipak usporiti gospodarske aktivnosti, podsjećajući ujedno na dobra rješenja sličnog IDS-ovog koncepta, upućenog 1997. godine Hrvatskom saboru.

Naglasio je zatim da IDS ocjenjuje da se svaki slučaj mora revidirati i to onim redoslijedom kako je privatizacija i obavljena. Ukoliko se ne ugradi opisana odredba, može se procijeniti da ne postoji volja za sveobuhvatnom i pravičnom revizijom, ustvrdio je zastupnik Kajin.

Predložio je ujedno da se omogućiti uvođenje tzv. upisnika trgovačkih društava u reviziju, ocjenjujući da upisnik ima snagu javne isprave. Trebalo bi ujedno onemogućiti otuđenje dionica i poslovnih udjela, ocijenio je zastupnik, te podsjetio na kratki historijat procesa pretvorbe. Upozorio je da su prvi slučajevi pretvorbe obavljani još 1990.

godine po "Markovićevom zakonu", a na taj način pretvorba je obavljena u nekim istarskim poduzećima, poput TDR-a iz Rovinja, "Novog lista" i "Glasa Istre". Ovaj je koncept, smatra, bio najpošteniji, jer je zaposlenicima osiguravao prioritet u kupnji dionica, a dio prikupljenih sredstava bio je vraćen lokalnoj samoupravi. Upitao je ujedno tko će voditi tvrtke u kojima se ustanove zakonske nepravilnosti, stara ili nova garnitura poslovnih ljudi. Upozorio je da ovakve dvojbe treba zakonski pravovremeno razriješiti, podsjećajući na tradicionalno spori rad našega sudstva u slučaju sporova.

Govorio je zatim i o zbivanjima u monetarnim institucijama, te istaknuo da su mali dioničari tek mogli shvatiti da su beskrupulozno izigrani i prevareni. Ovaj je slučaj naveo kako bi upozorio na probleme oko revizije banaka u stranom vlasništvu, ukazujući da bi pogrešni potezi mogli dovesti čak i do izravne izolacije države. Rezimirajući sve probleme koji će vjerojatno uslijediti, zastupnik je ustvrdio da se neće vratiti izneseni kapital, kao ni upropaštena radna mjesta, ali usprkos ovim limitima, proces revizije mora se obaviti. Ovaj je postupak važan kako bi sebi, ali i svijetu rekli - od sada je sve čisto i krenimo na zajednički posao rada i poslovnog ulaganja.

Ocijenio je zatim da treba ukazati i na institucije sustava koje su omogućile provedbu ovakvog koncepta privatizacije i pretvorbe. Spominjući konkretna imena, zastupnik je apostrofirao zapažene uloge: Hrvatskog fonda za privatizaciju, Mirovinskog fonda, Fonda zdravstvenog osiguranja, te vodeće hrvatske banke. Ljudi u tim segmentima vlasti kreirali su politiku, a nastradat će u pravilu "vrhovi koji strše". Ocijenio je ujedno, da će brojne odgovorne osobe za ovaj posao, najvjerojatnije ostati nezasluženo pošteđene. Ponovio je na kraju da pretvorbu treba obaviti u što je moguće kraćem roku, kako se ne bi zaustavila strana ulaganja u hrvatsko gospodarstvo. Podržao je ujedno i prijedlog Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu o trećem čitanju.

Jasnije definirati koncept revizije

Nakon njega, u ime Kluba zastupnika HDZ-a, govorio je zastupnik **Dario Vukić**. Predložio je objedinjavanje Vladinog prijedloga i Prijedloga Kluba zastupnika HDZ-a, u jedinstveni, Konačni prijedlog zakona o reviziji.

Upozorio je da Vladin prijedlog propisuje široki krug pravnih subjekata kod kojih bi se provodila revizija pretvorbe i privatizacije. Po ovom se prijedlogu planira revizija i banaka, osiguravajućih tvrtki, komunalnih i zdravstvenih institucija, te HEP-a, INAE, HRT-a i drugih javnih poduzeća. Podsjetio je zatim da je HDZ predložio reviziju pretvorbe i privatizacije u društvenim poduzećima, koja su privatizirana sukladno odredbama Zakona o pretvorbi, Zakona o privatizaciji i Zakona o društvenom kapitalu. Ovaj posljednji pravni akt odnosi se na tzv. Markovićev zakon koji je obuhvatio oko 2700 bivših društvenih poduzeća. Za ostale pravne subjekte smatramo, istaknuo je zastupnik Vukić, da treba donijeti posebne zakone o reviziji, zbog njihove statusne i gospodarske specifičnosti.

Uvažiti dijelove i HDZ-ovog koncepta o reviziji pretvorbe i privatizacije.

Ukazao je da Vladin koncept nema jasnu definiciju, što je to revizija pretvorbe, a što revizija privatizacije. HDZ-ovim se prijedlogom, nastavio je, moglo dijagnosticirati gotovo sve nepravilnosti i zloupotrebe, od kupnje pa do legalnosti izvora sredstava kojima su plaćene dionice ili udjeli. Slabosti je otkrio i u predloženim razlozima za provođenje revizije, načinu iniciranja postupka, te opsega same revizije. S obzirom na krug osoba koje mogu inicirati reviziju, proizlazi da bi sva bivša društvena poduzeća trebala biti podložna reviziji, ali po odabiru koji će ovisiti o predlagateljima. Ova će činjenica, ocijenio je zastupnik, otvoriti mogućnost, da se putem revizije progone osobe po političkom kriteriju. Prijedlog HDZ-a, značio bi reviziju po objektivnom kriteriju i redosljedu rješavanja, što podrazumijeva ekonomičnost i efikasnost u postupanju, a osigurava i jednakost svih osoba pred zakonom, kao i pravičnost.

Upozorio je zatim da poslovni partneri i banke, sigurno neće ulaziti u nove poslove bez saznanja kakvo je činjenično stanje glede revizije pretvorbe i privatizacije. Kritički se osvrnuo i na odredbe koje su propisane člankom 17. ovog Prijedloga. Radi se o izvješću Državnog ureda za reviziju, u kojemu se razmatra da li je pretvorba i privatizacija pravnih osoba, te društvenog ili državnog kapitala provedena sukladno ili protivno odredbama

članaka 1. i 7. predloženog Zakona, što znači, sukladno ili protivno ustavnom poretku, javnom moralu. Smatra da su službe državne revizije dobile ovlasti koje su iznad tijela sudbene vlasti u Republici Hrvatskoj.

Ponovio je konstataciju da jedino sud može odlučivati je li neko ponašanje sukladno ili protivno zakonu. Unatoč ovoj ustavnoj odredbi, Vlada Republike Hrvatske člankom 17., stavak 3., predlaže da zadnju riječ "bez prava na žalbu", ima Državni ured za reviziju. Osim toga, još su neke radnje koje bi provodio Ured sporne jer po svojoj prirodi pripadaju istražnom postupku ili kriminalističkoj obradi.

Spornom je tako, ocijenio i odredbu koja je sadržana u članku 14., a kojom se definira da Državni ured za reviziju može odrediti opseg revizije po slobodnoj ocjeni. Ovakvo ponašanje omogućava voluntarizam i otvara put za zloupotrebu ovlasti te provođenje političkih naloga o progonu nepodobnih. Upozorio je zatim da je HDZ svojim prijedlogom predvidio obvezu pribavljanja poreznih prijava i to za godinu u kojoj je izvršeno plaćanje dionica. Da postoji ozbiljna namjera Vlade o izvršenju objektivne i cjelovite revizije, ova bi se odredba uključila u Konačni prijedlog zakona. Upozorio je da bi revizija mogla potrajati godinama, s obzirom na skromni opseg raspoloživih sredstava i kadrova.

Ovakav neprovediv zakon u potpunosti je suprotnosti Vladinoj politici brze privatizacije svega i svačega, a pri tome nije konzultirana ni šira stručna javnost.

S obzirom na realno moguće negativne posljedice, predlažemo da se zakonski prijedlog uputi u treće čitanje, zaključio je zastupnik Vukić.

Zakonske sankcije za propuste i promašaje

Pretvorba i privatizacija svakako spadaju u najslabija iskušenja pred

Izostale su kaznene sankcije za kršenje odredbi, a dosadašnji su propisi otvorili mogućnost za manipulacije dionicama.

kojima su se našle tranzicijske zemlje, uključujući i Hrvatsku, uvodno je napomenuo zastupnik **Mario Kovač**, govoreći u ime Kluba zastupnika HSLS-a.

Sve što je pratilo ovaj proces, naprosto implicira potrebu za donošenjem jednog ovakvog zakona, iako je i do sada bila otvorena mogućnost zakonskog sankcioniranja za učinjene propuste. Procijenio je da je donošenje zakona potrebno i zbog a priornog tretiranja poslovnih ljudi kao osoba sumnjivog morala koje su do bogatstva došle nekakvim suspektim radnjama. Smatra ujedno da se mora pomoći u razotkrivanju sličnih predrasuda, budući da će poslovni ljudi biti glavnim generatorom u izvlačenju naše zemlje iz gospodarske krize. Podsjetio je zatim da je sve započelo na početku pretvorbe, donošenjem Zakona o pretvorbi, čijim se člankom 5., određivalo tko sve može, pretvorbom steći vlasništvo nad poduzećem. Smatra da su zakonske sankcije za prekršitelje ovog procesa izostale upravo zbog toga što je zakon svojim odredbama otvorio široku mogućnost za razne manipulacije kojim su se ostvarivali veliki propusti prilikom kupnje dionica.

Istovremeno su se široke ovlasti davale tadašnjim radničkim savjetima koji nisu bili u stanju izabrati kompetentne modalitete pretvorbe. Sve je na papiru izgledalo povoljno, pošteno i korektno, ali je provedba izazvala brojne negativne reakcije u javnosti i rezultirala brojnim sumnjivim privatizacijama. Gledajući na gospodarsku uspješnost, treba biti realan i reći da Hrvatska u ovoj velikoj tranzicijskoj zadaći nije polučila uspjeh. Ukazao je zatim na problematične slučajeve privatizacije ranije solidnih i uspješnih tvrtki, u Šibeniku, te ustanovio da je propala i strategija animiranja velikog broja tzv. malih dioničara.

Zbog navedenih razloga, smatra kako treba donijeti propise o reviziji pretvorbe i privatizacije, ali važno je i to kako će izgledati konačni tekst ovoga zakona. Predložio je da se preciziraju odredbe sadržane u članku 18. čijom se formulacijom izlazi iz uobičajenih pristupa u određivanju ovlasti pojedinih tijela. Takvom bi se interpretacijom možda dovelo u pitanje i načelo o trodiobi vlasti. Ovako koncipirana revizija mogla bi predugo potrajati, a takva pretpostavka narušila bi atmosferu pravne sigurnosti koja je definitivno nepovoljna za ulagače.

Reviziju bi trebalo pojednostaviti, ne ulazeći u procjene oko moralnih načela, nego u kršenje aktualnih zakona. Trebalo bi uspostaviti i određene prioritete, te posao započeti s najvrednijim, odnosno najvećim privatiziranim kapitalom. Bitno je sankcionirati sve slučajeve nezakonitosti u pretvorbi i

privatizaciji, gdje se utvrdi protupravnost u stjecanju imovinske koristi. No isto tako je važno da se postupak provede profesionalno i bez dodatnih ideologiziranja, istaknuo je zastupnik Kovač. Klub zastupnika HSLŠ-a smatra da treba podržati donošenje ovog zakonskog prijedloga, a predlagatelju se sugerira uvažavanje svih kvalitetnih prijedloga i primjedbi, zaključio je zastupnik.

Kako su stvarani tajkuni?

Zastupnik **Dario Vukić** zatražio je repliku i pojasnio odnos i status malih dioničara na početku procesa pretvorbe. Upozorio je da je ova kategorija, koja je brojala 704 tisuće članova, dobila prilikom uplate 5% vrijednosti, odnosno 20 tisuća DEM, sva vlasnička prava. Ocijenio je ujedno, da su radnički savjeti imali mogućnost da od četiri modela, odaberu onu varijantu koja im se činila najpogodnijom. To što su mali dioničari svoje dionice prodavali nije bila namjera predlagatelja, i pogodovala je, nažalost, stvaranju tajkuna. Zastupnik Mario Kovač odgovorio je na repliku ukazujući na konkretan primjer i spominjući jednu poslovnu uplatu koja je išla posredstvom Privredne banke Zagreb. U toj poslovnoj radnji mali dioničari koristili su popust, a investitor je uplatio Fondu kompletan iznos, koristeći istovremeno njihove popuste. To se nije smjelo dogoditi, a propusti su morali biti zakonski sankcionirani.

Zastupnik Vukić odgovorio je konstatacijom da je govorio generalno, a ne o jednom ili pet slučajeva kojih je bilo, i zbog kojih se zalaže za reviziju pretvorbe i privatizacije.

Zastupnik dr. **Zlatko Kramarić** govorio je u ime klubova zastupnika LS-a/HNS-a. Smatra da se razrješenju ovog problema ne smije pristupiti mlako i neodlučno. Pretvorba i privatizacija koja se odvijala u razdoblju od 1991. do 1998. godine, bila je najvažniji ekonomsko-politički proces nakon političkog osamostaljenja Republike Hrvatske. Sukladno sličnim trendovima u tranzicijskim zemljama, i Hrvatska je pristupila tranzicijskim procesima, privatizirajući prvenstveno tadašnje društveno vlasništvo. Iako su zaposleni u Hrvatskoj u većem postotku participirali u upravljanju i odlučivanju poduzećima, u odnosu na zaposlene i građane drugih država koje su vodile isti proces, imali su manja prava, što nesumnjivo predstavlja najveći grijeh naše pretvorbe i privatizacije.

Devastirane tvrtke vraćaju se državi

Prema stanju koje je nastalo u hrvatskoj ekonomiji nakon procesa pretvorbe i privatizacije, može se utvrditi kako nije izvršena transformacija vlasništva jer se devastirana poduzeća vraćaju u državni portfelj. U isto je vrijeme smanjen broj aktivnih i tržišno djelotvornih poduzeća, a došlo je i do poremećaja odnosa između zaposlenih i nezaposlenih i korisnika mirovina. "Istovremeno dolazi i do gašenja dijelova međunarodno dokazanih tvrtki, poput Tesle, Končara, RIZ-a, Prvomajske i ostalih", naglasio je zastupnik. Ocijenio je da su građani očekivali znatno više energičnosti od nove vlasti, a predloženi zakonski tekst ocjenjuju kompromisom između bivše vlasti i novih tajkuna. Zbog ovih je razloga ocijenio da je Vlada iznevjerila predizborna obećanja, što predstavlja važno političko i moralno pitanje. Radi učinjenih i nabrojanih propusta, budući će naraštaji naslijediti nepotrebne i teške hipoteke, a kasnije će se nepravde teško ili nikako ispraviti. Uz ove nedostatke, zastupnik je naveo i određene prednosti koje je svrstao u četiri skupine.

Hrvatska javnost traži odgovornost za gospodarsko posrtanje i sve veći broj nezaposlenih.

Dobrim smatra što zahtjev za pokretanje postupka revizije mogu pokrenuti i vlasnici imovine koja je konfiscirana i nacionalizirana. Ukoliko su pak udjeli ili dionice bile otplaćene zajmovima banaka, otvara se mogućnost nadzora o urednosti otplate, te utvrđivanje izvora sredstava. Uz ovu odredbu, pozitivna je i činjenica da se utvrđuje zakonitost poslovnih radnji, te određuje rok za podnošenje zahtjeva za pokretanje postupka, te način zaprimanja zahtjeva.

Vratio se zatim ponovno na manjkavosti i nepreciznosti, konstatirajući da se ne planira utvrditi pojedinačna odgovornost svih osoba i institucija koje su bile uključene u ove poslove, a revizija se provodi samo u pravnim osobama i njihovim pravnim nasljednicima, ali ne i u institucijama koje su posredno ili neposredno sudjelovale u pretvorbi. Zamjerio je istovremeno, što se u predloženom zakonskom tekstu ne mogu naći nikakve sankcije za počinitelje, kao ni za one koji će se opirati reviziji. Ovaj bi proces trebalo

provoditi Državni ured za reviziju, koji je po ocjeni zastupnika nekompetentan za planirani posao. Podsjetio je da ovaj ured može provoditi revizorske poslove inicijativno i selektivno, a upitna su i potrebna sredstva za rad.

Upozorio je zatim da pretvorba nije riješila problem nacionalizirane i konfiscirane imovine, a strana ulaganja iznose svega 500 USA dolara po stanovniku, što je dvostruko manje nego primjerice u Češkoj. Svjestan činjenice da ovaj problem nije jednostavan, zastupnik Kramarić predložio je na kraju da se predloženi zakonski tekst uputi u treće čitanje.

Ponovno je replicirao zastupnik Vukić, precizirajući podatak da je jedna trećina vrijednosti bila u portfelju nadležnog Fonda, a sve se prodavalo isključivo putem burze i javnog prikupljanja ponuda. Smatra da su netočne i preteške ocjene da je pretvorba razorila hrvatsko gospodarstvo, ilustrirajući tu tvrdnju statističkim pokazateljima. Konstatirao je ujedno, da je hrvatsko gospodarstvo bilo opterećeno starom tehnologijom, te izgubilo brojna domaća i strana tržišta na koja je plisiralo svoje proizvode.

Zastupnik Kramarić nije, međutim, prihvatio ova obrazloženja, upućujući zastupnika Vukića da ih objasni hrvatskoj javnosti, koja je suočena s velikim brojem nezaposlenih osoba i pada bruto društvenog proizvoda zbog opisanih propusta. Upozorio je ujedno da se zalaže za ispravljanje svih nepravdi koje su se ljudima u međuvremenu dogodile.

Zastupnik Vukić u svom je ponovnom javljanju upozorio da je govorio o izlaganju i nepreciznim podacima prethodnog govornika, a ne o percepciji hrvatske javnosti.

Destabilizacija hrvatskog gospodarstva

Zatim je u ime klubova zastupnika HSP-a i HKDU-a govorio zastupnik dr. **Boris Kandare**. On je ocijenio da nije bilo odabrano sretno vrijeme za početak procesa privatizacije, jer je Hrvatska bila u ratu. HSP je na te pojave upozoravala i protivila se pokretanju procesa pretvorbe i privatizacije. Iako je model naknadno mijenjan i adaptiran, sve je to bilo nedovoljno i prekasno da se isprave učinjene pogreške. Jednako tako, nije se vodilo dovoljno računa ni o otklanjanju posljedica komunističkog režima po nekadašnje vlasnike poduzeća. Radi ratnih okolnosti, ali i zbog nespособnosti poslovodstava i radi neshva-

tljivih poslovnih poteza, znatan broj poduzeća počeo je propadati. Sve je to vodilo prema tragičnim posljedicama, isisavanju kapitala, otpuštanjima i stečajevima tvrtki.

Činjenica je da posve isti model privatizacije daje potpuno druge učinke ukoliko je na djelu pravna država i svi potrebni zakonski akti. Ocijenio je da je pristup privatizaciji posredstvom vaučera, mnogo pošteniji od modela koji je upotrijebljen u Republici Hrvatskoj. HSP stoji kod ocjene, naglasio je zastupnik Kandare, da je destabilizacija hrvatskog gospodarstva jednaka destabilizaciji hrvatske države. Mora, dakle, postojati jasan kriterij ocjenjivanja zakonitosti pojedine pretvorbe i privatizacije, a moraju postojati i jasne sankcije za kršenje zakona i ugovora.

U predloženom zakonskom tekstu ne postoje mehanizmi koji bi to jamčili, upozorio je govornik, te podsjetio zatim na kronologiju izrade zakonskih akata koji su se bavili revizijom pretvorbe i privatizacije. U prvom je čitanju na raspravi bio Prijedlog zakona kojega je izradila Vlada, zajedno s Prijedlogom zakona kojega je ponudio zastupnik Dario Vukić. U međuvremenu je u proceduru ušao i Prijedlog zakona o reviziji privatizacije i pretvorbe kojega su izradili zastupnici Damir Kajin i dr. Zlatko Kramarić, no on je iz nepoznatih razloga bio povučen. Sve to treba napomenuti zbog činjenice da su zastupnički prijedlozi bili bolji od Vladinog prijedloga, pa ostaje nejasno zbog čega je Vlada odustala od ugradnje korisnih zakonskih prijedloga i sugestija.

Grupirao je zatim primjedbe, te naveo da nema jasnog opisa postupka pretvorbe i privatizacije, a ne razlikuju se ni zasebni mehanizmi revizije pretvorbe i privatizacije. Nejasan je i postupak nakon što se utvrdi nezakonitost, kao i činjenica, tko zapravo preuzima proces gonjenja, odnosno tko preuzima nezakonito stečene dionice. Smatra da će ovi propusti dovesti do pravne praznine i nesigurnosti, što može predstavljati i udar na poslovno korektnu ulagače. Nedostatkom je ocijenio i činjenicu, da svatko može pokrenuti postupak revizije i to u svakom poduzeću. Ukoliko se već provodi revizija kod svih subjekata, onda bi se trebalo započeti od samoga Fonda za privatizaciju i od arhive Agencije za restrukturiranje i razvoj, koja je prvotno vodila pretvorbu. Posebna bi se pozornost trebala posvetiti onim tvrtkama koje su nakon privatizacije upropaštene i vraćene u

državni portfelj. Svaka revizija treba početi od ugovora o privatizaciji, a te jasne odredbe nisu unijete u predloženi zakonski tekst.

Ocijenio je pri kraju izlaganja, da služba državne revizije nije ekipirana za planirani posao, a sredstva iz Proračuna smanjena su za ovu godinu u iznosu od 10 %. Zbog svih nabrojanih nedostataka, zastupnik Kandare ocijenio je da ovaj zakon ne bi trebalo prihvatiti.

Ciljevi revizije nisu jasno postavljeni

Zastupnica dr. **Ljubica Lalić** govorila je u ime Kluba zastupnika HSS-a, te uvodno istaknula da reviziju pretvorbe i privatizacije treba obaviti ne samo zbog predizbornih obećanja već i zbog pravednog sankcioniranja onih koji su opustošili gospodarstvo, ostavljajući za sobom ogromne dugove i nezaposlenost, a devastirana poduzeća naposljetku su vraćali državi.

Prema statističkim podacima, nakon provedenih privatizacija, drastično je uvećan broj nezaposlenih i umirovljenika. Ove se nepravde u pravilu neće moći ispraviti, jer je novi vlasnik rasprodavao i poslovne prostore i opremu. Smatra da je predlagatelj ciljeve revizije postavio preopćenito i pretjerano deklarativno. Revizija pretvorbe i privatizacije prema predloženom konceptu, odnosila bi se na ispitivanje dokumenata isprava i izvješća o novčanim i imovinskim transakcijama. Upozorila je i na postojanje dviju definicija o planiranim revizorskim poslovima, ocjenjujući da će Državni ured za reviziju provoditi i primjenjivati definiciju iz Zakona o državnoj reviziji.

Konstatirala je zatim, da postoji opravdana bojazan da će se takvom metodologijom utvrditi zakoniti postupak i onih privatizacija, koje su obavljene na temelju ugovora o prijenosu dionica. U takvim je slučajevima stjecatelj potpisivao obvezu da će dionice otplatiti u roku od 15 do 20 godina. Slične situacije događale su se i u slučajevima kada je Fond otkrivao da stjecatelj nije otplaćivao dionice te je dolazilo do raskida ugovora o prijenosu vrijednosnica. Zapitala je, čemu onda revizija ukoliko je pretvorba i privatizacija obavljena u skladu s postojećim zakonima. Ocijenila je ujedno da bi epilog mogao biti - " privatizacija i pretvorba provedena je sukladno zakonu, a uništeno društvo kapitala vraća se u vlasništvo države, dok radnici i dalje

ostaju nezaposleni". U takvom scenariju, moguće je da obogaćeni vlasnik svoj kapital prenese u inozemstvo kako bi otvorio nove tvrtke.

Za razotkrivanje i kažnjavanje počinjenih kriminalnih radnji nije potrebno čekati Zakon o reviziji. Policija i pravosudni organi mogli su savjesnim radom i kroz proteklu godinu nedvojbeno dokazati prisutnost kaznenih djela, a počinitelji su mogli, "jednom nogom već biti u zatvoru". Objasnila je zatim kronologiju pravnih radnji koje se mogu očekivati od nadležnog ureda za reviziju, te upozorila na potrebu boljeg kadrovskog ekipiranja. Smatra da privremeni vlasnici nisu ostavljali previše tragova u svojim poslovima pa se mogu očekivati opravdanja o uništenim ili izgubljenim poslovnim knjigama zbog raznih razloga. HSS neće sudjelovati u aboliranju pojava i osoba koje su nečasno, nemoralno i kriminalno, sudjelovale u procesu privatizacije i pretvorbe. Zbog velikog broja propusta, zastupnica je predložila da se predloženi zakonski tekst prosljedi u treće čitanje.

Privatizacija nakon "političkog blagoslova"

Govoreći u ime Kluba zastupnika SDP-a, zastupnica **Dragica Zgrebec** podsjetila je na kronologiju početka procesa privatizacije koja je započela još ratne 1991. godine. Zatim je upozorila da se tijekom pretvorbe društvenih poduzeća odvijao na temeljima kontrolirane i decentralizirane prodaje društvenog kapitala. Proces privatizacije odvijao se i podržavljenjem, na izravan i neizravan način, i to temeljem zakona koji su uređivali pretvorbu društvenog kapitala na područjima društvenih djelatnosti, usluga i financijskih djelatnosti. Zakonodavac je polazio od stajališta da nema nikakvih ograničenja u postupanju i raspolaganju društvenim kapitalom u pretvorbi i privatizaciji društvenog vlasništva. Posljedice su bile takve da je najveći i najvredniji dio bivšeg društvenog kapitala podržavljen. Time je izgubljena komparativna prednost koja je proizlazila iz relativno razvijenijih tržišnih prilika u odnosu na druge tranzicijske zemlje.

Proces pretvorbe i privatizacije započeo je i odvijao se u ratno vrijeme i u vrijeme niskih plaća. To je uvjetovalo i pojavu znatno manjeg broja dioničara, jer najveći broj građana nije mogao iskoristiti zakonsku mogućnost kupnje dionica i udjela po povlaštenoj cijeni. Već kod donošenja Zakona o pretvorbi i

privatizaciji, SDP je kao najjača oporbena stranka ukazivao na nedopustivost pretvorbe u ratnim uvjetima. Upozoravali smo da će to pogodovati zelenaškim poslovima, ratnim profiterima i špekulacijama, a posljedice su bile transparentne i na gospodarskom, radno - socijalnom i moralnom planu.

Krivci za nemoralnu i kriminalnu pretvorbu ne bi trebali očekivati aboliciju za brojne propuste i kaznena djela koja su učinjena tijekom ovog procesa.

Stimuliranje politički odabranih osoba za kupnju, otvarao je prostor da sudionici pretvorbe kupuju dionice po najnižoj cijeni ili da plaćanje preuzetih obveza prebace na radnike, uzimanjem kredita na postojeće tvrtke, odnosno na teret građana kroz sanacije posredstvom proračuna. Vlada je stavljanjem moratorija na neke dugove i sama davala putokaz takvim poslovima, a pri tome su mali dioničari morali plaćati znatno veću cijenu, te na kraju, odustati od kupovine. Posljedice pretvorbe i privatizacije na ukupno gospodarstvo i na zaposlene ocijenjene su od najvećeg broja građana kao kriminalan, nemoralan i neprihvatljiv čin.

Podsjetila je zatim i na posljedice, odnosno na činjenice da je pretvorba i privatizacija dovela do značajne preraspodjele nacionalnog bogatstva i razvlašćivanja onih koji su to bogatstvo generacijama stvarali. Pretvorbom i privatizacijom nije riješen ni problem oduzete imovine, jer te procese nije pratio i proces denacionalizacije. Bivša vlast nije prihvaćala raspravu o potrebi revizije, pozivajući se na mogućnost nadzora, odnosno kontrolu koju je provodio Hrvatski fond za privatizaciju, odnosno Ministarstvo privatizacije, i to sve dok Ustavni sud nije poništio članak 17., Zakona koji je regulirao ovo područje. Podsjetila je zatim i na negodovanje građana što se ovaj zakonski prijedlog nije razmatrao odmah nakon dolaska nove vlasti.

SDP podržava donošenje ovog zakona, ali predlaže i određene nadopune kako bi se ovaj proces sveobuhvatno i adekvatno proveo. Upozorila je da se postupak revizije mora provesti i u slučajevima kada nije plaćen porez u proračun, doprinosi za mirovinsko i zdravstveno osiguranje, lokalni porezi, nezakoniti bankarski potezi, kao i u

slučajevima kada dolazi do neredovite isplate plaća zaposlenicima. Revizija se obvezno mora provesti i u slučajevima zamjena dionica ili davanje dionica na upravljanje. Kontrola i nadzor potreban je i kod svih trgovačkih društava, kako bi se provjerila zakonitost poslovanja oko kupnje dionica ili udjela.

Govorila je zatim o sadržajima koje mora imati svako izvješće, uključujući potrebu da se njime: utvrde nepravilnosti, moguće štete, kao i odgovorne osobe. Predložila je ujedno i utvrđivanje vremenskog roka za pokretanje postupka, kao i propisivanje postupanja s dionicama kada je utvrđena nepravilnost. Podržala je na kraju donošenje zakona, te izrazila očekivanje da će predlagatelj uvažiti iznijete primjedbe koje pridonose jasnoći rečenog zakona.

Zanemaruju se posljedice rata i okupacije dijela Hrvatske

Zastupnik **Dario Vukić** javio se zbog replike na izlaganje ranije govornice, dr. Ljubice Lalić, a osvrnuo se i na konstatacije o rapidnom rastu nezaposlenosti kao dodatnom negativnom efektu provedene privatizacije. Ponovio je konstataciju da je 1990. godine postojala "velika skrivena nezaposlenost" i tehnološki viškovi, o čemu su se očitovali i tadašnji dužnosnici. Smatra ujedno da se zaboravlja na činjenicu da je Hrvatska bila u ratu, a okupirana je bila i jedna trećina zemlje.

Zastupnica Lalić odgovorila je na repliku, ukazujući da se statističke vrijednosti o broju nezaposlenih i porastu umirovljenika moraju korektno interpretirati. Ocijenila je da porast broja ove dvije skupine nedvojbeno prati proces pretvorbe, što se može dokazati uvidom u statističke podatke tijekom procesa privatizacije. Zastupnik Vukić ocijenio je zatim da se poslužio mjerodavnim i vjerodostojnim podacima, a zatim uputio repliku i na izlaganje zastupnice Zgrebec.

Smatra da nisu utemeljene primjedbe zbog odabranog modela u Zakonu o pretvorbi i Zakonu o privatizaciji. Podsjetio je zatim i na stanje gospodarstva u Republici Hrvatskoj 1990. godine, ukazujući na velike napore da se u to vrijeme spriječi stečaj velikih poduzeća koja su zapošljavala značajan broj radnika. Restrukturiranje je bilo usporeno zbog nedostatka novca, a situaciju su dodatno pogoršale i ratne štete koje su iznosile 260 milijardi kuna.

Zastupnica Zgrebec odgovorila je na repliku, ponavljajući da se SDP nije

suglasio s modelom koji je 1991. godine bio predložen i prihvaćen. Ponovila je konstataciju da se nije trebalo kretati s tim procesima u trenutku kada su izbili žestoki ratni sukobi i kada je veliki broj ljudi bio životno ugrožen.

Ponovno se zbog netočnog navoda javio zastupnik Vukić ukazujući da je veliki dio novca u to vrijeme završio kod gubitaka poput brodogradnje, koja je trebala obaviti proces restrukturiranja i istovremenog zbrinjavanja velikog broja nezaposlenih. I zastupnik **Drago Krpina (HDZ)**, javio se zbog replike, pretpostavljajući ujedno da je zastupnica Dragica Zgrebec, autorica službenog obrazloženja koje je priloženo uz zakon. Smatra ujedno da je u raspravi iznijela određene proturječne konstatacije, jer je ustvrdila da je bilo pogrešno podržavanje imovine, kao i da nije trebalo provoditi pretvorbu tijekom rata. Zastupnik je upozorio da je društvena imovina trebala dobiti vlasnika u skladu s temeljnim odredbama tržišnog gospodarstva, ocjenjujući da je SDP zapravo predlagao da se sve dionice jednostavno podijele radnicima.

Bilo je i boljih metoda za privatizaciju

Zastupnica Zgrebec odgovorila je na repliku i precizirala tezu, da se alternativni pristup sastojao upravo u tome što je SDP predlagao da se čitava procijenjena imovina podijeli kroz vaučere, svim punoljetnim građanima Republike Hrvatske. Taj se koncept koristio i u nekim drugim državama koje su na daleko bolji način, provele privatizaciju društvenog ili državnog vlasništva, pojasnila je zastupnica.

Ovo objašnjenje nije, međutim, u potpunosti zadovoljilo zastupnika Krpinu koji se javio ispravkom netočnog navoda. Smatra da je zastupnica samo ponovila već iznijeta proturječja o konceptima i modelima provedenih procesa. Zastupnica Zgrebec ponovila je zatim, da je netočna konstatacija da su bili protiv samog koncepta pretvorbe i privatizacije. Naprotiv, bili su protiv modela koji je ozakonjen Zakonom o pretvorbi i privatizaciji i koji je rezultirao poznatim posljedicama. Nastavilo se ispravkama, a zastupnik Krpina ocijenio je da su iznijete konstatacije o protivljenju procesima pretvorbe i privatizacije, zbog tadašnjih ratnih okolnosti.

Nakon toga riječ je dobila zastupnica **Vesna Škare - Ožbolt**, koja je prenijela razmišljanja i stavove Kluba zastupnika

DC-a. Odmah na početku konstatala je da se DC zalaže za izvršenje revizije pretvorbe i privatizacije i u tom je smislu podržala donošenje ovog zakona. Međutim, upozorila je da se neće uspjeti postići željeni ciljevi jer je zakonski prijedlog manjkav i neprecizan. Smatra ujedno, da je procedura donošenja otvorena zapravo zbog predstojećih lokalnih izbora, kako bi se stekao dojam o izvršavanju ranijih predizbornih obećanja. Konstatala je da se nekoliko mjeseci odugovlačilo u ovom poslu, iako su svi svjesni mogućih negativnih implikacija. Ponovila je već ranije opisane negativnosti, koje predloženi zakonski tekst, može ostaviti na gospodarstvo i potencijalne strane investitore.

Zbog lokalnih izbora ažurno se traže krivci za počinjene propuste tijekom pretvorbe i privatizacije.

Primjedbe Kluba zastupnika DC-a, nastavila je zastupnica, odnose se na preveliku širinu obuhvata pravnih osoba, čija će se pretvorba i privatizacija revidirati, a bez utvrđivanja pravih kriterija za planirane poslove. Smatra da je trebao suziti broj kako bi se djelotvorno mogao provesti ovaj zakon i zaštititi ustavom navedene vrednote i ukupni pravni poredak. Navela je zatim potencijalne slabosti, ukoliko bi se prišlo reviziji svih subjekata koji su sudjelovali u navedenim privatizacijskim poslovima i objasnila složenost odnosa između malih i velikih dioničara u dva kruga kuponske privatizacije. Neprihvatljivo je inkriminirati prijenos ili zamjenu dionica, u situaciji kada je ta mogućnost korištena, a i sada se koristi po postojećem Zakonu o privatizaciji. U tržišnom gospodarstvu ne mogu postojati obveze tvrtki po razvojnim programima, vezano uz broj zaposlenih, a niti uz obavljanje djelatnosti. Prilikom kupnje dionica u ugovoru s Hrvatskim fondom za privatizaciju, utvrđene su obveze vezane uz zaposlene i nepoštivanje tih odredbi zakonski je sankcionirano. Upozorila je da treba izbjeći moguću voluntarizam u primjeni zakona, te ocijenila da prema predloženom zakonskom tekstu revizori na temelju indicija, a ne dokazanih činjenica, mogu javno imenovati osobe za povredu ustavnih vrednota, ukupnog pravnog poretka i javnog morala. Dakle, radi se o najtežim kvalifikacijama koje se iznose bez omogućavanja obrane, kao temeljnog ustavnog prava svakog građanina.

Voditi računa o očekivanjima stranih ulagača

Podsjetila je na zakonske odredbe da je svatko nevin dok mu se ne dokaže krivnja, te dodala bojazan da bi proces revizije mogao potrajati i više godina. Za to će vrijeme biti blokiran ne samo nastavak privatizacije, već i mogućnost ulaganja u potrebnu modernizaciju privrede, te u očuvanje radnih mjesta. Smatra da strani investitori neće olako prihvatiti mogućnost da se naknadno moraju podvrgnuti revizijskim radnjama, pa bi planirane poslove trebalo obaviti u razumnom vremenskom roku. Upozorila je i na alarmantne prognoze Europske banke za obnovu i razvoj, o smanjenju izravnih ulaganja u Hrvatsku u 2001. godini. Predstojeći lokalni izbori, kao i želja da se stvori dojam odgovornosti, ne bi nas trebali dodatno unazaditi i spriječiti gospodarski rast koji predstavlja jedini izlaz iz alarmantnog stanja hrvatskog gospodarstva, upozorila je zastupnica Vesna Škare - Ožbolt.

Zaključila je konstatacijom da će Klub zastupnika DC-a podnijeti amandmane na Konačni prijedlog zakona, te procijenila da bi ipak bilo najbolje da se provede treće čitanje kako bi se uklonili svi nedostaci uočeni tijekom rasprave.

Nakon tog upozorenja prešlo se na pojedinačnu raspravu, a riječ je dobio zastupnik **Branislav Tušek (SDP)**, koji je uvodno rekapitulirao već iznijete, temeljne prigovore oko potrebe revizije pretvorbe i privatizacije. Dok jedni govore da je posrijedi "lov na vještice", drugi kritičari predbacuju da je predloženi zakonski tekst došao prekasno, odnosno da se postojeće stanje neće moći poboljšati. Ocijenio je da predloženi zakonski tekst ipak mora ispraviti učinjene nepravde, jer su na to ukazali i brojni građani posredstvom objektivnih anketa kojima su sondirana njihova politička očekivanja.

Revizija nije politički revanšizam

Očito je da su za takvu ocjenu imali podosta argumenata, a provedena privatizacija ostavila je duboke tragove, te pridonijela raslojavanju i siromaštvu brojnih osoba u hrvatskom društvu. Revizija obavljenih poslova u pretvorbi ne predstavlja revanšizam, što često puta podmeću bivši dužnosnici u vlasti, već stručni i odgovorni postupak kojim se utvrđuje zakonitost i odgovornost obavljenih poslova.

Može se konstatirati da je provedena pretvorba i privatizacija potkopala i srušila temeljne vrijednosti jednoga društva o čemu svjedoče i nalazi Državne revizije koja je obavljena u posljednje vrijeme. Ne znaju se, primjerice, podaci gdje su dospjeli milijuni kuna koji su dobiveni prodajom, a čak polovica od 150 ugovora o prodaji nekretnina u 1999. godini nije naplaćena. Istovremeno su nadležna državna tijela tijekom iste godine "elegantly odvojila 2 milijuna DEM za plaćanje raznih odvjetničkih usluga u nastalim sporovima". Ukazao je da odgovorne osobe u Državnoj reviziji potvrđuju kako raspoložu svim relevantnim dokumentima iz kojih će se moći rekonstruirati sve informacije o poduzećima koja su išla u pretvorbu. Upozorio je zatim, da je visoka stopa nezaposlenosti rezultirala upravo zbog namjernog zatvaranja brojnih poduzeća koja su izabrana za pretvorbu. Ovu je situaciju ilustrirao primjerima iz Slavonije i Baranje. Upozorio je da je broj nezaposlenih u rečenoj regiji narastao sa 66.000 u 1995. godini na čak 121.000 u 1999. godini. Ukazao je zatim na brojčane podatke o nezaposlenim osobama u Vinkovcima, Županji, Osijeku, Slavonском Brodu i Požezi. Istaknuo je činjenicu da su, primjerice radnici "Ivas - TPS" u Požezi, dolazeći jednoga jutra na posao, zatekli zatvorena vrata s natpisom - "prodano". Upozorio je zatim, da je desetljećima stvarana i razvijana prehrambena industrija u Županji bila praktički upropaštena za jedan dan. Ovakav način pretvorbe unazadio je čitave krajeve pa se ljudi nastoje iseliti iz gospodarski devastiranih prostora. Ukazao je zatim na podatak, da lokalni mediji u Vinkovcima, svakodnevno prenose ponude o prodaji stambenog prostora, što potkrepljuje iznijete kritike i upozorenja. Usprkos određenom kašnjenju, zastupnik smatra da treba podržati donošenje ovog zakonskog prijedloga. Ocijenio je ujedno da amandmani Kluba zastupnika SDP-a ispravljaju i uklanjaju nejasnoće i nepreciznosti u rečenom zakonskom tekstu.

Pretvorbenim su propustima uništene čitave gospodarske grane u dijelovima Slavonije.

Zastupnik **Dario Vukić (HDZ)** javio se zbog replike i zamjerio što nisu dostavljeni podaci o plaćenim odvjetničkim uslugama i poslovima i za 2000. godinu jer je ocijenio da i sadašnja

uprava Hrvatskog fonda za privatizaciju mora plaćati odvjetničke usluge. Upozorio je ujedno da se kontrola učinjenih poslova obavljala i ranije, o čemu svjedoči i podatak da je Fond podignuo 394 tužbe na Upravnom sudu i 514 tužbi u općinskim i trgovačkim sudovima. Ovi podaci svjedoče da se permanentno pokušavalo reagirati na propuste i zakonske nepravilnosti u procesu privatizacije, zaključio je zastupnik Vukić.

Odgovarajući na repliku, zastupnik Tušek napomenuo je da je istraživanje o procesu privatizacije i pretvorbe provela stručna agencija na temelju iskaza 1000 građana, a izvješće Državne revizije ukazalo je na niz nezakonitosti od strane odgovornih ljudi.

Zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** ocijenio je da se Hrvatska uopće ne razlikuje od drugih tranzicijskih zemalja koje su također provele privatizaciju. Upozorio je zatim, da se popularnost neke pojave može mjeriti anketama, ali to pravilo ne vrijedi i kod utvrđivanja mogućih nezakonitosti. Zamjerio je kritičarima što do sada nisu dokazali niti jedan slučaj gospodarskog kriminala vezanog za pretvorbu. Zastupnik Tušek odgovarajući na repliku, citirao je pitanje koje je postavljeno građanima kada su davali vlastiti sud o pretvorbi. Agencijsko pitanje bilo je jasno: "Koje su nepoštene radnje bile u Hrvatskoj od 1990. do 2000. godine?". U ponovnom javljanju zastupnik Krpina ponovio je da je riječ o pogrešnoj metodologiji i pristupu, je se moguće bezakonje ocjenjivalo anketnim pristupom.

Zastupnik **Milan Kovač (HDZ)** zamjerio je zastupniku Tušku da svojom retorikom stvara lošu percepciju o gospodarskoj stabilnosti Hrvatske. Smatra da nije korektno prezentirao podatke, jer je poznato da se većina nekretnina isplaćuje Fondu za privatizaciju kreditnim ratama, a ne gotovinom. Kada se ovi podaci pogrešno prezentiraju, stvara se loša slika o procesu privatizacije i pretvorbe. Umjesto da se pohvali naplata čak 50% potraživanja, cijeli se proces neopravdano obezvrđuje i kriminalizira.

Ponovno se za riječ javio zastupnik Branislav Tušek, navodeći da je korektno citirao nalaze Državne revizije. U svom je govoru ukazao na određene nepravilnosti rada Fonda, dodajući da su njegovi čelnici putovali po Europi bez putnih naloga. Zastupnik Kovač podsjetio je da je Državna revizija 1998. godine konstatirala da je u Fondu za privatizaciju ustanovila samo pogrešku i to kod jednog vozača zbog preko-

vremenih sati. Putovanja po Europi u to vrijeme nije bilo, za razliku od sadašnjih članova Vlade koji stalno nekuda putuju.

Zastupnik Tušek sada je citirao nalaz Državne revizije koja je 1998. godine u Ministarstvu privatizacije ustanovila da je "nestalo" 4 milijuna kuna, koji su navodno planirani za promidžbu. Nedostaju i određeni dokumenti o prodaji, nisu predani putni nalozi za inozemstvo, a istovremeno je od prodaje trgovačkih društava, planirani iznos od 12 milijuna DEM, naplaćen u visini od svega 20.000 DEM, što predstavlja 0,2% planirane svote.

Zastupnik Kovač istaknuo je da ovi nalazi nisu točno interpretirani, a zatim se ponovno javio predstavnik predlagatelja, ministar gospodarstva **Goranko Fižulić**.

On je ocijenio da je predloženi zakonski tekst bio dostavljen Saboru i ranije, ali zbog pretrpanosti dnevnog reda tek je sada otvorena rasprava.

Zašto se do sada nije reagiralo?

Zašto nije pokrenuta kaznena odgovornost krivaca prema zakonskim propisima koji su i do sada postojali?

Zastupnik Drago Krpina ocijenio je da i sada postoji dobra zakonska infrastruktura za utvrđivanje moguće odgovornosti u procesu pretvorbe i privatizacije. Smatra da je zbog te činjenice predloženi zakonski tekst suviše i služi za zabavu u Hrvatskom saboru. Postavio je pitanje zbog čega se do sada nije reagiralo na moguća kršenja zakona, jer bi se time sa HDZ-a skinula suvišna hipoteka o tobožnjoj odgovornosti za propuste u procesu privatizacije. Budući da ova stranka u minulih godinu i pol dana nije mogla utjecati na policiju i sudstvo, treba zapitati zašto nema ni jedne presude glede gospodarskog kriminala koji je navodno učinjen tijekom privatizacije.

Ukazao je zatim na pojedine slabosti predloženog zakonskog teksta, stavljajući na prvo mjesto vrlo fluidan i neuhvatljiv termin "javnog morala", pri obavljanju pretvorbe. Javni moral postoji kao pojam u hrvatskom Ustavu, ali to je pravni pojam koji je nažalost vrlo fakultativan i neodređen. Pitanje je koji će to arbitar u provedbi ovoga zakona utvrđivati što je to u suprotnosti s javnim moralom, upozorio je zastupnik.

Predlagatelj luta oko koncepcije i metodologije, a nisu odvojena ni potrebna sredstva za provedbu Zakona.

Smatra ujedno da će se za reviziju pretvorbe morati angažirati kvalitetni stručnjaci, iako ovi troškovi nisu planirani sredstvima Proračuna. Zbog svih navedenih slabosti smatra da je trebalo prihvatiti prijedlog HDZ-a o provedbi postupka revizije. Ovaj bi se proces trebao obaviti u roku od šest mjeseci do godine dana, utvrditi moguća krivnja odgovornih osoba, a nakon toga zauvijek skinuti s dnevnog reda, jer ne pridonosi gospodarskoj afirmaciji Hrvatske u poslovnim krugovima. Ukazao je zatim na određena razmimoilaženja Predsjednika Republike i bankarskih krugova oko devaluacije domaće valute, te utvrdio da ovakve rasprave zbunjuju i odvrćaju moguće ulagače. Na kraju je poželio predlagateljima da što brže donesu i provedu predloženi zakonski tekst, ukazujući da će posljedice za hrvatsko gospodarstvo trebati preuzeti autori, odnosno oni koji su ga izglasali.

Zastupnik **Željko Malević (SDP)** ocijenio je da je važno donijeti ovaj zakonski prijedlog jer se njime moralno i politički ocjenjuje vjerodostojnost vlasti pred narodom. Smatra ujedno da će se njegovim donošenjem razjasniti brojne kontroverzne situacije, koje su proteklih godina stvarale pravnu nesigurnost. Konstatirao je da postoje potpuno opravdani razlozi za zajednički rad svih legalnih sustava i institucija kako bi se utvrdila objektivna istina, i kaznili mogući krivci za propuste u procesu pretvorbe. Smatra ujedno, ovi poslovi predstavljaju i moralni dug prema svim braniteljima Domovinskog rata koji nisu stjecali imovinu jer su bili angažirani obranom zemlje. Brojni razvojačeni branitelji predstavljaju društveni i socijalni problem, jer su nakon povratka s bojišnice zatekli zaključana vrata svojih firmi koje je netko otkupio ili dobio. O tome svjedoče brojni primjeri, istaknuo je zastupnik, ukazujući na problematične okolnosti privatizacije Osječke pivovare, Svilane, Slavonije MK, Đakovačkog PIK-a, Trgoprometa i drugih firmi u istočnom dijelu Slavonije.

Smatra da hrvatsko pravosuđe radi svoj posao legalno i sukladno proceduri, a uskoro očekuje i pravovaljane sudske presude.

Ponovno su na red došle replike, a prvi je riječ dobio zastupnik Dario Vukić. On je ponovio da je HDZ-u najviše stalo do rasvjetljavanja ovih događanja, o čemu svjedoči i njihov Prijedlog zakona o reviziji procesa privatizacije i pretvorbe. Ponovno je konstatirao da su u njihovom zakonskom prijedlogu precizno opisani i definirani svi sporni termini i problemi, kao i metodologija izlaska iz nastale situacije. Zamjerio je što nisu prihvaćeni prijedlozi da se provjeri porijeklo novca, tzv. torbara, koji su za gotovinu obilazili male dioničare i pod problematičnim uvjetima otkupljivali dionice. Predloženi zakon, teško je provediv jer bi trebalo angažirati veliki broj financijskih i ekonomskih stručnjaka koji bi pak godinama, utvrđivali propuste kod pojedinih etapa privatizacije. Ponovio je bojazan da bi se zbog tih radnji moglo dodatno naškoditi hrvatskom gospodarstvu i zakočiti moguća strana ulaganja.

Odgovarajući na repliku, zastupnik Malević je izrazio zadovoljstvo što i pojedini zastupnici HDZ-a daju potporu naporima da se krivci izvedu pred lice pravde. Smatra da se preraspodjelom ljudi iz Financijske policije može osigurati stručni kadar koji će provesti potrebne poslove oko utvrđivanja istine i mogućih zloporaba u procesu privatizacije i pretvorbe.

Zastupnica dr. **Ljerka Mintas - Hodak (HDZ)** smatra da nema razloga za prebacivanje političke odgovornosti samo na zastupnike HDZ-a. Smatra da je logično da zastupnici iz koalicije šest stranaka preuzmu tu odgovornost, jer su to obećali biračima u svom izbornom programu. Smatra ujedno da treba obustaviti lažne optužbe o kolektivnoj krivnji i odgovornosti članova HDZ-a koji su uostalom i predložili svoj zakonski prijedlog o rečenoj temi.

Zastupnik Malević konstatirao je zatim da mu je žao ako se ljudi u HDZ-u osjećaju kolektivno prozvanima. Ponovno je utvrdio da nikada nije iznio takvu ocjenu, izražavajući ujedno zadovoljstvo što članovi te stranke žele da se ovaj problem do kraja razjasni pred nadležnim tijelima i okom javnosti. Zastupnik Vukić je dodao da bi trebalo objaviti i navodni popis o članovima 200 najbogatijih hrvatskih obitelji koji su u problematičnim okolnostima došli do svog bogatstva. I zastupnik Krpina podsjetio je da je u Izbornom pojmovniku HDZ-a, unesena odredba da se u svakom slučaju gdje se utvrdi osnovana sumnja da su počinjena kaznena djela, angažira Državno odvjetništvo i nadležna tijela. Ponovno je iznio tezu da

je postojala pravna podloga za kažnjavanje odgovornih, a da se sadašnjim pristupom i konceptom stvaraju zapravo "revolucionarni sudovi".

Tko je kriv za gospodarski kriminal?

Zastupnik Malević zamjerio je zastupniku Krpini što nije ranije nastojao osujetiti i kazniti moguće krivce u gospodarskom kriminalu. Odgovorio mu je prozvani zastupnik i upozorio ga na iznijetu tvrdnju, "kako će prekršitelji biti osuđeni", što svakako nije posao političara. I zastupnik Kovač usprotivio se tezi da ranije nije bilo osuda oko gospodarskog kriminala, podsjećajući da je u Hrvatskom fondu za privatizaciju do 25. listopada 1999. godine podneseno 714 zahtjeva za kontrolu pretvorbe. Naveo je i statističke podatke o procesuiranim i odbačenim krivičnim prijavama iz tog perioda.

Zastupnik Željko Malević ponovno se javio, ispravljajući krivi navod zastupnika Drage Krpine. Ponovio je tvrdnju kako vjeruje da će hrvatsko sudstvo uskoro donijeti pravomoćne presude koje će potkrijepiti njegove teze o problematičnim metodama koje su se koristile tijekom procesa privatizacije i pretvorbe u Republici Hrvatskoj. Sa željom da ispravi netočne ocjene koje su se čule tijekom rasprave, javio se i zastupnik dr. **Zdenko Franić (SDP)**. On je ponovio već iznijete konstatacije o potrebi nezavisnog pristupa izvršne, sudbene i zakonodavne vlasti. Predsjedavajući je zatim okončao novu seriju replika u kojima su govornici uglavnom ponavljali i cizelirali već iznijete ocjene, te riječ dao zastupnici dr. **Ljerki Mintas - Hodak (HDZ)**.

Nezaposlenost, opustošeno gospodarstvo i odljev kapitala - posljedice pogrešnog koncepta privatizacije.

Ona je rezimirala dosadašnji tijek rasprave ocjenjujući da su svi bili suglasni o potrebi da se provede cjelovita i kvalitetna revizija. Podsjetila je ujedno da ovakav proces nije proveden ni u jednoj zemlji iako je to za mnoge građane vrlo neugodan postupak i proces. Smatra da bi konačno trebalo utvrditi tko su ti koji su na kriminalni način proveli pretvorbu. Time bi se osujetile politikantske floskule o sveopćoj pljački i nametanju

jedne kolektivne odgovornosti svima koji su proteklih 10 godina vodili državu. Kontrolu provedene pretvorbe i privatizacije treba provesti tako da se utvrdi je li ona provedena sukladno zakonima koji su tada važili. Dodala je ujedno da kontrolom pretvorbe treba utvrditi i zakonitost postupka, a time se ne bi trebala utvrđivati moguća kaznena odgovornost. Smatra da je Vladin zakonski prijedlog manjkav, jer smjera na selektivnost u odabiru, koje će se pretvorbe i koliko kontrolirati. Ocijenila je ujedno da Vlada luta oko koncepcije i metodologije, podsjećajući da nije odvojila nikakva sredstva za ove poslove. Pored toga smatra, da se predloženim pristupom Vlada odlučila, "na stvaranje takvog zakonskog okvira, kroz koji će moći politički usmjeravati rad državne revizije i zaobići postojeći pravni sustav". Upozorila je zatim na manjkavosti koje je uočila u člancima 17. i 18. predloženog zakonskog teksta, prema kojima Državna revizija ispituje i odlučuje o stvarima koje ne mogu biti u njenoj nadležnosti već samo u nadležnosti pravosuđa. Smatra da predloženi zakonski tekst nije slučajno kasnio. Tempiran je baš u predizborno vrijeme, kako bi se naškodilo političkim konkurentima, te istovremeno ubralo pozitivne poene kod hrvatske javnosti. Uprkos tim manjkavostima, podržala je njegovo donošenje smatrajući ujedno da se hrvatska javnost više ne može obmanjivati neprekidnim svaljivanjem krivnje na HDZ. Smatra da je ovaj zakonski prijedlog "podgrijan" za izborne potrebe, te predstavlja veliku prijevartu, želeći stigmatizirati bivšu vlast. Ipak, time se neće, upozorila je zastupnica, na kvalitetan način riješiti nužno pitanje revizije pretvorbe i privatizacije.

Založila se na kraju da se ovaj zakonski prijedlog još doradi, uputi u treće čitanje, te napokon skine s dnevnog reda.

I javnost očekuje imena krivaca

Zastupnica **Ingrid Antičević - Marinović (SDP)** ocijenila je da je javnost jednodušna u osudi uočenih nepravilnosti, kao i svih kriminalnih radnji koje su se dogodile tijekom procesa pretvorbe i privatizacije. Zbog toga treba očekivati da će svatko tko je odgovoran za nepravilnosti u pretvorbi prihvatiti i odgovornosti za svoja djela. Ustvrdila je, dakle, da ovaj Prijedlog zakona, nesumnjivo ima moralnu, pravnu i političku dimenziju, kao i ekonomske reperkusije. Smatra ujedno, da će se

poduzetim mjerama ubrzati gospodarski rast, poboljšati produktivnost te brže zakoračiti u tokove međunarodnog kapitala. Zatim je procijenila da su rezultati privatizacije u Republici Hrvatskoj bili najpogubniji od svih zemalja u tranziciji, te između ostaloga rezultirali nezaposlenošću i raspadom nacionalnog bogatstva. Upozorila je zatim da su se usporedo s pretvorbom, reducirale i zakonske sankcije predviđene za gospodarski kapital pa slijedom takvih radnji prijete i zastara kod dijela već obavljene privatizacije.

Upozorila je da je sustav kuponske privatizacije u Hrvatskoj bio neopravdano zapostavljen, a opseg učinjenih nepravilnosti, objektivno je ugrozio čitavu naciju. Smatra da je hrvatska javnost dugo vremena bila suzdržana oko prave ocjene pretvorbe, spoznajući tek na kraju da se zapravo radi o običnoj prijevari. Slijedom ovakvih radnji i banke su dospjele u financijske teškoće, jer tajkuni jednostavno više nisu vraćali podignute kredite. Predloženim zakonskim tekstom želi se ispraviti učinjene nepravde, zaključila je zastupnica Ingrid Antičević - Marinović, na kraju svog izlaganja.

Njene konstatacije pokrenule su nove replike. Ponovno je riječ dobio zastupnik Dario Vukić, upućujući pri tome na pojedine segmente iz Izvješća Ministarstva financija za 1999. godinu, kojega je potpisao i interpretirao sadašnji ministar financija, dr. **Mato Crkvenac**. I zastupnik Drago Krpina ukazao je na nelogičnosti koje su se, kako on smatra, potkrale zastupnici Antičević - Marinović. Zamjerio joj je da govori o kriminalu u pretvorbi za vrijeme vladavine HDZ-a, a takvu ocjenu nije potkrijepila pravovaljanim sudskim presudama. Smatra ujedno da ne mora odlaziti suviše daleko u potrazi za tajkunima, budući da ih ima i u sadašnjem postavu Vlade.

Odgovarajući na repliku, zastupnica je ponovila da je javnost itekako osjetljiva na kriminalne aspekte obavljene privatizacije, a pravovaljane presude izostale su zbog utjecaja bivše vlasti nad sudstvom. Ponovno se javio zastupnik Krpina dodajući da je sudstvo moglo samostalno djelovati nakon siječanjskih izbora 2000. godine.

Zatim se za riječ javio ministar **Goranko Fižulić**, te se osvrnuo na određene prijedloge i primjedbe iznesene tijekom rasprave. Naglašavajući da ne želi ulaziti u započete polemike, podsjetio je da Republika Hrvatska danas ima najveća ulaganja po stanovniku, od svih država koje su ušle u

proces tranzicije. Zemljopisno pozicioniranje Hrvatske u ovu ili onu regionalnu grupaciju, nema nikakve veze s dobrim ekonomskim pokazateljima na tom planu.

Zastupnik Vukić iznova se javio, kako bi novom replikom razjasnio određene nedoumice iznesene tijekom rasprave. Zamjerio je da su u više navrata iznošene neutemeljene kritike, te ocijenio da bi nepristran slušatelj ovakve rasprave mogao steći dojam da je Hrvatska ogrezla u kriminalu, iako strana ulaganja to eksplicitno demantiraju.

U procesu pretvorbe i privatizacije sudjeluje veliki broj malih dioničara, a vrijednosnice su dijeljene i ratnim stradalnicima.

Zastupnica **Milanka Opačić (SDP)** odmah na početku svoje rasprave podsjetila je da je na početku procesa privatizacije vladalo opće raspoloženje kako društveno vlasništvo treba pripasti onima koji su ga decenijama stvarali. Budući da ova očekivanja nisu respektirana kod postupka privatizacije, narod je bio duboko razočaran. Posljedice pogrešnog i nepravdnog koncepta došle su ubrzo, u vidu visoke stope nezaposlenosti, opustošenog gospodarstva, odljeva kapitala, te ostalih poteškoća koje su pratile proces pretvorbe i privatizacije. Političke i moralne refleksije najvećeg dijela građana oko ocjene pretvorbe, ne bi trebalo zanemariti, ocijenila je zastupnica. Ukoliko se ne isprave učinjene pogreške, onda će i nastavak provedbe privatizacije proteći uz brojne otpore i nesporazume. Zamjerila je kritičarima da stalno podmeću fantomsku i nepostojeću "jugonostalgiju", kada god započne rasprava o potrebi revizije zbog učinjenih propusta. Smatra da su zaposlenici u ranijem društvenom sustavu imali stabilnije ekonomske gararite i neosporavana socijalna prava, pa zato ukazuju na određene teškoće. Ukazala je zatim i na pojedine problematične karakteristike koje prate pojedine suvremene poduzetnike, te upozorila da je proces privatizacije tekao mimo volje stradalnika i branitelja koji su teško stradali u proteklom periodu. Posljedice ovakvih grubih pogrešaka vidljive su na biroima zavoda za zapošljavanje koji su prepuni najvitalnijeg radnog stanovništva, starog između 30 i 50 godina. Zbog svih ovih posljedica,

ne treba se čuditi što hrvatska javnost ocjenjuje da su jedini dobitnici privatizacije pojedini političari i pripadnici menadžmenta. Ukazala je zatim i na rezultate ankete prema kojoj čak 65% javnosti ocjenjuje da je potrebna revizija cjelokupne privatizacije.

Imenovanje krivca za učinjene zloupotrebe predstavlja jedini način da se ljudima vrati vjera u pravdu, ocijenila je na kraju izlaganja zastupnica Opačić.

Dionice su dobili i ratni stradalnici

Replicirao je zastupnik Vukić, ocjenjujući da se neke stvari jednostavno ne mogu vratiti na prijašnju poziciju. Opisao je tijek privatizacije i modernizacije na Hrvatskim željeznicama, pitajući bi li trebalo prema rečenom receptu, vratiti na posao i tisuće radnika koji u biti više nemaju nikakvih poslova zbog obavljene modernizacije sustava i smanjenja opsega poslova. Upozorio je i na veliki broj ljudi koji su bili uključeni u privatizaciju i pretvorbu kao mali dioničari, te stradalnike koji su dobili dionice privatiziranih poduzeća. Prelazak iz dogovorne ekonomije na tržišno gospodarstvo, u pravilu izaziva veliki šok, ali ocjene međunarodnih institucija ukazuju da nas one vrednuju bolje nego mi sami. I zastupnica Ljerka Mintas - Hodak ukazala je na značajan broj malih dioničara, ocjenjujući da se time čak usporilo pojedine segmente privatizacije. Građani su bili nepripremljeni i neorganizirani, te izloženi "torbarima", koji su dolazili i otkupljivali dionice

Bivša vlast nije na odgovarajući način sankcionirala odgovorne osobe za kriminal i propuste učinjene tijekom procesa pretvorbe i privatizacije.

kako bi stvorili vlastita tajkunska carstva. Iznijela je zatim i pojedine statističke i brojčane iznose oko dionica podijeljenih stradalnicima rata. Zastupnica Milanka Opačić nije se, međutim, složila s iznijetim ocjenama. Iznijela je podatak da je 1990. godine u Republici Hrvatskoj bilo 1,8 milijuna zaposlenika, a u procesu privatizacije sudjelovalo je svega 600 tisuća osoba. Zastupnica Mintas-Hodak ispravila je iznijeti podatak, ukazujući da je u tom procesu sudjelovalo 700 tisuća osoba, a dodjelom dionica stradalnicima, taj se broj penje

na oko milijun osoba koje su na određeni način sudjelovale u procesu pretvorbe.

Devastirane pojedine gospodarske grane

Riječ je zatim dobila zastupnica **Dubravka Horvat (SDP)** ocjenjujući da daleko najveći postotak građana na spomen pojma "privatizacije", osjeća averziju i smatra ju nepoštenim i nemoralnim činom. Ovaj je proces trebalo pokrenuti, kako bi se dobilo poznatog vlasnika, te kako bi se povećalo zapošljavanje. Dogodilo se upravo suprotno, jer su građani Republike Hrvatske besprimjerno opljačkani, a oduzeta im je imovina koju su desetljećima stvarali. Pojedini politički miljenici postali su sastavnim dijelom nove gospodarske elite, a izabranici su postali vlasnici velikog broja tvrtki o kojima se ne mogu i ne znaju primjereno skrbiti. Učinjenom su pretvorbom, zapravo devastirane čitave gospodarske grane, a masovna otpuštanja predstavljala su konačni zbir gospodarske devastacije i šteta koje se procjenjuju na oko 20 milijardi USA dolara. Ukazala je zatim na razmjere gospodarske devastacije u Brodsko-posavskoj županiji, imenujući nekada uspješne tvrtke, koje su nestale ili im prijeti stečaj. Osobita šteta nastala je u Agrokombinatu "Jasinje", koje je ostalo bez mlina, vinograda, voćnjaka, mehanizacije, postrojenja vinarije, ugoštiteljstva, a uništena je i kooperacija sa seoskim domaćinstvima. Poduzeće "Duro Đaković", nekada je zapošljavalo 17, a danas svega 3 tisuće radnika, upozorila je zastupnica, ukazujući na teške posljedice provedene privatizacije u tom dijelu Hrvatske.

Nesporno je da je rat ostavio dodatne posljedice na ove promjene, ali kako to da su zbog posljedica rata osiromašili samo radnici, a ne i tajkuni, zapitala se zastupnica. "Oni su uredno pokupili ono što im pripada, dok su radnici ostali na ulicama", zaključila je, podržavajući ujedno donošenje predloženog teksta i podnijetih amandmana Kluba zastupnika SDP-a.

Zastupnik Krpina osvrnuo se na iznijetu brojku od 20 milijardi USA dolara koja je navedena kao navodna šteta, nastala procesom privatizacije. Ovaj je podatak proizvoljan, ocijenio je zastupnik, dodajući da predstavlja klasičan primjer kako je stvarana predodžba o procesu privatizacije. Upozorio je da je ukupna vrijednost imovine

u privatizaciji iznosila oko 10 milijardi USA dolara, pa je nemoguće da su štete dvostruko veće. Zastupnica Horvat odgovorila je na repliku ocjenjujući da nisu devastirane samo nekretnine, već je iznošen i novac, a zloupotrebe su obavljane i s kreditnim malverzacijama, pa zato, ukupna svota može i premašiti rečeni iznos.

Bivša vlast nije kaznila krivce

Za ispravak krivog navoda javio se i zastupnik **Mladen Godek (HSLŠ)**. Upozorio je da tijekom višegodišnje pretvorbe i privatizacije koja je vođena u zemlji, nije čuo niti za jednu krivičnu prijavu od bivše vlasti o možebitnim propustima. Nije podnesena prijava čak ni za nezakonitu radnju, a pogotovo ne za kriminal, upozorio je zastupnik. Ponovno je uslijedio niz ispravaka netočnog navoda, a prvi je riječ dobio zastupnik Krpina.

Ponovio je konstataciju da je prema iznijetim optužbama iz Hrvatske bilo izneseno oko 4-5 godišnjih proračuna, što predstavlja proizvoljni podatak i izvan razine mogućnosti vođenja bilo kakve suvisle rasprave. Zastupnica Ljerka Mintas - Hodak, upozorila je pak, da se HDZ tijekom rasprave zalagao za konstruktivna rješenja i kažnjavanje krivaca. Ocijenila je da je zastupnik Godek zanemario ove ocjene iznoseći proizvoljne i neutemeljene ocjene o tobožnjoj amnestiji krivaca pretvorbe od bivše državne vlasti. Slične je argumente ponovio i zastupnik Dario Vukić, ukazujući da HDZ najviše inzistira na preciznom utvrđivanju konkretnih krivaca za prijestupe učinjene tijekom procesa privatizacije. Ponovno se javio zastupnik Krpina. Podsjetio je zastupnika Godeka da ni jedan zastupnik HDZ-a nije dao ocjenu, da nije bilo nikakvih nezakonitosti učinjenih tijekom procesa privatizacije i pretvorbe. Zastupnik Godek u svom novom javljanju konstatirao je da javnost ove poslove prati sa značajnim zanimanjem, očekujući da se konačno utvrdi prava istina. Zatražio je zatim od zastupnika Krpina da pokaže koga su oni kaznili za propuste u procesu privatizacije. Ovaj mu je odmah odgovorio, da svi upravo od sadašnje vlasti očekuju da se konačno pronađu krivci i provede revizija. I zastupnica Mintas - Hodak, ponovila je već iznijete konstatacije o zalaganju HDZ-a oko utvrđivanja pravih krivaca. Time bi se pronašli pojedinci koji moraju prihvatiti odgovornost, a prestale bi političke floskule o tome da su svi raniji sudionici u vlasti lopovi. I

zastupnik Dario Vukić u svom se ponovnom javljanju založio za konačno utvrđivanje krivca, ocjenjujući da HDZ ne predstavlja prepreku tom procesu. Podsjetio je da je njegova stranka još prije godinu dana predložila Saboru razmatranje rečene problematike kako bi se utvrdilo pravo stanje. Predloženi zakonski tekst pun je propusta, jer čak i SDP, kao stožerna stranka koalicije, uložila je 12 krucijalnih amandmana na predloženi tekst. To sve ukazuje kolika je kvaliteta predloženog zakona i očekivanja od revizije procesa privatizacije.

Nakon toga zastupnik Godek i zastupnica Mintas - Hodak kratko su rekapitulirali već iznijete ocjene i evidentna neslaganja, a potom je predsjedavajući okončao rad.

Pronači prve kupce privatiziranih tvrtki

Po riječima **Marijana Maršića (HSS)** revizija pretvorbe i privatizacije je zasigurno jedan od najvažnijih problema daljnjeg razvoja hrvatskog gospodarstva. Naime, bez toga se ne može doći do legitime vlasničke strukture hrvatskih poduzeća, a samim time ni do poduzetničkih aktivnosti. Međutim, po mišljenju zastupnika, predloženi zakon napraviti će više štete hrvatskom gospodarstvu nego li sva dosadašnja pretvorba, u prvom redu zbog toga jer ostala su otvorena vlasnička pitanja. Naime, revizija pretvorbe cjelokupne društvene imovine podrazumijeva, među ostalim, i povrat nasilno oduzete privatne imovine koja je, protiv volje izvornih vlasnika i bez pune naknade njene tržišne vrijednosti, od države nevlasnika prenesena na treće osobe (npr. zemljišne zajednice i slične udruge vlasnika). Nadalje, nedostaju analitičke podloge i procjene o broju poduzeća koja mogu biti obuhvaćena revizijom, a nisu precizno definirani ni rokovi u kojima se moraju obaviti pojedine radnje. Postavlja se pitanje, također, što će biti s poduzećima, odnosno s imovinom nakon revizije. I, najzad, s ovakvom revizijom ne slažu se niti poslodavci ni sindikati.

Kad je riječ o tome tko bi trebao odgovarati za nepravilnosti i nezakonitosti počinjene tijekom procesa pretvorbe i privatizacije, zastupnik drži da nisu odgovorni samo oni koji su varali državu nego i oni koji su to omogućili donošenjem tzv. nemoralnih zakona. U svakom slučaju oni koji su, unatoč svemu, uspjeli razviti poduzeća te

sačuvati i otvoriti nova radna mjesta, trebaju biti pošteđeni revizije i zaštićeni ovim zakonom (to omogućava članak 14.). Dobro je i to da je člankom 13. predviđeno da Državni ured za reviziju, u obavljanju poslova iz svog djelokruga, može zatražiti pomoć stručnjaka i specijaliziranih stručnih institucija. Ovlašten je (čl. 16.) i za podnošenje prijave nadležnom Državnom odvjetništvu ili drugom nadležnom tijelu ustanovi li prilikom revizije postojanje radnji koje imaju obilježja kaznenog djela privrednog prijestupa ili prekršaja.

Za nepravilnosti i nezakonitosti počinjene tijekom procesa pretvorbe i privatizacije nisu odgovorni samo oni koji su varali državu, nego i oni koji su to omogućili donošenjem tzv. nemoralnih zakona.

Da bi revizija pretvorbe i privatizacije uspjela treba početi od početka i pronaći onog koji je prvi kupio neku tvrtku (to su najčešće bile papirnate kupovine, što je u potpunoj suprotnosti s onim što je 1990. godine obećavano). Po riječima zastupnika revizija mora biti utemeljena na pravnoj sigurnosti, što znači da postupak mora biti otvoren cjelokupnoj javnosti. Nadalje, mora se znati tko je vlasnik kojeg poduzeća, odnosno na koji je način stečeno vlasništvo, na osnovi kojih založnih prava su dizani veliki krediti i u kojim bankama, itd. Njegova je sugestija da se u reviziju uključe svi sposobni stručni ljudi koji su voljni pomoći Vladi. Predlaže da se osnuju ekspertni timovi koji bi slobodno dolazili do potrebnih podataka u poduzećima i bankama. Spomenimo i njegovu sugestiju da se revizija pretvorbe i privatizacije provodi u pravnim osobama navedenim u članku 3. i ako je nad njima nakon pretvorbe, proveden stečajni postupak ili likvidacija. Predložio je i dopunu stavka 1. u članku 5. prema kojoj bi se revizija, na zahtjev ovlaštenika provodila i ako dioničko društvo nije uključilo dionice na burzu dionica kako je tržišna vrijednost pala ispod 30 posto od njihove nominalne vrijednosti u vrijeme pretvorbe poduzeća.

Na kraju je zatražio da se ovaj zakon uputi u treće čitanje.

Kasni se najmanje šest mjeseci

Po mišljenju **Jadranke Katarinčić - Škrlić (HSL)** s revizijom se kasni najmanje 6 mjeseci, dijelom zbog zatečenog stanja u gospodarstvu, ali i zbog traganja za odgovarajućim modelom po kojem bi se provela. Umjesto da je pretvorba i privatizacija proteklih deset godina postala temelj gospodarskih promjena u Hrvatskoj ona je rezultirala brojnim nezakonitostima i nepravdama, podsjeća zastupnica. Naime, u većem broju poduzeća dovela je do smanjenja zaposlenosti i prijevremenog umirovljenja dijela radnika, te do drastičnog socijalnog raslojavanja a došlo je i do povećanog uplitanja države i politike u gospodarstvo.

Po njenom mišljenju domet revizije je utvrđivanje zakonitosti pretvorbe i privatizacije, s jedne strane, dok bi, s druge strane, trebala predstavljati moralnu satisfakciju. To obrazlaže činjenicom da rezultati tog poteza neće zadovoljiti one koji su zakinuti jer se ne mogu vratiti izgubljena radna mjesta, ni novac isisan iz poduzeća, kao ni izgubljena dobit. Založila se, među ostalim, za dodatno kadrovsko ekipiranje Državnog ureda za reviziju, jer sa sadašnjim brojem zaposlenika neće moći obaviti opsežan i odgovoran posao na provođenju ovog zakona. Naglasila je da revizija ne trpi nikakvu odgodu, budući da svako otezanje utječe na raspoloženje mogućih investitora. Naime, sumnja u poslovnu prošlost mnogih dovedu u pitanje poslovnu pouzdanost svih poduzetnika. Zbog toga reviziju treba provesti brzo, efikasno, ali i diskretno, stavljanjem u pogon pravosudnog sustava. Uostalom, u slučajevima opravdanih sumnji ni dosad nije trebalo čekati reviziju, nego ići u razotkrivanje nepravdi primjenom postojećih zakona i pokretanjem krivičnih prijava, kaže zastupnica.

Na kraju je predložila da se ponudeni zakon doradi amandmanima te apelirala na zastupnike da podrže prijedlog Kluba zastupnika HSL-a da se predviđeni rok za podnošenje zahtjeva za pokretanje revizije skрати sa 6 na dva mjeseca.

Omogućava se selektivna revizija

I **Vladimir Šeks (HDZ)** je konstatirao da se s donošenjem ovog zakona poprilično kasni, te podsjetio na to da su današnji dužnosnici u Vladi, na čelu s premijerom, još u prosincu 1999. godine obećavali da će on biti donesen na prvom

zasjedanju novog saziva Hrvatskoga državnog sabora. Međutim, došao je pred zastupnike tek uoči lokalnih izbora, što ostavlja otužan dojam da je to u funkciji predizborne promidžbe. U nastavku je upozorio da će ovaj zakonski prijedlog omogućiti selektivnu i arbitrarnu reviziju pretvorbe i privatizacije, dok se njegovi stranački kolege zalažu za provođenje sustavne i temeljite revizije svih subjekata koji su prošli pretvorbu i privatizaciju. Međutim, sudeći po predloženim rješenjima, ovaj zakon neće ostvariti ni osnovnu svrhu da se utvrde sve anomalije i zloporabe tijekom pretvorbe i privatizacije i usklade sa zakonom i moralnim načelima.

Ovaj zakonski prijedlog omogućit će selektivnu i arbitrarnu reviziju umjesto sustavne i temeljite revizije svih subjekata koji su prošli pretvorbu i privatizaciju.

U prilog tome spomenuo je da bi se, prema članku 5., revizija trebala provesti na zahtjev ovlaštenika, među ostalim, ako se ne otplaćuju ili se neredovito otplaćuju upisane kupljene dionice ili udjeli (a takvih je slučajeva bilo na stotine tisuća) te ako postoje indicije da se elaborat o procijenjenoj vrijednosti poduzeća temeljio na lažnom iskazu vještaka ili odgovorne osobe u poduzeću (to je kazneno djelo). Preširoko utvrđen krug ovlaštenika na čiji se zahtjev pokreće postupak revizije, bez precizno utvrđenih uvjeta, doveo bi do opće pravne nesigurnosti, upozorava zastupnik. Po njegovoj ocjeni određenje da će Državni ured za reviziju poduzeti određene mjere ako ocijeni da je došlo do povrede ukupnog pravnog poretka, javnog morala i Ustavom zaštićenih vrednota je toliko široko da upravo onemogućava primjenu ovog zakona. Pred tu se instituciju stavljaju i nemogući zadaci - primjerice, da utvrdi odnose među osobama koje su počinile povrede zakona te njihovo zajedničko djelovanje s drugim društvima, tijelima državne uprave, udrugama i dr. te da označi osobe, imenovanih i izabranih predstavnika Republike Hrvatske u tijelima državne uprave, pravosuđa i dr. koje su bile dužne spriječiti ili otkloniti navedene povrede, itd. ("to je ekstenzivna primjena statuta Haaškog tribunala").

Po riječima zastupnika u članku 19. stavak 3. uvodi se stanoviti institut

zaštićenog svjedoka ili pokajnika. Naime, tom je odredbom predviđena mogućnost da, na zahtjev društva, Državni ured za reviziju izda potvrdu o zaprimanju zahtjeva za pokretanje revizije pretvorbe i privatizacije tog društva, bez navođenja ovlaštenika pokretanja tog postupka koji je podnio zahtjev. Šeks je na kraju rekao da se slaže s mišljenjem da se ovaj zakonski prijedlog uputi u treće čitanje jer ne sadrži instrumentarij koji bi omogućio postizanje željenih ciljeva u reviziji pretvorbe i privatizacije.

Pretvorba i privatizacija na hrvatski način

Usporede li se ciljevi donošenja Zakona o pretvorbi i privatizaciji te rezultati tog procesa neminovno se dolazi do zaključka da je to zaista bio grijeh struktura hrvatskog društva, kaže **Josip Leko (SDP)**. Naime, u pretvorbi i privatizaciji na hrvatski način hrvatska poduzeća postajala su ovisna o bankama zbog uzimanja kredita uz visoke kamate. Te kredite nisu mogli vraćati, tako da je banka postala vlasnikom portfelja u tim poduzećima. Budući da se ni ona nije mogla naplatiti država je sanirala banku a kroz nju i poduzeća ili je preuzela portfelje u tim poduzećima. Jednom riječju, hrvatska država je u privatizaciji, samo kroz sanaciju banaka, potrošila 75 mlrd. kuna poreznih obveznika, da bi prodajom saniranih poduzeća i banaka namakla samo trećinu sredstava koje je u njih uložila. Interesantno je, međutim, da su sanirana i prodana poduzeća za samo godinu dana, s istim menadžmentom i u istom gospodarskom okruženju, postala vrlo uspješna.

Zahtjev za reviziju svih subjekata značio bi ponovno uvođenje pravne nesigurnosti u hrvatski gospodarski sustav.

Takva pozicija hrvatskog gospodarstva kroz pretvorbu i privatizaciju nije ni mogla biti drugačija, budući da je taj proces proveden za vrijeme agresije na Hrvatsku, a nisu primijenjeni instituti pravnog sustava, smatra zastupnik. Po njegovoj ocjeni zahtjev za reviziju svih subjekata značio bi ponovno uvođenje pravne nesigurnosti u hrvatski gospodarski sustav. Izrazio je bojazan da će odgovornost za sve to pasti na novu vlast koja ne može ništa bitno

učiniti, budući da je privatizacija u većini slučajeva provedena u skladu s postojećim zakonom, a rokovi za intervenciju su protekli.

Po mišljenju zastupnika reviziju treba provesti u što kraćem roku, a teško da će Državni zavod za reviziju, ovako kako je sada organiziran, to moći obaviti. S obzirom na to da je zakonom predviđen veliki krug osoba ovlaštenih za podnošenje zahtjeva, koje ne moraju dokazati svoj pravni interes, to bi moglo dovesti do apsurdna u njegovoj provedbi, upozorava Leko. U zaključnom dijelu izlaganja izrazio je uvjerenje da ćemo u reviziji pretvorbe i privatizacije postići rezultate koji će omogućiti da Hrvatska bude prepoznata kao pravna država i postane poželjna ulagačima i gospodarskim partnerima iz inozemstva. Stoga se zalaže za donošenje zakona koji će omogućiti da se taj postupak završi u vrlo kratkom roku.

Ograničiti rok za podnošenje zahtjeva

Miroslav Korenika (SDP) naveo je nekoliko primjera iz Varaždinske županije koji govore u prilog donošenju ovog zakona. Nažalost, za brojne radnike koji su bili zaposleni u firmama opustošenim privatizacijom sada je već kasno, kaže zastupnik (jer osim moralne satisfakcije neće imati druge koristi). U tom kontekstu spomenuo je primjer jedne velike i respektabilne varaždinske firme koju je 1994. godine Fond za privatizaciju prodao (iako je odluku o prodaji udjela odnosno većinskog paketa dionica donio nadzorni odbor Fonda, kolega zastupnik koji danas ovdje s nama sjedi, rekao je radnicima da ih je prodala županija). Firma je - kaže - u međuvremenu završila u stečaju, većina radnika je na ulici i još uvijek potražuju svoja prava u stečajnom postupku. Naveo je i slučaj jedne varaždinske firme u turističkoj djelatnosti, gdje je za kupnju poduzeća podignut kredit a kao jamstvo je založena imovina te firme.

Po mišljenju zastupnika treba ograničiti vrijeme u kojem će se moći podnositi zahtjevi za reviziju na godinu dana ili dvije, jer će, u protivnom, sudovi biti zatrpani. Pored toga, treba pružiti svu moguću pomoć i suradnju Državnom uredu za reviziju, koji još uvijek nije dovoljno kadrovski ekipiran, niti financijski i informatički prilagođen da ovaj proces izvede do kraja. Po riječima zastupnika hrvatsko sudstvo dosad nije bilo dovoljno učinkovito u

pogledu tužbi vezanih uz pitanje vlasništva. Indikativno je i to da su upravo u vrijeme donošenja Zakona o pretvorbi i privatizaciji, promjenom Kaznenog zakonika drastično smanjene kazne i rokovi zastare za djela gospodarskog kriminala.

Ivan Penić (HDZ) koji je u spomenuto vrijeme bio predsjednik Hrvatskog fonda za privatizaciju, negirao je tvrdnju prethodnika. Kako reče, nije izjavio da je županija prodala tvrtku o kojoj je riječ ("VIO") jer ona nije ni bila titular.

Proširiti razloge za reviziju

Darko Šantić (HNS) je konstatirao da su tijekom dosadašnje rasprave iznesene različite, pa i dijametralno suprotne ocjene predloženih rješenja. Prema prijedlogu predlagatelja, zakonom su veoma široko obuhvaćeni razlozi za provođenje revizije te ovlaštenici koji mogu pokrenuti taj postupak, dok su, s druge strane, sužene mjere kojima se treba postići konačni cilj. Po mišljenju zastupnika treće čitanje ovog propisa ne bi donijelo bitne promjene, a tijekom rasprave predložena rješenja mogu se popraviti i dopuniti.

Zakonom su veoma široko obuhvaćeni razlozi za provođenje revizije te ovlaštenici koji mogu pokrenuti taj postupak, dok su, s druge strane, sužene mjere kojima treba postići konačni cilj.

U nastavku je obrazložio svoje amandmane na Konačni prijedlog zakona, u prvom redu prijedlog za dopunu članka 5. Riječ je o proširenju razloga zbog kojih se revizija pretvorbe i privatizacije mora ili može provesti (i u slučaju ako je pretvorba i privatizacija provedena na temelju neistinitih ili nepotpunih podataka o vlasništvu nekretnina koje su, kao vrijednost državnog ili društvenog kapitala, bile predmetom pretvorbe ili privatizacije).

Potrebu usvajanja navedenog amandmana potkrijepio je i jednim konkretnim primjerom. Spomenuo je, naime, Karlovačku tržnicu koju je Grad sagradio sredstvima građana, a propustima u pretvorbi i privatizaciji najprije je došla u vlasništvo OTP-a Karlovac, da bi na kraju završila u "Dioni", znači u stečaju. Budući da to najvjerojatnije nije jedini slučaj da je

zbog nepravilnosti u pretvorbi i privatizaciji uzrokovana šteta jedinici lokalne samouprave, zastupnik je predložio da se člankom 10. i lokalne te područne odnosno regionalne jedinice predvide kao mogući ovlaštenici za pokretanje zahtjeva za reviziju. Ujedno je apelirao na zastupnike da podrže i prijedloge, odnosno amandmane SDP-a, pogotovo sugestiju da se kao razlozi za pokretanje postupka revizije predvide i određena ograničavanja ili zlorabe u odnosu na uposlenike.

Osigurati stabilnost vlasničkog sustava

Dr. Ante Simonić (HSS) također smatra da će biti teško postići ciljeve revizije, budući da je dobar dio nacionalnog bogatstva, stvaranog generacijama, uništen (zemlja je opustošena, ljudi opljačkani, a nezadovoljstvo golemo). Naime, više gotovo da i nema srednje klase (prevladava nezaposlenost i siromaštvo) a dobar onih malobrojnih, enormno bogatih građana, obogatilo se u najtežim trenucima rata.

Predvidjeti da i jedinice lokalne te područne (regionalne) samouprave mogu pokrenuti zahtjev za reviziju pretvorbe i privatizacije.

Po riječima zastupnika jedan od osnovnih ciljeva revizije je pomoći u definiranju vlasništva, kao preduvjeta za ulaganja, bilo domaća bilo strana, te kazniti one koji su radili malverzacije. Naime, prijeko je potrebno vratiti vjeru građana u državu, te pomoći u ponovnom stjecanju povjerenja međunarodnih investitora i drugih partnera. I, najzad, revizija bi trebala definitivno pomoći u rehabilitiranju uspješnih i poštenih. Navedene ciljeve, kaže, mora osigurati kvalitetan Zakon o reviziji pretvorbe i privatizacije a posao valja započeti hitno i energično, kako taj proces ne bi trajao godinama. Reviziju treba provesti u svim, a ne samo u nekim, volontaristički odabranim institucijama, kako bi se osigurala stabilnost vlasničkog sustava. Taj posao treba biti javan i transparentan i mora koštati puno manje od iznosa koji će se prikupiti revizijom. Budući da predloženi zakon ne udovoljava ovim zahtjevima, zastupnik je podržao prijedloge da ga se uputi u treće čitanje. Na kraju je napomenuo

da revizija mora biti zajednički projekt i pozicije i opozicije, a zahtijeva i podršku javnosti, što podrazumijeva i jačanje svih onih službi koje moraju iznijeti ovaj golemi teret na svojim leđima.

Replicirajući mu, **Dario Vukić (HDZ)** je primijetio da bi zastupnici u svojim istupima trebali puno više koristiti argumente, a manje ispoljavati emocije i iznositi paušalne ocjene. Naime, prema riječima gospodina Simonića moglo bi se zaključiti da je hrvatsko gospodarstvo 90./91. bilo stabilno, poput njemačkog ili švicarskog, te da ga je HDZ, došavši na vlast, popljackao i unazadio za 10 ili 15 godina, dok činjenice govore posve drugačije. Uostalom, sam prelazak s dogovorne ekonomije na tržišno gospodarstvo bio je veliki tranzicijski šok, ne računajući nisku tehnološku razinu industrijske proizvodnje ni činjenicu da smo izgubili tržište (zemlje bivšeg sovjetskog bloka i bivše Jugoslavije).

Jedan od osnovnih ciljeva revizije je pomoći u definiranju vlasništva, kao preduvjeta za ulaganja, bilo domaća bilo strana, te kazniti one koji su radili malverzacije.

Dr. Ante Simonić rekao je da i dalje stoji na stajalištu da je Hrvatska popljackana, što najbolje osjećaju na svojim leđima svi koji u njoj žive, iako dijeli sličan stav kao i prethodnik kad je riječ o stanju zatečenom 91. Međutim, njegov paušalan odgovor doživljava kao politički pamflet. Ovakve paušalne prosudbe bez preciznog navođenja koliko je i gdje popljackano, ne koriste ni vama ni nama, a najmanje hrvatskim građanima koji su u velikoj mjeri povjerovali vašim predizbornim obećanjima, konstatirao je **Dario Vukić**. Cilj politike je da se nađe najprikladnije rješenje za provođenje revizije, koje će pokazati tko je bio pošten a tko ne, primijetio je **dr. Ante Simonić**, te pojasnio da je zahtijevao stručnost a ne političko razračunavanje.

U pretvorbu nije trebalo ići za vrijeme rata

Sonja Borovčak (SDP) pridružuje se onima koji podržavaju donošenje Zakona o reviziji, uz amandmanske korekcije, iako je svjesna toga da njime neće biti moguće ispraviti sve nepravde počinjene tijekom pretvorbe i priva-

tizacije. Napomenula je da je u proteklih 10 godina na području Krapinsko - zagorske županije ostalo bez posla 17 tisuća ljudi, i to uglavnom zbog neadekvatnog modela pretvorbe i privatizacije. Smatra da je velika greška bilo i to što se u taj proces krenulo u vrijeme rata. Naime, mnogi Zagorci su po povratku s ratišta našli zatvorena vrata firmi u kojima su prije radili. Stoga s pravom očekuju donošenje ovog zakona koji bi omogućio pokretanje revizije. S njegovim donošenjem se kasni, ali krivnju za to prvenstveno snosi prijašnji saziv Sabora, jer su već za njegova mandata postojali razlozi da se krene u taj posao.

U tom kontekstu spomenula je slučaj Krapinske tekstilne industrije, gdje je samo dan prije stupanja na snagu Zakona o pretvorbi proglašen stečaj i cijela je imovina pripala Zagrebačkoj banci. Uskoro je prodana jednom ginekologu i to bez ikakve obveze da zadrži radnike kojih je tada još bilo 2700 (taj slučaj još uvijek nije do kraja riješen). Ništa bolje nisu prošli ni "Oroteks", "Astra" i brojne druge firme na tom području. Ovih dana stižu na naplatu i jamstva za kredite koje je dala bivša Vlada za ulaganja u neka od tih poduzeća, a rezultat su stečajevi i radnici na ulici (država vraća kredite za koje se ne zna gdje su završili).

S donošenjem ovog Zakona se kasni, ali krivnju za to prvenstveno snosi prijašnji saziv Sabora, jer su već za njegova mandata postojali razlozi da se krene u taj posao.

Po riječima zastupnice ima primjera da su vrlo uspješne firme, s osiguranim tržištem, procijenjene na vrlo male iznose ili prodane na kredit koji nikada nije bio isplaćen (tzv. vlasnici su se izvukli, imovinu rasprodali a radnicima nisu isplaćivali plaće). Novac se iz tih firmi izvlačio na sve moguće načine, o čemu najbolje svjedoči primjer da su radnici jedne od njih svakodnevno putovali na službeni put, dobivali dnevnice i putne troškove, istina, bez svog znanja, a u jednom slučaju je tzv. gazda iz blagajne čak uzeo novac koji je sindikalistica skupljala za zimnicu.

Doduše, ima i pozitivnih primjera, ali oni su u manjini, kaže zastupnica. Riječ je, uglavnom, o firmama gdje su mali dioničari uspjeli ostati većinski vlasnici (npr. Predionica Klanjec, "Konstruktor" Zlatar itd.) U tom kontekstu spomenula

je i pozitivne primjere ulaganja stranog kapitala u Humu na Sutli, Vetropaku Straža i u Ciglanu Bedekovčina.

Vratiti povjerenje u malo dioničarstvo

Po mišljenju **dr. Zdenka Franića (SDP)** najteža posljedica pretvorbe i privatizacije je potpuni gubitak vjere u malo dioničarstvo, što je rezultiralo i srozavanjem kapitalizacije ionako oskudnog tržišta kapitala u Hrvatskoj. Naime, indeksi Zagrebačke i Varaždinske burze su se strovalili i strani investitori su još više izgubili volju ulagati u Hrvatsku. Činjenica je, kaže, da se u pretvorbu i privatizaciju ušlo u vrijeme ratne agresije, (postavlja se pitanje zašto) kad su plaće bile niske i većina građana nije bila pripremljena i organizirana za to. Tragično je i to da, čak, ni oni koji su na izborima dobili legitimni mandat da nas vode kroz tranziciju, nisu imali povjerenja u vlastite projekte, nego su se hvallili time što nemaju dionice. Posljedice - u vlasničke strukture poduzeća ušli su ljudi koji su se izražavali biciklističkim terminima. Kako je moguće, pita zastupnik, da jedan čovjek postane vlasnikom dvjestotinjak poduzeća kojima ne može zapamtiti ni ime, a kamoli biti uspješan vlasnik, (a o menadžerstvu da se i ne govori).

Najteža posljedica pretvorbe i privatizacije je potpuni gubitak vjere u malo dioničarstvo.

Po mišljenju zastupnika predloženi zakon ne može napraviti čuda, ali može ispraviti eventualne nepravde i pokušati vratiti povjerenje u dioničarstvo, odnosno svijest o tome da je kupovina dionica dugoročno ulaganje. Podsjetio je i na činjenicu da Zakon o preuzimanju poduzeća nije donesen paralelno sa Zakonom o privatizaciji, tako da su mali dioničari bili izloženi teroru raznoraznih torbara koji su budzašto kupovali njihove dionice. Da je taj zakon postojao, vjerojatno ne bi bio moguć slučaj "Name", jer bi Privredna banka morala ponuditi malim dioničarima da i oni prodaju svoje dionice po istim uvjetima kao što je to slučaj danas.

Ekonomski učinci ovog zakona vjerojatno neće biti naročito veliki, ali će se njime napraviti veliki pomak prema jednoj moralnoj katarzi, bez obzira na ishod, smatra zastupnik. Važno je, kaže,

da se podvuče crta i krene prema investiranju na jednoj novoj razini, na dobrobit svih građana i cjelokupnog gospodarstva Republike Hrvatske.

U svom ponovnom javljanju **Dario Vukić** je upozorio da se stvarne brojke razlikuju od tvrdnje gospodina Franića da je dosad u privatizaciji sudjelovalo oko 700 tisuća malih dioničara. Napomenuo je da su do 1992. godine radnički savjeti i menagmenti sami birali model pretvorbe. Rezultat - u 1.117 potpuno privatiziranih poduzeća mali dioničari su vlasnici 58,4 posto kapitala te 38,6 posto kapitala u 1.168 većinski privatiziranih poduzeća.

Dr. Zdenko Franić pojasnio je da je govorio o današnjoj percepciji dioničarstva s kojom se ni sam ne slaže i zalaže se za mijenjanje tog stava. Ključno je pitanje, kaže, koliko je danas u Hrvatskoj preostalo malih dioničara i koliko njihove dionice vrijede. S tim u svezi podsjetio je na to da je nekoliko stotina tisuća ljudi sudjelovalo u kuponskoj privatizaciji, da bi nedugo zatim njihove dionice pale na 5 do 10 posto nominalne vrijednosti. To svakako treba ispraviti, odnosno poraditi na tome da oni danas više ne prodaju svoje dionice u besćenje, nego da čekaju bolja vremena.

Dario Vukić je konstatirao da su mali dioničari upisom 5 posto vrijednosti paketa dionica od 20 tisuća DEM stekli sva vlasnička prava, pa i pravo raspolaganja tim dionicama. Prodaja dionica bila je njihovo zakonsko pravo koje se predviđa i ovim Zakonom. Po mišljenju zastupnika HDZ je napravio jednu grešku koju je skupo platio. Naime, kako sada stvari stoje, trebao je dozvoliti da veliki dio poduzeća koja su bila potpuno nespremna za tržišnu utakmicu i tehnološki opterećena velikim brojem ljudi, ode u stečaj, a ne da ih nastoji sanirati i privatizirati kako bi se zadržali radnici. U tom bi se slučaju jasno vidjelo kakvo ste to gospodarstvo ostavili, zaključio je.

Ključno je pitanje koliko je danas u Hrvatskoj preostalo malih dioničara i koliko njihove dionice vrijede.

Dr. Zdenko Franić je primijetio da su mali dioničari u većini slučajeva raskidali ugovore s Fondom za privatizaciju (raskinuto je oko 380 tisuća ugovora) tako da je na djelu bilo tiho podržavanje. Naime, te su dionice

opet vraćene u vlasništvo države, najčešće potpuno obezvrjeđene.

Uklonjeni tragovi početne privatizacije

Dragutin Vukušić (SDP) je konstatirao da je donošenje ovog zakona jedno od predizbornih obećanja vladajuće koalicije te da građani očekuju da se on što prije donese i počne primjenjivati. Naime, oni koji su upravo zbog lošeg modela pretvorbe i privatizacije ostali bez posla ogorčeni su što je bivša vlast amoralnim zakonom o pretvorbi i privatizaciji omogućila da mnogi tzv. tajkuni i podobni poduzetnici dođu do enormnog bogatstva (ako nisu kršili neke druge odredbe tog Zakona ostat će netaknuti). No, to nije sve. Naime, mnoge pretvorene i privatizirane tvrtke smišljeno su dalje prodavane, tako da su dosad već promijenile više vlasnika (na taj su način zatrti tragovi početne privatizacije).

Po mišljenju zastupnika revizijom će se teško dovesti stvari u početno stanje. Da je bivša vlast imala volje ovakav zakon trebalo je donijeti još prije pet, šest godina te promijeniti Zakon o privatizaciji, pa bi se spriječile mnoge štete napravljene privatizacijom. Ne samo da je zbog uništenog gospodarstva nekoliko stotina tisuća radnika ostalo bez posla, nego ih je isto toliko umirovljeno prije vremena. Da je dio tih mladih umirovljenika ostao raditi i izdvajati sredstva u Mirovinski fond, a ne uzimati iz tog Fonda, danas bismo imali daleko manje problema u gospodarstvu, smatra zastupnik.

Ne treba zaboraviti ni to da je dio privatiziranih poduzeća s kojima se loše poslovalo i iz kojih je isisan sav novac vraćen državi, s velikim obvezama, dugovima, s radnicima ali bez tržišta.

U reviziju uključiti i druge državne institucije

Navodeći primjere kardinalno loše privatizacije spomenuo je više kvalitetnih poduzeća koja su upropaštena zahvaljujući tome što su ih tajkuni dobili gotovo u besćenje (jedna perspektivna firma iz Krapine, s više od 4.000 radnika; "Vesna", Zagreb s blizu 1.000 radnika; "Goričanka", Gorica s 500 radnika i dr.). Kako reče, došao je do zaključka da su se poduzeća gdje su vlasnici postali mali dioničari, koji su sami birali svoj menadžment, uglavnom uspjela održati dobro rade (npr. "Kamensko", Zagreb koje zapošljava

2.200 radnika, "Tvin", Virovitica s oko 1.300 radnika, itd.). Na kraju je izjavio da podržava donošenje ovog zakona bez daljnjeg odlaganja, uz amandmanske korekcije koje je podnio Klub zastupnika SDP-a i drugi. Naime, prijeko je potrebno da se temeljem članaka 5. i 10. ovog propisa (koji je bitno popravljen u odnosu na prvobitni prijedlog) veliki broj privatiziranih firmi podvrgne reviziji te da se privatizacija provede po novom Zakonu o privatizaciji koji treba donijeti Hrvatski sabor. Spomenimo i njegovu napomenu da Državni ured za reviziju neće moći provesti reviziju pretvorbe i privatizacije ako se u taj posao ne uključe i druge državne institucije.

Replacirajući mu, **Dario Vukić** je upitao: "Ako je HDZ-ov model pretvorbe bio tako loš zbog čega ste vi, u vašem zakonu koji je danas na dnevnom redu, prepisali sve modele koji su se koristili u pretvorbi i privatizaciji od 1991. do 1999. godine"? Podsjetio je i na činjenicu da je Hrvatski fond za privatizaciju obavljao reviziju pretvorbe i privatizacije sve dok Ustavni sud nije poništio članak 17. tog zakona. Kao rezultat toga, u mnogim slučajevima revizija i pretvorba su poništene, a pokrenuto je i 908 postupaka pred nadležnim sudovima. To je razlog, kaže, zbog kojeg HDZ nije ranije donio zakon o reviziji. Napominje, također, da su, postavši oporba, ponudili svoj zakonski prijedlog o reviziji pretvorbe i privatizacije. U slučaju njegova prihvatanja doći će na red svi torbari, dok u ponudenom zakonu nisu našli mjesta.

Odgovarajući na repliku **Dragutin Vukušić** je rekao: "Vi biste htjeli zaboraviti da ste proteklih 10 godina bili na vlasti i na taj način pripisati ovoj vlasti propuste u pretvorbi i privatizaciji (a možda i one do 90.). Međutim, ne treba smetnuti s uma da ste vi ipak omogućili opću pljačku kroz pretvorbu i privatizaciju, neovisno o tome koliko je i sam zakon amoralan. Osim toga, dozvolili ste privatizaciju u tijeku najžešćeg rata, kad mnogi ljudi nisu bili u prilici sudjelovati u tom procesu. Tek na kraju svoje desetogodišnje vladavine počeli ste govoriti o socijalnoj osjetljivosti, prigovorio je Vukušić. Točno je, kaže, da su mali dioničari nestali torbarenjem, ali i zato što nisu bili u mogućnosti čak ni otplaćivati dionice, jer su firme odvedene u propast. Prema tome, trebali biste nam pomoći da što prije izađemo iz teškoća u koje ste nas doveli, a ne da se branite ili da nas optužujete.

Dario Vukić je naglasio da nikoga ne optužuje nego da se cijelo vrijeme zalaže za to da se revizija provede na pravičan način i to u svim trgovačkim društvima, odnosno pravnim subjektima koji su prošli kroz pretvorbu i privatizaciju. Bez obzira na ratne okolnosti Hrvatska se morala uklopiti u svijet, zbog čega je bila prisiljena promijeniti model društvenog vlasništva.

Obrativši se zastupniku Vukušiću **Ivan Šuker** je napomenuo: "Zaboravili ste da se 1991. godine hrvatska država zadužila za milijardu i 700 mln. dolara, da bi sanirala gospodarstvo koje ste nam vi ostavili". Dakako, bilo je propusta i prije 90. godine, ali za to nismo krivi samo mi, nego svi zajedno, primijetio je **Dragutin Vukušić**.

Revizija ne smije biti politička haranga

Valja prihvatiti činjenicu da je revizija politička volja parlamentarnih pobjednika, iako se i do sada mogla i morala provoditi svekolika revizija pretvorbe i privatizacije, konstatirao je **Ivan Penić (HDZ)**. Osim toga, treba imati u vidu da mnoga kaznena djela krađe društvenog kapitala nisu u svezi s tim procesom (događala su se u svim društvenim uredjenjima).

U nastavku je rekao da čak ni oni koji su dobili najveća svjetska priznanja za vođenje procesa tranzicije (npr. Česi) nisu načisto trebali li u privatizaciju ići brzo ili polako (istina je vjerojatno u sredini). Potaknut kritikama na račun banaka koje su sudjelovale u privatizaciji turističkog kompleksa, upitao je: "Bi li bilo bolje da su te banke poslale gotovo cijeli turistički kompleks u stečaj? Naime, sva ta poduzeća, čak i ona u Istri, bila su prezadužena, budući da zbog podbačaja u turizmu tijekom 92., 93., i 94. godine nisu imala dovoljno prihoda. Ne treba zaboraviti ni to, kaže zastupnik, da je dobar dio dionica rezerviran za nadoknadu nacionalizirane imovine (tamo gdje ima dobre volje mogu se zamijeniti za nekretnine, poglavito ako se ne zadire u tehnološke procese).

Po njegovim riječima cijena dionica prije svega ovisi o profitu poduzeća, tehničkom, odnosno tehnološkom stanju, a najviše o stabilnosti. Što su rokovi za podnošenje zahtjeva za reviziju duži, nestabilnost će postajati sve veća. Zbog toga bi, po njegovu mišljenju, predloženi zakonski rok trebalo skratiti, u skladu s prijedlozima HSLA-a. Nemojmo da revizija bude

politička haranga jer će nam se to vratiti kao bumerang, nego prije svega stručan i brz posao kako bismo što prije izašli iz zone nesigurnosti i ušli u povoljno razdoblje investiranja i gospodarskog rasta, poručio je na kraju.

Nova vlast pravi iste greške

Ako je ovaj zakonski prijedlog plagijat HDZ-ovog zakona (na tu tvrdnju nije bilo nikakve replike) posljedice njegove primjene bit će daleko gore za hrvatsko gospodarstvo nego sva dosadašnja pretvorba i privatizacija, konstatirao je **dr. Anto Kovačević (HKDU)**. Po riječima zastupnika grijeh struktura nije završen odlaskom HDZ-a s vlasti, budući da i nova vlast pravi iste greške. Naime, politika stečajeva nije ništa drugo nego ambalaža za novu pljačku. Napomenuo je da hrvatski demokršćani i pravaši nisu ni za divlji kapitalizam ni za socijalističku, utopiističku uravnilovku, već za kontrolirani kapitalizam (za jednakost u bogatstvu a ne u siromaštvu). Nema sumnje, kaže, da je privatizacija i pretvorba neetična i amoralna te da su njene socijalne, gospodarske i političke posljedice katastrofalne. Stoga se postavlja pitanje zbog čega nova vlast dosad još nije ispunila jedno od glavnih predizbornih obećanja, da će napraviti reviziju pretvorbe i privatizacije te zašto i dalje čini grijeh struktura.

Poduzeća gdje su vlasnici postali mali dioničari, koji su sami birali svoj menadžment, uglavnom su se uspjela održati i dobro rade.

Naime, prijeko je potrebno provesti reviziju dosadašnje privatizacije, a to znači preispitati i poništiti privatizaciju u svakom pojedinom slučaju gdje postoji osnovana sumnja u kriminal i zlorabu vlasti (osobito ako je došlo do obustave proizvodnje i rasprodaje nacionalnog bogatstva). Predloženim zakonom treba najprije ispraviti propuste kako bi se uspostavila osnivačka, odnosno upravljačka prava na temelju stvarno uloženog novca u kupnju dionica u postupku pretvorbe i privatizacije, naglašava zastupnik. Osnovni je cilj vratiti gospodarstvu sve što je iz njega isisano odnosno razvlastiti upravljačkih i vlasničkih prava one koji su stjecali dionice tako što su otpuštali radnike, nisu plaćali poreze i doprinose ili nisu otplatili dionice na zakonit način.

Budući da svi sudionici rasprave zagovaraju reviziju, ali se poprilično razlikuju u ocjenama kako je treba provesti i kakve će posljedice izazvati, treba voditi računa o tome da ne izazove posvemašnju pomutnju, odnosno da ne odvrati nove ulagače.

Osnivačka prava prema stvarno uloženom novcu

Svjesni smo činjenice - kaže zastupnik - da postoji veliki broj građana koji su stekli neprocjenjiva bogatstva na nezakonit način (npr. oplaćivali su kupljena poduzeća novcem radnika), ali se njihova imena i dalje skrivaju od javnosti. Gdje su svi ti partijski dužnosnici koji su po političkoj dužnosti činili poslovnu elitu gospodarstva prije privatizacije, pita Kovačević i napominje da u svakom pojedinačnom slučaju treba istražiti porijeklo novca kojim su kupljene firme (to bi trebala biti jedna od najvažnijih stavki Zakona o reviziji). S obzirom na slabe aktivnosti Vlade u tom pravcu stječe se dojam - kaže - da ova vlast veliki dio slučajeva zataškava, a samo nekoliko probranih pojedinaca koji su joj ideološki neskloniji pokušava dovesti pred lice pravde, ne bi li umirila javnost. Stoga se nameće pitanje ima li ova vlast političke volje i snage da se obračuna s kriminalom u gospodarstvu, što je i najavila, odnosno s organiziranim kriminalom općenito? Osim toga, potrebno je odrediti tko i pod kojim uvjetima može zatražiti pokretanje postupka revizije. Uz one

Najprije treba ispraviti propuste, kako bi se uspostavila osnivačka, odnosno upravljačka prava na temelju stvarno uloženog novca u kupnju dionica

koji su nezakonito kupovali poduzeća na udaru zakona su i ministri, zastupnici te zaposlenici u državnoj upravi, pravosuđu, javnim poduzećima i dr. koji su bili dužni spriječiti kršenje zakona. Najzad, valja utvrditi nastalu štetu te podnijeti zahtjev za obnovu postupka privatizacijskog Fonda. Iako ovaj zakon ima manjkavosti, bude li se striktno provodio trebao bi dovesti do uspostave osnivačkih prava prema stvarno uloženom novcu za dionice, tako da će građanima pretvorba biti prihvatljiva, zaključio je Kovačević.

Dragutin Vukušić rekao je da se slaže s glavninom izlaganja kolege Kovačevića, ali da se ovaj zakon ne može uspoređivati s HDZ-ovim jer ta stranka nije ni imala takav zakon. Što se, pak, tiče politike stečajeva, kamo sreće da se ona provodila puno ranije. Naime, u tom slučaju mnoge firme zasigurno ne bi došle u tako nezavidnu poziciju ili bi prošle s manje štete. Naglasio je da ova vlast ima i snage i volje provesti konačna zakonska rješenja u praksi.

Potaknut jednim od retoričkih pitanja zastupnika Kovačevića **Drago Krpina** je primijetio da je kolega Vukušić bio direktor "Virovitičanke" d.d. od 1980. do 1992. te da je protiv njega podnesena kaznena prijava Državnom odvjetništvu u svezi s nekim transakcijama kojima je, navodno, sebi pribavio imovinsku korist. Kako reče, ne tvrdi da je ta prijava utemeljena (to će utvrditi sud) ali zanimljivo je da najostrije strelice i političke presude "HDZ-ovim lopovima" na račun HDZ-a dolaze od onih koji bi itekako imali što reći o transakcijama u kojima su bili sudionici u vrijeme vlasti HDZ-a. Koja je razlika između sumnje na zastupnika Vukušića, izrečene u ovoj kaznenoj prijavi, i mnogih koji se sumnjice a da im nije dokazana krivnja.

Dragutin Vukušić je zamjerio Krpini da vrlo nekorektno izvlači jedan pamflet protiv njega koji je dijeljen po terenu u sklopu predizborne kampanje, da bi se diskreditiralo njega i SDP. Potvrdio je, inače, da je bio direktor ne samo "Virovitičanke" nego i "Siscije" Sisak (obje firme izrasle su za vrijeme njegova mandata u europske firme s tisuću zaposlenih), ali da je zbog HDZ-a morao otići.

Prepisan HDZ-ov model

Dario Vukić pojasnio je svoju konstataciju da je u Zakonu o privatizaciji koji će danas biti na dnevnom redu prepisan HDZ-ov model. Bilo bi mu draže, kaže, da je prepisan njihov Prijedlog zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije, jer bi to značilo da će se ona doista realizirati (usvoji li se ovaj zakon revizija će se provesti samo u 10, 15 odabranih poduzeća).

U svom ponovnom javljanju **Drago Krpina** je rekao da nije pročitao nikakav pamflet nego dijelove zakonito podnesene kaznene prijave protiv zastupnika Vukušića. Podsjetio je na činjenicu da je na temelju slične prijave Zastupnički dom skinuo imunitet zastupniku Dariju Vukiću te izrazio uvjerenje da će doći vrijeme kada će se glasovati i o skidanju Vukušićeva imuniteta, kako bi se na

sudu moglo utvrditi je li spomenuta kaznena prijava utemeljena.

Dragutin Vukušić je napomenuo da to neće biti potrebno jer će, u slučaju takvog zahtjeva, to učiniti sam. Nije za očekivati da će doći zahtjev za skidanje vašeg imuniteta, jer je državni odvjetnik, prema izjavi Predsjednika Republike, dužan provoditi politiku koja je pobijedila 3. siječnja. Dok je takvo stanje možete mirno spavati, poručio je zastupniku Vukušiću.

Stajališta klubova zastupnika

Potom je predsjedavajući, **Baltazar Jalšovec**, dao priliku predstavnicima klubova zastupnika za zaključnu riječ. **Mr. Mato Arlović** je najavio da će Klub zastupnika SDP-a u cijelosti podržati ovaj Zakon i sve amandmane koji će pridonijeti tome da on bude što kvalitetniji i da se što lakše, brže i efikasnije provede u praksi. Kako reče, njegovi stranački kolege svjesni su činjenice da se neke od velikih nepravdi počinjenih u pretvorbi i privatizaciji neće moći ispraviti u cjelini. U tom kontekstu spomenuo je da su se dionice i udjeli u bivšim društvenim poduzećima nerijetko kupovali društvenim novcem iz bivših SIZ-ova, zatim da su se na temelju založene imovine poduzeća dizali krediti za kupovinu tih istih poduzeća, odnosno udjela u njima. Osim toga, mnogi u ugovoru o pristupanju pretvorbi potpisali su da će povećati broj zaposlenih a, umjesto toga, na stotine tisuća ljudi ostalo je bez posla, ali i bez otpremnine (mnogi radnici su tek kod odlaska u mirovinu ustanovili da za njih nisu plaćani doprinosi za mirovinsko i zdravstveno osiguranje, i dr.). Pored gospodarskih i pravnih pitanja koja se trebaju riješiti Zakonom o reviziji, on može biti i kvalitetan temelj za vraćanje povjerenja kod poslovnih i svih drugih čimbenika u gospodarsko-socijalnim odnosima u našim društvima i u državi, zaključio je Arlović.

Javnost prvenstveno zanima kako su pojedinci došli do poduzeća i čijim su novcem platili te udjele ili dionice.

Nakon više od godinu dana zakašnjenja dobili smo zakonski prijedlog koji ne odgovara očekivanjima hrvatske javnosti, konstatirao je **Dario Vukić**, glasnogovornik Kluba zastupnika HDZ-a (javnost prvenstveno zanima kako su pojedinci došli do poduzeća i čijim su

novcem platili te udjele ili dionice). U nastavku je izrazio žaljenje što nisu prihvaćena neka rješenja iz njihova Prijedloga zakona za koja su se zalagali mnogi sudionici u raspravi. Naime, njegovi stranački kolege zalažu se za provođenje revizije u svim pravnim subjektima koji su prošli proces pretvorbe i privatizacije a ne da se oni koji će biti podložni reviziji odabiru političkom voljom. Po njihovoj ocjeni posebno je neprihvatljivo da Državna revizija u provođenju tog postupka određuje opseg revizije (to nije pravično i otvara prostor za političke progone). Zastupnik je, među ostalim, izrazio žaljenje što predlagatelj nije uvažio njihov prijedlog da se provjeri porezna prijava za fizičku osobu koja je kupila dionice ili udjele pojedinog poduzeća, ili da se ispita izvor sredstava tzv. torbara koji su u kešu kupovali dionice od malih dioničara. Smatraju nerealnim i rok do kojeg bi trebali biti okončani svi postupci revizije pretvorbe i privatizacije (1. siječnja 2003.) pogotovo imaju li se u vidu brojne obveze revizora temeljem postojećih zakona, ali i činjenica da Državna revizija ove godine nije dobila na raspolaganje ništa veća sredstva nego lani.

Neprihvatljivo je da Državna revizija u provođenju postupka revizije sama određuje opseg kontrole.

Na kraju je izjavio da će hadezeovci podržati ovaj zakonski prijedlog, usvoje li se njihovi ključni amandmani (zalažu se za to da ga se uputi u treće čitanje) U protivnom neće glasovati zanj jer smatraju da predložena rješenja neće omogućiti reviziju pretvorbe i privatizacije nego daljnje korištenje tog procesa u politikantske svrhe.

Po riječima **Ljubice Lalić** i zastupnici HSS-a uvjereni su da se predloženim neće doći do zacrtanog cilja, već samo do konstatacije da je pretvorba i privatizacija provedena sukladno zakonu. To, drugim riječima, znači aboliranje svih onih koji su sudjelovali u tom procesu nemoralno, nečasno i nepošteno. Zbog toga haesesovci predlažu da se zakon uputi u treće čitanje, sa zahtjevom predlagatelju da pokaže više sluha za primjedbe narodnih zastupnika kako se ne bi dogodilo da konačni tekst tog propisa bude tek neznatno preuređen. Naime, u interesu je naroda da se donese efikasan zakon kojim se neće samo konstatirati zatečeno stanje, nego

će se ukloniti i sankcionirati sve nepravilnosti o kojima je riječ.

U interesu je naroda da se donese efikasan zakon kojim se neće samo konstatirati zatečeno stanje, nego će se ukloniti i sankcionirati sve nepravilnosti o kojima je riječ.

Na početku svog javljanja **dr. Đuro Njavro**, predstavnik Kluba zastupnika DC-a, konstatirao je da bi umjesto razgovora o reviziji onoga što se događalo u proteklih 10 godina, trebalo razmotriti hoće li predložena rješenja pridonijeti smanjenju nezaposlenosti. Kako reče, uvjeren je da će ovakav zakon o reviziji, koji je u osnovi vrlo široko i neprecizno postavljen, samo pridonijeti tome da s gospodarskog motrišta Hrvatska izgubi još jednu ili dvije godine. Po mišljenju njegovih stranačkih kolega Hrvatskoj treba takav zakon o reviziji pretvorbe i privatizacije koji neće remetiti gospodarski život, odnosno koji će što prije ukloniti sumnju u to tko je vlasnik koje dionice ili zemljišne čestice. U protivnom će izostati nova ulaganja, bit će sve više nezaposlenih, itd. Ostanu li zakonske odredbe neprecizne, tumačit će se na razne načine i krajnje ekstenzivno provoditi. Stoga zastupnici DC-a traže da se prihvate bitni amandmani i na temelju toga zauzet će svoj stav.

Da bi se ovim zakonom postigli pravi efekti treba izvršiti reviziju izvora financiranja pretvorbe i privatizacije, provjeriti osobnu imovinu vlasnika te obaviti reviziju poslovanja pretvorenih ili privatiziranih poduzeća, napomenuo je **Darko Šantić**, govoreći u ime Kluba zastupnika HNS-a i LS-a. Nije upitno da ovaj zakon valja donijeti, s tim da se pojedina rješenja poboljšaju amandmanima. Iako treće čitanje najvjerojatnije ne bi urodilo koncepcijskom promjenom tog propisa, dodatni razlog da se ide na to je činjenica da će ovih dana pred zastupnike doći Prijedlog zakona o privatizaciji. Ne sinkroniziraju li se ta dva zakona napraviti ćemo novi propust jer će se s privatizacijom otići korak dalje, bez da se raščiste dosadašnje nepravilnosti i ono što bi moglo utjecati na buduću privatizaciju.

Na kraju je apelirao na zastupnike da podrže njegove te amandmane klubova zastupnika.

Mario Kovač (HSLŠ) rekao je da su u Klubu zastupnika HSLŠ-a protiv upućivanja ovog zakona u treće čitanje,

budući da se s njegovim donošenjem već dosta kasni. Osim toga, drže da se prihvaćanjem kvalitetnih amandmana predloženi tekst može uobličiti u relativno kvalitetnu zakonsku materiju, a eventualni nedostaci mogu se ispraviti i u hodu. Zastupnik je naglasio da treba pronaći ravnotežu između interesa javnosti, da se isprave nepravde i kazne krivci, i zahtjeva da Hrvatska ostvari definitivnu pravnu sigurnost i stabilnost, kako bi privukla domaće i strane ulagače i počela se izvlačiti iz krize. S tim u svezi spomenuo je prijedlog HDZ-a da se revizija provede u svim subjektima, što bi značilo petrifikaciju pravne nesigurnosti i produženje tog procesa unedogled. Po mišljenju haes-elesovaca najvažnije je da se s revizijom krene što prije, a eventualni nedostaci mogu se ispravljati u hodu.

Da bi se zakonom postigli pravi efekti treba izvršiti reviziju izvora financiranja pretvorbe i privatizacije, provjeriti osobnu imovinu vlasnika te revidirati poslovanje pretvorenih ili privatiziranih poduzeća.

Replicirajući mu, **Dario Vukić** je ustvrdio da bi provođenje revizije u svim pravnim osobama koje su prošle pretvorbu i privatizaciju donijelo veću pravnu sigurnost, jer se ne bi pravila razlika između pojedinih tajkuna. Naime, revizija bi se radila u istom zakonskom opsegu u svim pravnim osobama a ne da Državna revizija sama bira opseg tog postupka u pojedinom pravnom subjektu. Nadalje, proces revizije bio bi kraći jer je njihovim zakonskim prijedlogom točno definirano što je to revizija pretvorbe a što revizija privatizacije. Osim toga, sve pravne osobe i državna tijela mogli bi unaprijed skupiti svu potrebnu dokumentaciju, a potencijalni ulagači mogli bi angažirati određene revizijske institucije da provjere je li u pojedinom pravnom subjektu pretvorba i privatizacija izvršena na zakonit način. Jednom riječju, zakonski prijedlog HDZ-a je ne samo nomotehnički, nego i sadržajno kvalitetniji od predloženog Zakona.

Mario Kovač je ostao na stajalištu da bi navedeni zakonski prijedlog izazvao sveopću pravnu nesigurnost. Uostalom, zbog čega niste realizirali jedan takav zakonski projekt dok ste bili na vlasti,

Budući da je u gotovo svim poduzećima došlo do smanjenja broja zaposlenih mimo razvojnog plana, znači da će cijelo hrvatsko gospodarstvo biti na vjetrometini onih koji će odlučivati o tome gdje će se zabraniti raspolaganje nezakonito stečenim dionicama i udjelima.

upitao je zastupnika **Vukića**. **Dario Vukić** je ponovio da to nije bilo potrebno jer se revizija provodila na drugi način, sve dok 1999. godine Ustavni sud nije ukinuo članak 17. postojećeg Zakona. Ostao je pri ocjeni da je predloženi zakon nepravilan i da donosi pravnu nesigurnost. Naime, ulagači nikad neće znati hoće li se možda u procesu kupnje poduzeća otvoriti proces revizije pretvorbe i privatizacije i u kojem opsegu. Primjerice, konkurentna firma mogla bi preko političkih kanala poslati u poduzeće za koje je zainteresiran strani ulagač državnu reviziju i na taj način spriječiti njegovu prodaju na svjetskom tržištu.

Nakon toga je potpredsjednik Hrvatskog sabora **mr. Mato Arlović**, zaključio raspravu.

IZJAŠNJAVANJE

Prije prelaska na izjašnjavanje o podnesenim amandmanima predsjednik Hrvatskog Sabora **Zlatko Tomčić** napomenuo je da je Klub zastupnika HSS-a povukao zahtjev za treće čitanje ovog Zakona. Po riječima **Goranka Fižulića**, ministra gospodarstva, koji se u ime predlagatelja očitovao o amandmanima zastupnika, Vlada je uvažila tek manji dio njihovih zahtjeva i to one koji se konceptijski ne razlikuju od njena prijedloga. Podimo redom. Zbog razloga konceptijske naravi odbijena je većina amandmana **Daria Vukića** koji ni brojnim dodatnim obrazloženjima svojih prijedloga ranije uspio privoljeti predstavnika predlagatelja da ih prihvati. Doduše, djelomično su uvaženi njegovi zahtjevi za izmjenu članka 3. te dopunu članka 11., kao i nomotehničko poboljšanje u članku 8., a amandman na članak 13. je usvojen pod uvjetom da postane novi stavak tog članka (s time se podnositelj

složio). Zastupnik je izrazio zadovoljstvo što će se, zahvaljujući tim korekcijama, preciznije definirati revizija pretvorbe te utvrditi najbitnije činjenice u ovom procesu o kojima ovisi ocjena zakonitosti same pretvorbe. Osim toga, omogućit će se i revizija pretvorbi koje su obavljene sukladno tzv. Markovićevom zakonu.

Zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt** bila je slabije sreće jer je predlagatelj uvažio samo jedan njen amandman (dopunu članka 6.). "Zeleno svjetlo" dobili su i amandmani **Jadranka Mijalića (HSL)** na članke 10. i 11. Prvim se predviđa mogućnost da postupak revizije pretvorbe i privatizacije može pokrenuti Državni ured za reviziju, ako takav zahtjev nije podnio niti jedan od Zakonom ovlaštenih subjekata. U drugom slučaju radi se o dopuni koja obvezuje i druge subjekte, uz tijela državne uprave, da na zahtjev Državnog ureda za reviziju dostave tražene podatke i dokumente i dr. za potrebe provođenja postupka revizije pretvorbe odnosno privatizacije.

Usvojen je i amandmanski zahtjev **Darka Šantića** za dopunu članka 10. kojom bi se u krug subjekata ovlaštenih za podnošenje zahtjeva za pokretanje postupka revizije uvrstile i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Najbolje su prošli amandmani Kluba zastupnika SDP-a. Naime, od ukupno 10 uvaženo je pet njihovih prijedloga a jedan je pokriven amandmanom Vlade. Doduše, predlagatelj nije odmah usvojio sve te amandmane, ali nakon što je o njima provedeno glasovanje dobili su podršku većine zastupnika. Podimo redom. Vlada se najprije suglasila s predloženim dopunama članaka 5. (time je pokriven i amandman **Jadranka Mijalića** na isti članak) i 6, te dodavanjem članka 6a. (navedeni amandmani postali su sastavnim dijelom Konačnog prijedloga zakona). Potom su zastupnici dali "zeleno svjetlo" i amandmanima esdepeovaca na članke 8. i 17. Predstavnik predlagatelja izvijestio je podnositelje da je intenciju njihova amandmanskog zahtjeva, da se omogućiti uvođenje privremene zabrane raspolaganja dionicama i udjelima stečenim na nezakonit način, Vlada pokrila svojim amandmanom (dodavanjem novog članka 16a.). Predsjednik Kluba zastupnika SDP-a **mr. Mato Arlović** se s time suglasio, ali je sugerirao da Vlada svojim amandmanom obuhvati i članke 6a. i 13 (ministar **Fižulić** je izjavio da

Vlada prihvaća tu dopunu). Potom je, u ime podnositelja, povukao ovaj i ostale amandmane Kluba zastupnika koji nisu dobili zeleno svjetlo. Uvaživši obrazloženje predstavnika predlagatelja kojim je popraćeno odbijanje njihovih prijedloga i ostali podnositelji su odustali od dijela svojih amandmanskih zahtjeva.

Spomenimo još da je "zeleno svjetlo" dobio i prijedlog Kluba zastupnika HSLŠ-a, da se rok za podnošenje zahtjeva za pokretanje postupka revizije pretvorbe i privatizacije skрати na 60 dana od stupanja na snagu ovog Zakona.

Polemike o Vladinom amandmanu

Budući da je Vladin amandman dostavljen nakon zaključenja rasprave, zastupnici su najprije glasovali o tome hoće li uopće raspravljati o njemu (većina ih je bila za to). Nakon toga je **Goranko Fižulić**, ministar gospodarstva, usmeno obrazložio njegov sadržaj, proširen prijedlogom Kluba zastupnika SDP-a (na njihovu inicijativu među pobrojane članke uvršteni su i članci 6a. i 13). **Dario Vukić** je najavio da će Klub zastupnika HDZ-a biti protiv uvođenja mogućnosti zabrane raspolaganja dionicama, sukladno odredbama novopredloženog članka. U prilog tome spomenuo je da bi ova amandmanska korekcija omogućila uvođenje zabrane raspolaganja imovinom (to je, inače, nepovredivo ustavno pravo) gotovo za cijelo gospodarstvo. Naime, njime se, među ostalim, predviđa da stjecatelji ne bi mogli raspolagati dionicama i u slučaju smanjenja broja zaposlenih mimo razvojnog plana, uz istovremeni prestanak obavljanja prijašnje ili osnovne djelatnosti, a poznato je da je 90 posto poduzeća na taj način riješilo tehnološki višak zaposlenih.

Replicirajući mu, **mr. Mato Arlović** je podsjetio na činjenicu da je Vlada samo bolje formulirala amandman što ga je uložio Klub zastupnika SDP-a. Njime se Državnom uredu za reviziju ne daje pravo odlučivanja nego mu se samo omogućuje da, utvrdi li nezakonitosti u stjecanju dionica ili udjela, ili izravnu povredu zakona, pred nadležnim sudom može pokrenuti postupak za izricanje privremene mjere (da se do konačne sudske odluke zabrani raspolaganje dionicama ili udjelima stečenim na takav način).

Dario Vukić je ostao pri tvrdnji da se mogućnost zabrane raspolaganja spomenutim vrijednosnicama praktički odnosi na sve pravne subjekte u Republici Hrvatskoj. Osim toga, potencijalni investitori nikad neće znati hoće li biti pokrenut takav zahtjev, što bi moglo potpuno zakočiti investiranje u hrvatsko gospodarstvo. Stoga bi tu mjeru trebalo ograničiti samo na slučajevne predviđene člankom 13. ovog Zakona (npr. protuzakonita otplata zajma ili zalaganje imovine pravne osobe čije dionice ili udjeli su predmet kupnje, itd.), smatra zastupnik. U svom ponovnom javljanju **mr. Mato Arlović** je rekao da će se primjenom tog rješenja ispraviti nezakonitosti, ali da ono neće zakočiti poslovanje trgovačkih i društava kapitala, niti investicijska ulaganja, pa ni kupovinu takvih dionica (jedino što će se u tom slučaju polog davati pred sudom, dok se ne donese sudska presuda). **Dr. Đuro Njavro** je bio drugačijeg mišljenja. Smatra, naime, da će prihvaćanje navedenog amandmana, kao i cijelog zakona, povećati neizvjesnost i nesigurnost u Hrvatskoj, što će rezultirati daljnjim povećanjem nezaposlenosti zbog izostanka novih ulaganja.

Mr. Mato Arlović je rekao da mu je jasno da je kolega Njavro protiv donošenja ovakvog zakona, ali da ne prihvaća takvu filozofiju prema kojoj je dopušteno stjecati bogatstvo na svaki način (revizijom želimo postići da to bude u skladu sa zakonom). Po riječima **Darija Vukića** iz dosadašnje rasprave proizlazi da se ovim zakonom ne želi napraviti revizija pretvorbe i privatizacije, osim u 10 ili 15 poduzeća koja će odabrati politika. Naime, uopće nisu predviđena sredstva za tu namjenu, niti kadrovi koji bi obavljali taj posao a, osim toga, cijeli zakon je protuustavan i nanijet će velike štete gospodarstvu. Što je drugo ovlaštenje državne revizije da može zatražiti zabranu raspolaganja dionicama nego li politički voluntarizam - pita zastupnik. Budući da je u gotovo svim poduzećima došlo do smanjenja broja zaposlenih mimo razvojnog plana, znači da će cijelo hrvatsko gospodarstvo biti na vjetrometini onih koji će odlučivati o tome gdje će se zabraniti raspolaganje vrijednosnicama a gdje ne.

I **dr. Đuro Njavro** je mišljenja da se predloženim zakonom, a i spornim amandmanom, unosi nesigurnost u hrvatsku pravnu državu i hrvatsko gospodarstvo. Izrazio je bojazan da će se

time ubrzano nastaviti proces odvratanja domaćih i inozemnih poduzetnika od investicija u Hrvatskoj.

Interesantno je slušati tako oprečne kritike, od toga da je ovaj zakon preradikaln i da unosi pravnu nesigurnost, zbog čega će zamrijeti gospodarska aktivnost, pa do procjene da će obuhvatiti svega 10 - 15 tvrtki, konstatirao je ministar **Fižulić**. Nastojeći uvjeriti zastupnike da predložena rješenja neće zakočiti prodaju udjela stečenih pretvorbom (neke kupoprodaje su u tijeku) napomenuo je da niti jedan ozbiljni ulagač neće ulagati u tvrtku u kojoj je sporna ijedna hipoteka na nekretninu, a kamoli u onu u kojoj je od početka sumnjivo stjecanje udjela. A tvrtkama koje posluju uspješno i koje su po prirodi stvari, predmet kupnje ne smeta promjena vlasništva. Najvažnije je, kaže, da se udovolji zahtjevu javnosti te da u Hrvatskoj rad i sposobnost napokon budu mjerilo za stjecanje bogatstva, a ne da bogatstvo ili poduzetništvo istodobno budu sinonim za pljačku, prijevaru, korupciju i ostale "nepodopštine". **Dario Vukić** je primijetio da bi bio jako zadovoljan kada bi barem nešto od onoga što je spomenuto u završnom izlaganju bilo sadržano u ovom zakonu. Po njegovim riječima pravna sigurnost podrazumijeva da svi pravni subjekti, odnosno ulagači, znaju da će revizija biti provedena u svim, a ne samo u odabranim subjektima, i to u zakonom definiranom opsegu.

Zaključivši raspravu, predsjednik Hrvatskog sabora **Zlatko Tomčić** dao je na glasovanje Vladin amandman (dopunjen prijedlogom Kluba zastupnika SDP-a). **Podržala ga je većina nazočnih zastupnika. Većinom glasova (79 "za", 26 "protiv" i 2 suzdržana) donesen je i Zakon o reviziji pretvorbe i privatizacije u predloženom tekstu, korigiranom prihvaćenim amandmanima.**

Sukladno prijedlogu Kluba zastupnika HSS-a Hrvatski sabor je obvezao Vladu da, radi provedbe ovog Zakona, u Državnom uredu za reviziju ustroji zasebni odjel odgovarajućeg stručnog sastava, koji će se baviti revizijom pretvorbe i privatizacije društava kapitala, kako bi se taj postupak okončao do 31. prosinca 2003. godine.

V.Ž.; M.Ko.

PRIJEDLOG ODLUKE O IZBORU PREDSDJEDNIKA VRHOVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE

Ivica Crnić novi predsjednik Vrhovnog suda

Nakon rasprave o prijedlogu Odbora za pravosuđe, sukladno Ustavnoj odredbi i odredbi saborskog Poslovnika, zastupnici su jednoglasno prihvatili takav prijedlog Predsjednika Republike i za predsjednika Vrhovnog suda izabrali diplomiranog pravnik Ivicu Crnića, hvaleći njegove stručne i moralne kvalitete.

U raspravi je predstavnik Odbora za pravosuđe **Luka Troconić** izvijestio o raspravi Odbora u svezi s predloženim izborom predsjednika Vrhovnog suda. Odbor je, naime Saboru predložio, na prijedlog Predsjednika Republike, da za predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske izabere Ivicu Crnića, diplomiranog pravnik, sukladno stavku 2. članka 119. Ustava (predsjednika Vrhovnog suda, uz prethodno mišljenje opće sjednice Vrhovnog suda i nadležnog Odbora na prijedlog Predsjednika Republike, bira Hrvatski sabor) i stavka 1. članka 73. Poslovnika Hrvatskog sabora.

Predloženi kandidat odgovara svih postavljenim zahtjevima

Odbor je razmotrio i raspravio prijedlog Predsjednika Republike, pruživši priliku kandidatu gospodinu Crniću da iznese svoje stavove i odgovori na pitanja članova Odbora.

Imajući u vidu činjenicu da Vrhovni sud od čelne osobe zahtijeva iznimne pravne, stručne moralne i ljudske kvalitete te visoku osobnu odgovornost, Odbor je ocijenio da osoba koju je predložio Predsjednik Republike svojim stručnim i životnim putem, ugledom, radom i javno iskazanim načelima, te shvaćanjem ovlasti i načina rada Vrhovnog suda, u potpunosti odgovara postavljenim zahtjevima.

Ocijenjeno je i da gospodin Ivica Crnić ispunjava sve zakonske uvjete utvrđene odredbama iz članka 32a. stavka 1. i članka 50. stavka 4. Zakona o sudovima.

S ovim stavom složio se Klub zastupnika HSLŠ-a u čije ime je

govorio mr. **Ivo Škrabalo**. Naglasio je da je vladavina prava temeljni stup svake suvremene demokracije i podsjetio na ljude koji su ustrajali na dignitetu pravosuđa onda kada za to nije bilo vrijeme. Spomenuo je dr. Dražena Sesardića, predsjednika Vrhovnog suda tadašnje Socijalističke Republike Hrvatske koji je podnio ostavku nakon što je tadašnji predsjednik Jugoslavije Josip Broz izrekao po zlu zapamćene riječi da se suci ne smiju pridržavati zakona i paragrafa kao pijan plota.

Zaključivši kako je predsjednik Vrhovnog suda osoba bitna za kvalitetno funkcioniranje cjelokupnog pravosuđa, podsjetio je na predsjednike sudova koji su se odlikovali kvalitetom. Nakon osamostaljenja - Vjekoslav Vidović i pokojni Zlatko Crnić.

No, kasnije su politički i stranački kriteriji devalvirali ugled predsjednika Vrhovnog suda što se negativno odrazilo i na ugled i utjecaj Vrhovnog sudstva. Dogodilo se i to da pokojni briljantni pravnik Vladimir Primorac nije imao mogućnosti postati predsjednikom Vrhovnog suda.

Što se predloženog kandidata tiče, zastupnik smatra da se radi o vrlo kvalificiranoj osobi s besprijekornom biografijom koja daje vjeru da će djelovati konstruktivno kao i kad je bio ministar pravosuđa. Podnio je ostavku jer su se njegovi principi kosili s praksom koja se provodila, podsjetio je zastupnik.

Klub izražava nadu da će Sabor dati povjerenje predloženom kandidatu, a on svojim radom vratiti povjerenje u hrvatsko sudstvo.

Ovo je izlaganje izazvalo repliku zastupnika **Ivana Milasa** koji je podsjetio da je predsjednik Tuđman zbog tih vrлина predložio gospodina Crnića na spomenute funkcije, unatoč tome što mu je i otac u isto vrijeme bio predsjednik Ustavnog suda što nije uobičajeno u demokratskim zemljama.

Onemogućiti miješanje državne vlasti u sudbenu

Klub zastupnika HDZ-a podržava prijedlog i glasovat će pozitivno, rekao je **Vladimir Šeks**. No, izrazio je žaljenje što je izbor zatamnjen "neugodnom činjenicom". Naime, rekao je, danom stupanja na snagu Odluke o promjeni Ustava, prestala je dužnost aktualnog predsjednika Vrhovnog suda Republike Hrvatske. Osim toga, smatra da bi bilo primjereno da je gospodin Crnić prvo bio izabran za suca Vrhovnog suda.

Klub će glasovati za gospodina Crnića i zato, rekao je zastupnik, jer mu je povjerenje dao i pokojni predsjednik države dr. Franjo Tuđman (dužnost ministra obnašao je od 1992. do 1995. godine), a ostavku je dao jer se nije slagao s "konceptijskim preustrojem organizacije sudbene vlasti u Republici Hrvatskoj".

Predstavnik Kluba ujedno je izrazio nadu da će predsjednik Vrhovnog suda djelovati tako da najviši državni dužnosnici, počevši od predsjednika države i Vlade, ne prejudiciraju političku krivnju i odgovornost različitih skupina u društvu, i unaprijed ih, bez sudskih odluka proglašavaju krivima. Naime, izvršna se vlast na najgrublji način miješala u sudbenu vlast, ignorirala i najavljevala da neće poštivati sudske odluke i da do njih ništa ne drži (javne i višekratne izjave potpredsjednika Vlade Slavka Linića, isto je činio i Predsjednik Republike i ovih dana premijer Ivica Račan).

Za repliku se javio mr. **Mato Arlović**, unatoč zahtjevu predsjednika Sabora **Zlatka Tomčića**, da se ovu visoku suglasnost ne zasjenjuje raspravom o drugim temama.

S rečenim se suglasio i mr. **Mato Arlović**, ali je želio pojasniti da je prestanak mandata predsjednika Vrhovnog suda proizašao iz sadržaja ustavne promjene, a ne iz želje da se mijenja ime predsjednika Suda.

Što se tiče dosadašnje prakse, zasigurno se neće ponoviti učinjeno u vrijeme HDZ-a da je ustavnim zakonom u jednom danu prestao mandat svih sudaca Ustavnog suda.

Ujedno je osporio da je premijer rekao da Državno odvjetništvo provodi državnu politiku. To je ostalo iz vremena HDZ-a kada se smatralo da sudbena vlast treba provoditi državnu politiku. Taj stav je često zastupao i predsjednik Tuđman.

Na tu je primjedbu odgovorio **Vladimir Šeks** u svojoj replici, objašnjavajući da je dr. Tuđman pritom mislio da sudovi trebaju provoditi državnu politiku koja proizlazi iz zakona donijetih u Saboru.

Što se tiče spomenutog Ustavnog zakona kojim je prestao mandat sucima, valja znati da su bili izabrani u Socijalističkoj Republici Hrvatskoj, da je došlo do promjene ustavno-političkog sustava, a postupak je bio sukladan vremenu i prilikama.

Međutim, ostao je pri stajalištu da je novelom članka 146a. Ustava prestao mandat predsjednika Vrhovnog suda, a mogao je i bez toga Predsjednik Republike predložiti

razrješenje predsjednika Vrhovnog suda i predložiti novog predsjednika Suda. Međutim, taj je "vrući krumpir" prebacio drugome.

U ispravku navoda za koji se javio, mr. **Mato Arlović** je odgovorio zastupniku Šeksu kako sigurno znade da sudovi ne provode zakone nego državna uprava, a sudovi trebaju suditi na temelju zakona što je velika razlika. Dodatak koji je izrekao nije nikada izrečen.

Vladimir Šeks je ispravkom navoda odgovorio da zastupnik Arlović uporno pokušava predsjedniku Tuđmanu imputirati što nije rekao, te da na igri riječima ne treba graditi nesporazume (ako sudovi provode državnu politiku svedeno je provode li je sudeći ili primjenom zakona koje donosi zakonodavno tijelo).

Za ispravak navoda javio se **Ivan Milas** podržavši gospodina Šeksa i podsjećanjem da je Ustavni sud naredio vraćanje mirovina, te da nije provedena državna politika kod imenovanja u Ustavni sud, ali je zato prije toga provedena partijska politika.

Nakon toga nastavljeno je izjašnjavanjem u ime klubova zastupnika. U ime zastupnika HNS-a i LS-a, **Darko Šantić** je iznio da zastupnici Kluba nisu našli nijedan razlog protiv predloženog kandidata, ali jesu brojne pozitivne elemente, te je smatrao kako jedino preostaje čestitati gospodinu Crniću na hrabrosti da se prihvati tako odgovorne dužnosti. Zaželio mu pun uspjeh u njezinom obavljanju.

U ime Kluba zastupnika SDP-a, mr. **Mato Arlović** je rekao da podržava prijedlog Predsjednika Republike da za predsjednika Vrhovnog suda Sabor imenuje gospodina Ivicu Crnića i Klub će za nj glasovati.

Nakon što je iscrpljena lista prijavljenih za raspravu, glasovalo se o Prijedlogu odluke da Ivica Crnić bude izabran za predsjednika Vrhovnog suda na vrijeme od 4 godine i da stupi na dužnost 15. svibnja 2001. godine.

Ova je Odluka donijeta jednoglasno, sa 108 glasova, rekao je predsjedavajući, te novom predsjedniku uputio čestitke.

M.P.

izvješća HRVATSKOGA SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehcec, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Anita Vuksanović

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6, tel: 01/4569-722
fax: 01/6303-018

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 30102-637-2650,
Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

www.sabor.hr

TISAK: Tiskara Ureda za opće poslove Vlade RH i Hrvatskog sabora